

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

8

Bibliotheek Universiteit van Amsterdam

Digitized by Google

Op p. 121 gedateerd 1785

OK 80-778

DE GELDERSCHE

TRAP DER JEUGD

In onderscheiding van die, door C. DE GEL-
LIERS te *Leeuwarden* eertyds opgesteld.

*of Grondige en Nauwkeurige Fundament-
legger der Nederduitfche*

SPEL-LEES-SCHRYF-EN TAAL-KONST.

Niet alleen / naar de eenboudige batbaarheid en aan-
groeiend begrip der leerlingen / van 't A. B. C.
afaan / tot een volkomen kennis in spellen en lee-
zen toe ingerigt: maar ook tot een zeer nuttig
en noodzaaklijk gebruik booz Ondermee-
sters / of ook Oeembelingen / die de Ne-
derduitfche Spraak zoeken te leeren: als
ook booz Ouders / die geene gelegen-
heid of vermogen hebben / om hunne
kinderen ter school te zenden.

Kort en klaar tot een algemeen Huis en School-
gebruik opgesteld

DOOR

BASTIAAN CRAMER,

*Leermeeſter der Jeugd, zo in de eerste gronden der La-
tynſche als in 't Leezen en Schryven der Neder-
duitſche Spraak, en Voorzanger te GENDRIN-
GEN in het Graaffchap ZUTPHEN.*

Vyften Druk.

Te AMSTERDAM,

By JOANNES VAN DER VAARDT, Boekverkoop-
per in de Haringpakkery.

OF DE
GELDERSCHE
TRAP DER JEUGD

OF

Nauwkeurige Fundament-legger der Nederduitfche
SPEL-LEES-SCHRYF-EN
TAAALKUNST:

ten nutte van Neêrlands Schoolen opgesteld en uit-
gegeeven

DOOR

BASTIAAN CRAMER,

W ie lust heeft om de Jeugd, langs wel gegronde trappen
Van 't A, B, C. af aan, naar aangroei van 't verstand,
Te leiden op den weg, om nut'tige Wagnfchappen
Te erlangen, neem de *Trap* van CRAMER in de hand;
En laar de Jeugd langs dien, in 't onderwys, optreeden;
Zo word z' haast in de *Grond van Spel- en Taal konft* vast.
Geen Werkje zo beknopt, en naar de *Eenvoudigheden*
Van 't teêr begrip gevormd, en voor de Jeugd gepast;
Zag me ooit op het Tooneel van Neêrlands School verkeeren,
't Geen Anderen * in 't breede ook felden in 't licht,
Was voor 't geoeffend Brein, niet om een Kind te leeren:
Of was men aan HAKVOORD of GELLERS dit verpligt,
Die in een kort beftek, deez' gronden t'zamen felden;
De Eenvoudigheid was daar in niet genoeg beftagt;
(Schoon me altoos hunne Roem, in Neêrland zal' vermelden)
Zie hier, 't geen men Lang, zo nodig heeft verwaagt.

G. S. S. T. V.

* *Wagnen, Sawel en meer andere.*

A A N D I E
WEL EERWAERDIGE HEEREN
BROEDEREN EN LEDEN,

UITMAAKENDE

DEN WEL EERWAERDIGEN
BREEDEN KERKEN-
RAAD.

der Gemeente J E Z U C H R I S T I
te G E N D R I N G E N enz.

Wal Eerwaardige Heeren!

ogt het my voor ruim vier jaaren gebeuren, door den W E L E E R W : breeden Kerkenraad, met eenpaarigheid van stemmen tot *Schoolmeester* en *Voorzanger* dezer Gemeente van G E N D R I N G E N beroepen te worden: Ik vond my niet minder geneegen, met eene volle bereidwilligheid, het zelve beroep aan te neemen.

Waar voor dan, als ook byzonder voor zo veele geneegene gunst-bewyzingen en vriendelykheden, geduurende dien tyd, welke ik voor een groot gedeelte met veele tydelyke bitterheden en tegen-
spoe-

spoeden, **UWELEERW**: niet onbewust, heb doorgebracht. genooten, de uiterste dankbaarheid aan **UWELEERW**: verschuldigd ben.

't Heeft my aan bequaame gelegenheid gemangeldt, om **UWELEERW**: zulks, zo als ik wenschte en verplicht was, naar behooren te erkennen.

Dan overreed zynde, hoe groot belang **UWELEERW**: in 't onderwys der jeugd, een zaak van de uiterste noodzaaklykheid, stellen, zo hebbe my zelve gaerne willen bevlytigen, om daar aan alles toe te brengen, wat in myn gering vermogen was, ten einde zo veel mogelijk, daar aan te beantwoorden, 't geen **UWELEERW**: alleen voor een voldoende teken van dankbaarheid, zeker zouden gehouden hebben: Doch vreeze, dat gelyk door veele hinderpaalen, daar in belet ben, ook zeker op verre na myn schuld aan **UWELEERW**: niet zal hebben voldaan. Doch wisfelen donkere Wolken, na den regen, zig meest af met lieffelyke Zonnestralen. Ik leve insgelyks in die hoope en dat vertrouwen, Dat de Heere myn weg en werk voortaan onder U voorspoediger zal gelieven te

te maaken, om met meer lust myn beroep te kunnen behertigen.

Stellen **UWELEERW**: niet zonder groot recht, zo als reeds gezegt hebbe, in 't onderwys der jeugd zeer veel belang, ik kan **UWELEERW**: betuigen, dat ik altoos op een nauwkeurig onderwys, voornaamelyk in de Spel en Spraak-konst, my heb trachten toe te leggen. 't Gene ook 't beweeg-rad geweest is, dat ik dit kleine School-boekje ontworp, waar in ik myns Oordeels, eenen geschikten Leer-trant voor onze Nederduitsehe Schoolen, tot gemak der Meesters en Leerlingen, hebbe voorgesteldt.

Hoe verre dit werkje, aan den smaak van deeze en geene voldaan heeft, staat my niet te beoordeelen.

Ik waagde 't op ons Vaderlandsch School-toneel te vertoonen, 't is ook zo gelukkig geweest, dat het by zeer veele aangenaam ontfangen geworden is. Gelyk zulks tans blykt, wyl 'er reeds verscheiden duizend Exemplaren, en zelfs de geheelen eersten druk daar van uitverkocht is. Dan, schoon ik 't waagde, om het zelve aan het zeer verschillend oordeel van veele myner mede-broeders,

ren, die het van eenen jongeren in dienst, of mag ik wel zeggen, van een Dorps-Schoolmeester, zig dikwerf te laag zouden rekenen, voorbeelden te laten voorschryven, over te geeven, durfde ik 't egter niet ondernemen, om dat onvolmaakt Geldersch Papiere Kind bepaaldelyk aan iemand van naam, aan te bieden, om met deszelfs naam op het Voorhoofd te mogen pronken.

Doch 't geluk hebbende te vernemen, dat ook verstandige lieden, dit kleine werkje met haare goedkeuringe hebben gelieven te vereeren; en het zelve aan hunne Kinderen ter leerlinge gegeeven hebben.

Zo neeme tans de Vryheid, terwyl ik dezen tweeden druk van verscheiden ingesloopen feilen gezuiverdt, en ook hier en daar noch veranderdt en verbeterdt heb, deezen mynen, geringen arbeid, ten nutte der jeugd geschikt, UWEL-EERW: als daar toe, om wettige redenen, de naasten, tot een teken van waare hoogachting, en wel verschulde dankbaarheid, dan op te offeren.

De naam van UWEL-EERW: zal zeker tot een geringe Eer op het Voorhoofd

hoofd daar van verftrekken. Ja die Eer zal ook my een fpoor zyn, om aan de jeugd onder ons, voortaan zo veele moeite te kosten te leggen, gelyk ik niet zonder dezelve, in 't beoogen van 't wezenlyke nut, voor dezelve in 't algemeen, dit in 't licht gebragt heb

Geenfints twyffelende, of UWLEERW: zullen gaerne myne geringe pogingen, als Mannen en Vaders, dien het welzyn van Kerk en School, toevertrouwdt: ter herten gaat, willen te hulp komen; ja durve my wel vleijen, dat het my nooit aan **UWLEERW:** heilzamen raad en nodigen byftand zal ontbreken.

Dit kan ik my te meer beloven; wyl **UWLEERW:** niets liever zouden zien, dan dat de groote onkunde, een gebrek, dat onder zo een aantal van menfchen heerscht, menfchen die nog kunnen lezen nog fchryven, (een bronwel waarlyk van duizenden voor Ziel en Ligchaam fchadelyke gevolgen), zo veel mogelyk, weggenomen wierde: waar overtog de Bedienaars des Euangeliums, ten platen Lande voornaamelyk, bittere klagenftoffe vinden, wyl zy als 't waare beftendig op rotten van naare onwetenheid moeten plo-

ploegen , en dus zeer schraale vrugten van hunnen arbeid inoogsten. Ja vergunt my *Wel Eerwaardige Heeren!* dat ik U-**WELEERW:** aandacht nog eenige Oogenblikken ophoude.

Hoe zeer ook veele menschen uit groot gemis dagelyks ontwaar worden , ik wil maar alleen in haar tydelyk beroep blyven , zo trachten dezelve nochtans de nalatigheid van hunne Ouderen , die zy nu door 't proeven van die schadelyke vrugten , zo middag klaar zien , noch niet eens in hunne Kinderen te verbeteren Immers 't ontbreekt aan geen gelegenheid van onderwys ; zeggen zy , dat het aan vermogens mangeldt , om te kennen betaalen , dat zyn de minsten , en van die niet in staat zyn , daar voor zyn altyd middelen ; 't is alleen maar Liefdeloosheid , als de Kinderen maar leeren den geheelen dag in de aarde als Mollen wroeten , ter Schoole gaan , dat komt 'er niet op aan , men kanze ook niet misfen

Immers is het klein getal van Kinderen , die ter School komen , daar van een sprekend bewys : Daar 'er 's Winters 100 , 120 , op zyn hoogst 130 komen voor 2 , 3 , 4 , 5 , 6. sommige , doch weinige noch wel eens 8weeken , konden in zo eene uitgestrekte

te

een Kinderryke Gemeente, onder anderen als deze, genoegzaam eens zo veel komen.

Wenschelyk waare het, dat in ons Land de gewoonte van veele plaatsen in Duitschland onder anderen, bekend of gebruikelijk was, daar het een volstrekt bevel van de hooge Overheid is, „ dat de „ Ouders hunne Kinderen tot een zekeren Ouderdom of getal van Jaaren toe, „ bestendig *moeten* ter School zenden”: waar door alle die Kinderen het geluk hebben onderwezen te worden. Dit is te zien, om niet ver te gaan, in de duitische *Regimenten*, die binnen onzen Staat *Guarnisoen* houden, want onder, gelyk my eens een Officier van een diergelyk *Regiment* des tyds in ARNHEM gelegen, be-
tuigde, *geen drie zoude te vinden zyn, die geene belydenis van bun Geloof gedaan, en nog Leezen nog Schryven zouden geleerd hebben.* En waar onder het geen twyffel verdiend, of zullen al veele manschappen, uit geringe Ouders geboren, te vinden zyn, welke mogelyk, buiten een zodanig bevel, nooit zo gelukkig zouden geweest zyn En daar van daan komt het ook, dat het daar zelden of nooit aan bequaame Meesters ontbreekt, wyl zo wel de zor-

ge voor hun bestaan, als voor het onderwijs, zeer behartigt word.

En mag ik daarom hier nog een Vraag byvoegen: zoude men hier ten platten lande, niet een zodanig Heilzaam middel kunnen vinden, om ter verbetering van de onkunde, ten beste van de jeugd, tot beter bestaan voor de Meesters, en dat met dubbel voordeel, zelfs van de meeste Ouders, te kunnen doen strekken? En mogen myn gedachten daar op, behoudens die van anderen, eens antwoorden?

Wanneer eens alle de huisgezinnen, die tot ieder School behooren, bepaald wierden tot het betalen van een vaste stuiver's Jaarlyks, voor het leeren van de Kinderen, aan de Meesters. By voorbeeld: de voornaamste of meest vermogende gaven eens drie gl: vier gl:, en zo naar vervolg, in byzondere Classe's tot twee-en-een halve gulden, twee gulden, een-en-een halve gulden, ééne gulden, ieder naar vermogen, zonder iets meer te betalen, en dat wel voor haare Kinderen in 't geheel, ofze 'er dan 1, 2, 3, of meer ter School zonden, 't zy allen, 't zy by beurten, dat was om 't even, Ik twyffel geensints, wanneer zulks eens, 't zy door

de Heeren Officieren, Predikanten, Kerken-raaden, of andere aanzienlyke Mannen het dus begrypénde, aan onze Hooge en Wettige Overheid, wierde voorgesteld, dat die Heilzoekende Vaders des Vaderlands, het zelve ligt wel op de proeve zoude stellen: 't Geen zekerlyk van dat gevolg zoude zyn, 1. dat veele Kindere, die nu anders in eene schrikelyke onweetenheid sterven, nog meer of min zouden kunnen geleerd en vatbaar gemaakt worden, voor zodanige weezentlyke dingen, daar nu duizenden Ouderen van vervreemd zyn.

2. De Meesters, wier inkomsten doorgaans al te sober zyn; om daar van ordentelyk te kunnen leven, zouden daar door, buiten iemands schade, een zodanige bezoldinge voor hunnen noodzaakelyken en allerlastigsten arbeid ontfangen; dat zy, met vry meer lust en liefde hun beroep zoude behartigen. 3. Ja dan zouden ook ligter bequaame lieden hunne schouders onder 't School-juk stellen, daar het nu menigmaal in de Schoolen aan ontbreekt.

4. De Ouders, die nu verscheiden Kinderen hebben, zouden voor 't onderwys van

allen, nauwlyks zo veel betaalen, als ze nu voor één verschulden: ja veele menschen, zouden hunne Kinderen, al perste hen geen andere reden, dan zo veel ter School zenden als mogelyk ware, al was het, dat ze ook maar een halve gulden in 't Jaar moesten betaalen, 't geen mooglyk in de laagste Classe wel zoude kunnen vallen, na dat 'er veel of minder huisgezinnen onder behooren. Ik konde hier over breder spreekē, maar ben reeds buiten myn bestek, dus zal ik cok geen tegenwerpen te gemoet gaan; latende zulks aan 't onpartydig oordeel van verstandige Mannen over, die weeten, dat men geen heilzamer werk kan behertigen, dan voor een Christelyke opvoeding en het onderwys der Kinderen te zorgen. Inussen is myn hart-grondige wensch, dat de Koning van zyn Kerk op UWEL-EERW: doe rusten den Geest der Wysheid, om zyne Kerke wel te mogen bestieren, Hy zegene den arbeid van onzen zeer dierbaren Leeraar, onder dit Volk! Hy doe onze Gemeente onder UWELEERW: gezamentlyk bestier, heerlyk bloejen; Ja de HEERE geve

ons

ons te zien, dat hy woone met zyn Geest Genade en Zeegen aan deze plaatse.

Hy de God der Zegeningen ontsluit, over **UWELEERW**: dierbaare Personen, Huizen en Familien, de schatkameren van zyne zo boven als ondermaansche Zegeningen, en doe de Keure uit dezelve **UWELEERW**: als eenen milden regen bestendig toevloeijen.

Onder 't ruim genot van alle dezelve, worden **UWELEERW**: grys met vergevoering.

Breken eindelyk de Levens-schragen door tyd en Ouderdom versleten, dan worden **UWELEERW**: op 's Hemels Glorie wagen, tot de Gewesten van Zalige onsterfelykheid' ter eeuwiger Vreugd genietinge, opgevoerd, om met alle Gods getrouwe knechten en met de vier Dieren en vier-en-twintig Ouderlingen, voor den Throon des Lams, met gouden Kroonen te Zegenpraalen, onder Lof en Dankzegginge aan Hem, die leeft in alle eeuwigheid.

De Heere Zegene ook de opvoeding en het onderwys van onze Kinderen, *op dat in den Mond der zelve zynen lof gegrondvest zy, dan zullen onze Zoonen zyn (of worden) als Planten, welke groot geworden*

*zyn in baare Jeugd: onze Dogters als
boeksteenen, uingebouwen naar de gelyke-
niste van een Paleis, naar Ps. 144.*

Waar mede voor tegenwoordig de
Eer hebbe, onder verzekering van de ui-
terste Hoogachting en neffens de op-
dragt van dit Werkje, ook myn Persoon
en Dienst **UWELÉERW**: aanbiedende,
te zyn

Wel Eerwaardige Heeren!

*U Wel Eerwaardige's en
U Wel Eerw: dierbare Kinderen
beilzoekende Dienaar.*

Uit myn School te
GENDRINGEN
den 20 Novem-
ber 1773.

B. C R A M E R,
Schoolm: en Voorz: ibid.

Duitsch A / B / C

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z

A a b b t d e f g h i j k l m n o p
q r s s t u b w x y z. ſt ſſ ſi ſi &c.

Romeinſch A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z Æ

A b c d e f g h i j k l m n o p q r ſ
s t u v w x y z. æ œ & &c.

Curcyſſch A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z

A b c d e f g b i j k l m n o p q r ſ ſ
t u v w x y z.

Nieuw Schryf- A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

A b c d d e f g h b i j k l m
n o p q r a f s t u v w a y z.

Oud Schryf- A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

A B r d e f g h i k l m m m n o p q r
ſ b t h v w x y z.

E E R S T E T R A P.

Woorden en Letter-greepen van twee Letteren, uitgaande op de klank van de zes Zelfklinkers of Vocalen a, e, i, o, u, en y,

1. Les.

2. Les.

Ba	be	bi	bo	bu	by	Da	de	di	do	du	dy
Ca	ce	ci	co	cu	cy	Da	pe	pi	po	pu	py
Da	de	di	do	du	dy	Da	re	ri	ro	ru	ry
Fa	fe	fi	fo	fu	fy	Da	se	si	so	su	sy
Ga	ge	gi	go	gu	gy	Ca	te	ti	to	tu	ty
Ha	he	hi	ho	hu	hy	Da	be	bi	bo	bu	by
Ia	je	ji	jo	ju	jy	Da	wē	wi	wo	wu	wy
Ka	ke	ki	ko	ku	ky	Ka	re	ri	ro	ru	ry
La	le	li	lo	lu	ly	Za	ze	zi	zo	zu	zy
Ma	me	mi	mo	mu	my						

Woordjes en Letter-greepen van twee Letteren waar in de Klinkers voor gaan.

3. Les

Aa	eb	ib	ob	ub	yb	am	em	im	om	um	ym
ac	ec	ic	oc	uc	yc	an	en	in	on	un	yn
ad	ed	id	od	ud	yd	ap	ep	ip	op	up	yp
af	ef	if	of	uf	yf	ae	ee	ie	oe	ue	ye
ag	eg	ig	og	ug	yg	af	ef	if	of	uf	yf
ah	eh	ih	oh	uh	yh	at	et	it	ot	ut	yt
al	el	il	ol	ul	yl	au	eu	ou			

Woordjes en Letter-greepen van drie Letteren.

4. Les.

Bla	ble	bli	blo	b'u	bly	Qua	que	qui	quo	quu	quy
Cla	cle	cli	clo	c'u	cl'y	Pla	fle	pli	plo	pl'u	pl'y
Dza	bze	bzi	bzo	bzu	bzy	Sma	sme	sni	sno	smu	sm'y
Fla	fle	fli	flo	f'u	fly	Sna	sne	sni	sno	s'u	s'y
Gla	gle	gli	glo	g'u	gly	Spa	spe	spi	sno	s'u	s'y
Ila	ile	ili	ilo	i'u	ily	Cra	tre	tri	tro	tr'u	tr'y
Pla	ple	pli	plo	pl'u	ply	Dza	bze	bzi	bzo	bzu	bzy
Dza	uze	uzi	uzo	uzu	uzy	Dza	wze	wzi	wzo	wzu	wzy

TRAP DER JEUGD.

Gelijktuivende uitgangen van meest alle bevoorden van ééne Letter greep die met (a) en (aa) gespeld worden/ booz welke blank h: haling een leerling veel gemakkelijker het spellen zal kunnen ingezent worden/ kunnen de te gelijk dienen booz een klein rijm-registertje.

De uitgang op (a) zelve is reeds genoegzaam gezien; dus gaan wy over tot de overige Letters van 't A / B / C. en naar oorde van 't zelve.

5. Les.

Uitgang op (ad) en (at.)

bad	gat	kat	mad en	pat	schat	wat
blad	glad	klat	mat	pat	spat	wat
hvat	grat	krat	uat	rad en	stad	zat
vat	had	lat	pat	rat	vat	enz.

Uitgang op (af) en (af.)

baf	bzaf	graf	laf	schaf	haf	bzaf
blaf	gaf	klaf	staf	straf	blaf	schaf

Uitgang op (ag), (agt) en (acht.)

bag	plag	bzagt	kracht	pagt	smagt	wagt
dag	rag	gracht	lacht	plagt	tragt	zacht
lug	blag	hacht	magt	pracht	wagt	enz.
mag	zag	jacht	nacht	shagt	bzagt	

6. Les.

Uitgang op (ak) en (akt.)

bak	jak	mak	smak	tak	zak	hak
bzak	hak	pak	snak	bak	zvak	lak
pak	krak	rak	stak	blak	bakt	pakt
vak	lak	sak	strak	wzak	hakt	zakt

Uitgang met (l) enz.

bal	hal	stal	zal	halk	hals	ge- {	mal
bzal	hal	tal	balg	schalk	mals		hals
bal	krak	bal	nalg	spalk	vals	ver- {	gals
gal	tral	wal	balh	valk	ge-tals		vals

6. Les.

Uitgang op (am) (amd) (ampt.)

ham	lam	quam	stam	swam	kramb	ampt
ham	nam	ram	tam	ge-bamb	ge-stramb	stampt
ham	pzam	scham	wam	ge-kamb	ge-blamb	klampt

Uitgang op (an) (and) (ant) (ans) (anst) (angst.)

han	man	wan	pand	ge-zant	ge-vaant	baant
han	pan	zan	rant	ba-lang	ge-her-vaant	krant
han	ran	zwan	schant	baang	her-vaant	glant
han	schan	band	stant	glang	her-vaant	schant
han	stant	band	tant	krang		angst
han	span	hand	bant	lang		bangst
han	man	hand	wanden	maang		langst
han	tan	land	want	taang		rangst
han	van	mand	zant	traang		baangst

7. Les.

Uitgang op (ap) en (apt.)

grap	krap	pap	schap	stap	ge-vaant	snapt
hap	lap	rap	schap	trap	ge-vaant	lapt
klap	nap	sap	slap	ge-trapt	ge-vaant	be-trapt.

Uitgang op (ar) (ardt of art) (ark) (arm, armd) (arnt) (arst)

har	mar	zwar	hard en	be-nard	al-larm	barst
har	par	ark	hart	ber-ward	er-barm	garst
har	star	hark	quart	arm	ber-arm	harst
nar	tar	hark	mart	barm	gedarm	parst
quar	bar	zark	tart	barm	barnt	enz.
schar	war	gard	ge fact	warm	gestarnt	

Uitgang op (as) en (ast)

has	bas	has	pas	blas	kast	plast
bas	gas	klas	plas	was	last	tast
ras	gras	kras	ras	bast	mast	vast
bas	jas	las	tas	bas	past	wast

Uitgang op (auw), auwd) en (auwt.)

bautu	kautu	rautu	kautu
gautu	nautu	bautu	be-nautu

Uitgang van gelijk luidende Woorden en Lettergreepen die met (aa) gespeld en dus lang uitgesproken werden.

8. Les.

Uitgang op (aad) en (aat.)

baad	gaat	schaad	zaad	haat	praat
bzaad	graad	smaad	baat	laat	staat
daad	puaad	naad	gaat	maat	straat
bzaad	raad	ge-waad	gzaat	plaat	bzaat

Uitgang op (aaf) (aafd en (aaf.)

bzaaf	gzaaf	raaf	slaaf	bzaafd	schaaft	staaf
bzaaf	laaf	schaaf	staaf	gzaaft	laaft	staaft

Uitgang op (aag) (aagd) of (aagt.)

daag	jaag	laag	traag	ge	braagt	klaagt	zaagt
bzaag	haag	maag	blaag		baagt	maagd	enz.
gzaag	klaag	p'aag	waag		haagt	plaagd	
haag	bzaag	staag	zaag		jaagt	waagd	

9. Les.

Uitgang op (aak) en (aakt.)

aak	kraak	smaak	wzaak	laakt	ge	smaakt	
baak	laak	inaak	zaak	maakt	be	szzaakt	
blaak	maak	szzaak	baakt	naakt	ge	straakt	
bzaak	naak	laak	blaakt	ge	quaakt	ge	waakt
bzaak	quaak	taak	bzaakt	raakt	ge	wzaakt	
haak	raak	vaak	haakt	schaakt	be	zaakt.	
haak	schaak	waak	kraakt	slaakt			

Uitgang op (aal) (aald) of (aalt.)

aal	bwaal	naal	taal	baalb	paalb
baal	haal	paal	baal	bzaalb	pzaalb
daal	haal	pzaal	waal	bwaalb	taalb
bzaal	maal	quaal	zaal	haalb	baalt.

10. Les.

10. Les.

Uitgang op (aam) en (aamd) enz.

aam	haam	praam	vaam	de	} schaamb taamb	
aem	kaam	raam	be			saamb
blaam	kraam	faam	ge			naamb
saam	naam	schaaam	be			raamb

Uitgang op (aan) (aen) (aand)

aan	baen	laan	raen	staan	waan
baan	dzaen	maan	schaaen	taan	zaen
blaan	gaan	paen	faan	traan	zwaan
ge-baan	haan	quaen	spaan	haan	ge-baand enz.

Uitgang op (aap) en (aapt)

eap	jaap	raap	slaap	ge	} aapt raapt.
gaap	paap	schaaapt	slaapt		

11. Les.

Uitgang op (aar) (aard) (aars)

aar	jaar	schjaar	aard	de	} klaard paard klaard maard baars klaars enz.	
baar	klaar	suar	be			daard
blaar	maar	spaar	} jaarb maarb			ber
baar	naar	staar				
gaar	paar	vaar	ge-baard		baars baars	
haar	raar	zwaar			haars haars	

Uitgang op (aas) enz

aas	baas	kaas	ber-baasb	ber	} glaast haast blaast	
baas	gaas	maas	vaas			haast raast
blaas	haas	raas	waas			blaast waast

Uitgang op (aauw) enz.

Blaauw / slaauw / graauw / naauw / paauw / raauw.

Uitgang op (aay) enz.

baay	kraay	paay	zaay	kraayb	waayb
dzaay	maay	taay	zwaay	maayb	zaayb
fraay	naay	waay	waayb	naayb	zwaayb.

Zie baar meest alle de uitgangen / die by de Letter a en aa hoortkoon en. Op deezen moet zullen we ook voortgaan met de andere Vocalen; doch nu nog eerst

reest met opzet / schoon hoest / de hoeste en lange uit-
spraaft van a en aa / gelijk ik in mijn boozganden
eersten druk / breeker voorgesteld heb ; doch nu on-
nobilig / om dat zulks nu hier reeds in de gelijk-lui-
dende Woorden / buidelijk genoeg anders te zien en
geleerd kan worden.

kort lang

12. Les

a	aa	a	aa		
al	aal	hal	haal	tal	taal
bad	baat	man	maan	bat	baal
bal	baal	yal	paal	maal	maal
gat	gaat	stab	staal	zal	zaal
hal	haal	schal	schaal	zwan	zwaan
al genoeg baar van.					

Hier zullen we maar te gelijk de hoeste en lange uit-
spraaft van (e en ee) / o en oo / (u en uu) laten vol-
gen ; doch insgelijks maar met weinige woorden / tot
een voorbeeld / wijs by de gelijk-luidende woorden /
even als by de letter (a) zo is klaar genoeg geleerd
en uitgebeeld zal worden / alles om de leerlingen maar
te gewennen aan den uitspraak / wijs 't zo zeer van 't
kleine oordeel der kinderen niet afhangt : en de reden
daar van by 't regt gebruik der letteren ook nader
wordt betoogt.

kort	lang	e	ee	e	ee	e	ee
hek	heek	hest	heest	pen	peen	tred	treed
rel	reel	ker	keer	queld	queeld	bel	beel
del	dees	het	heet	rep	reep	west	weest
elst	eelst	leg	leeg	schel	scheel	west	weest
sest	seest	men	meen	smet	smeest	zwem	zweem
geld	geeld	net	neest	steel	steest	zweet	zweest

Met o en 'oo.'

blós	bloos	hók	hoók	rós	roos	hógt	hoogt
chó	choo	lós	loos	schók	schook	hózt	hoost
dof	doof	mo	moos	stó	stoo	wónd	woon
Gó	goot	nó	noot	stó	stoo	zoo	zoog
hó	haal	hó	hoog	tó	toog	zoo	zoon

u	uu	u	uu	u	uu
buk	buuk	hur	huur	schuck	schuur
bur	buur	hulp	huurd	tuc	tuur
burg	buurt	kur	kuur	bul	buur
burst	buurd	kur	kuur	buld	buurd
gur	guur	murta	muur	zur	zuur

Om trent de Daksalen i ru u / welke niet verbu-
feld kunnen worden / zullen toe op zijn plaats nader
spzeken / en overgaan tot de E.

Letter E,

Uitgang op (eh), (ed en et), en (eed) (eet)

preh	bed	tred	jee	(eed)	heet	scheet
heb	het	bet	mee	en	keet	spzec
hreb	let	wet	rhee	(zet)	kleet	wheet
neh	met	zet	rhee	heet	kneed	wzeed
weh	niet	(ee)	twee	bzeed	leed	zweet.
ebt	red	bee	wee	deed	weet	
hebt	flet	bee	wee	eed en	neet	
hreibt	smot	hee	zee	eet	reet	

Uitgang op (eef), (eefd en eeft.)

heef	keef	scheef	wreef	beef	heeft	reef
bzeef	leef	steef	zeef	bzeeft	kreeft	wreeft
geef	wreef	teef	zweef	geeft	leeft	zweeft.

14. Les.

Uitgang op (eeg) en (eegt.)

beeg	reeg	wreeg	zweeg	reegt	zeegt
hreeg	sneg	wreeg	hreegt	wreegt	zweegt
leeg	streeg	zeeg	leegt	wreegt	enz.

Uitgang op (eek) en (eekt.)

reek	keek	puuek	wreek	bleek	puuekt	wreekt
berk	hreek	smeeke	wreek	bzeekt	smeekt	wzeekt
bleek	leek	spzreek	zweek	leekt	spzreekt	be-zweekt
bzeek	puuekt	steekt	zeekt	puuekt	steekt	enz

Uitgang op (eel), (eeld en eelt.

eel	heel	sheel	teel	zeel	ge-keeld	steeld
beel	keel	speel	veel	beeld	geueeld	streeeld
deel	meel	steel	weel	deeld	scheeld	weeld
geel	queel	streeel	zeel	heeld	speeld	zeelt.

Uitgang op (eem en eemt.

leem / neem / teem, weem / zeem / neemt / treemt.

15. Les.

Uitgang op (een), (eend en eent.

been	kleen	peen	sleên	veen	ber	leend	ge- steent
een	leen	queen	speen	veên	ber	kleend	ge- meent
geen	meen	reên	sleên	ween	ge- meend		
heen	neen	scheen	teên	zeen	ge- speend		

Uitgang op (eep en eept.)

keep	neep	sleep	zeep	neept	ge- streept
leep	reep	streep	zweep	sleept	ge- zweept

Uitgang op (eer) en eerd.)

beer	keer	neer	smeer	beer	geerd	leerd
geer	leer	peer	speer	weer	ge- smeerd	
heer	meer	scheer	teer	zeer	geerd	scheerd

Uitgang op (ees) en eest.

bees	lees	prees	wees	gerst	mrest
hees	pees	rees	seest	leest	weest.

Uitgang op (eeuw.)

eeuw / leeuw / schreeuw / sneeuw / speeuw / weeuw.

16. Les.

(eg)	(ek)	(ekt)	(el)	(eld)
heg	hek	nekt	bekt	vel
leg	lek	pekt	wekt	gel
weg	wekt	rekt	ge- rekt	vel
zeg	zek	spekt	be- d- ekt	gel
hegt	gekt	be- tekt	ge- rekt	vel
legt	hekt	rekt	ge- rekt	gel
zegt	lekt	wekt	ge- pekt	vel

Uit-

Uitgang op elk, elm, elp, els, elseh.
 elk / kelt / melt / welt / helm / heip / schelm / scheip
 pels / helsch.

Uitgang op em, emd.
 hem / klem / stem / strem / hemb / klemb / stemb / stremb.

Uitgang op en, end, en ent.
 hen en ken men ten kens tenc
 den hen men ren wen wend rend.

Uitgang op ep, ept, er, erd, erg, erk, erm, ern.
 rep schep smert berg merk zerk zwerm
 schep her werd erk perk zwerk kern.
 srep ster erg herk sterk kern bern.
 rept hert dwerg herk werk scherm enz.

Uitgang op es, est.
 bes les zes pest mest pest best
 des mes best lest nest rest wesc.

De twee slanken si / en / eu; gelijk ook ae /
 re / en alle de overige zullen we ieder op, ette jk
 by elkander plaatsen / en gaan nu over tot de Let-
 ter A.

17. Les

(id en it.

bid / bit / git / lid / pit / spit / bit / wit.

Deze Letter komt in de uitpraak zijnde / woord lang
 gemaakt door byvoeging van e / ge jk zu'k hier in
 nu te zien is.

Uitgangen van alle de Woorden met ie.

die	dzief	wieg	piek	smiekt	hiel	ien
wie	dief	liegt	riek	zick	fiel	rien
zie	grief	wiegt	smiek	hiel	be zelf	missichten
died	hief	be-dziegt	wiek	hiel	priem	tien
ried	ief	biek	ziek	biel	riem	biën
riet	stief	griek	stiekt	wiel	biën	wien
wied	ieg	kiek	riekt	ziel	biën	zien.

niep	gier	spier	gierdt	kies	giet
tey	hier	stier	ptierdt	lies	hiet
tey	lier	tier	tierdt	nieß	liet
chiep	mier	bier	bierdt	spies	niet
liep	nier	wier	wierd	bies	riet
bier	pier	zier	bies	bzieß	bliet
otter	schter	ge-diert	dies	wies	zier.

18. Les.

Uitgangen op de Woorden if, ift, icht, ig, igt, ik, ikt, il, ild, im, in, int, ip, is, isch.

gif	ligt	schik	pil	vim	ge-zind
kif	nicht	schzif	ril	wim	kif
rif	pligt	rif	schil	min	kif
bzift	ligt	wzif	spil	pin	lipf
gft	schigt	zwif	fil	pin	schip
schift	fligt	ge-bif	bil	tin	flif
stift	stigt	dfif	wil	bin	stif
zift	ge-wigt	lfif	zif	win	snif
big	zigt	schif	schilb	zin	bifch
lig	bif	schzif	ber-spilb	be-mindt	flif
zich	blif	zwikt	stif	ber-tindt	lif
zig	bif	bif	ge-bif	spindt	piß
dicht	lfif	bzil	wilb	bindt	bifch
jicht	mif	gil	kim	bzind	wifch
licht	piß	fil	schim	wind	wif

19. Les.

Uitgangen op de Woorden met de Letter (o).l

bóh	flot	mos	zog	kloft	foft	hol
rob	snot	pos	pot	loft	loft	lol
bóh	spot	doch	toft	poft	schoft	kol
gód	tot	dog	zogt	roft	loft	lol
lót.	vod, zot	noch	toft	schoft	stoft	mol
mót.	hof	nog	toft	loft	wrokt	rol
ge-nat	prof	pot	soft	stoft	bal	tol
rot	hof	rog	soft	wzok	ból	bol
schot	lof	toft	hof	zok.	bal	bol

hom gom hrom fom hon ton onſ
 hrom hom mom trom non won honſ
 hom hom om hron ſron zon donſ

20 Les.

21 Les.

Uitgangen van de Woorden met (oo.)

hooſt	ſnaoſ	zoog	pool	hoon	doopt	hoozt
bloot	kloof	hooſt	ſchool	goon	hoopt	ſmoozt
hooft	loof	moogdt	zoof	haon	knoopt	ſpoozt
hooft	roof	poogdt	doof	hoon	koopt	ſoozt
goot	ſchoof	ſpoogt	boom	laon	loopt	hoozt
groot	ſnoof	be-toogdt	h-zooldt	ſchoon	zoopt	woordt
kloot	ſtaof	zoogdt	hroom	toon	hoo?	hoo?
koot	kloofdt	h-zook	hoom	thoon	choo?	hoo?
loot	laofdt	h-zook	loom	woon	dao?	hoo?
moot	roofdt	h-zook	oom	zoon	hoo?	hoo?
noot	ſchaaſdt	ſmoock	room	haent	hoo?	loof
poot	ſloofdt	ſpook	ſchroom	laont	moor?	poof
root	hoog	ſtaock	ſtroom	toondt	ſchoo?	roof
ſnoot	hoog	ſtroock	ſtroom	woont	ſho?	voof
ſtoot	laog	h-zicht	toom	hoop	ſmoor?	hooft
doof	moog	ſmoock	hroom	hoop	ſho?	hooft
kloof	paog	ſtaock	zoom	knoop	ſtoor?	hrooft
roof	ſpoog	ſtroock	hroomdt	hroop	hoo?	loof
raof	toog	baol	hroomt	hroop	hoo?	poof
ſchoof	woog	hool	ſchroomdt	ſtoop	hoo?	getzoof

22. Les.

Uitgangen van de Woorden met (o)

hooſt	ſtrou	hozt	nozt	gorg	dozſch	hoft
ſop	dopt	h-hozt	pozt	worg	mozſch	hoft
hop	ſopt	hozt	ſchozt	zorg	ſchozſ	poft
hooft	topt	mozt	ſpozt	ſorin	corſch	hoft
noft	ſchopt	ſnozt	hoft	ſtozm	hoſch	roft
op	ho?	wozt	ſtozt	worm	ho?	
pop	ſcho?	fozt	wozt	ho?	mo?	
top	ſho?	gozt	zwozt	lo?	ro?	
ſchop	ho?	hozt	ho?	wo?	vo?	

Uit.

23. Les.

Uitgangen op de Letter (u).

dugt	kruk	duyl	munt	schuk	buur
jugt	nuk	duf	punt	curk	buur
lugt	ruk	gut	rond	burg	huur
ge-rugt	stuk	ful	duup	duf	muur
zugt	buk	mul	schup	hug	puur
buk	dukt	nul	duzf	mu	schuur
duk	rukt	ful	curf	lug	buur
dukt	g-stuk	kunt	kurf	zuf	zuur

24. Les.

Uitgang op (y).

zyd'	lyk	styl	lyp	lypt
kyf	ryk	lyp	mpn	gryf
kyf	wyk	wyl	ppn	spyf
ryf	zyk	quyt	chyn	pyyf
stuf	dyk	vylc	schyn	wyf
wyf	lykt	lym	wyn	nyf
hyg	rykt	lym	zyyn	spyft
kyng	wykt	lym	schyn	wyft
nyg	zykt	zyym	gryp	nyft
ryk	zygt	kyndt	ryp	quyt
styg	lyl	ryndt	lyp	lynt
wyg	nyl	lyndt	tryp	lynt
zyg	quyl	lyndt	grypt	lynt
dyk	lyyl	lyndt	rypt	zyt.

Dus hebben we genoegzaam alle de uitgangen ende este gelijksluitende woorden voorgezet / welk een lering wel geleerd hebbende / 't hem weinig moeite kosten om de Samenstelling van woorden van er dan ééne Lettergreep te kunnen leezen. Maar hebben omtrent de twee en drie-klanken gezegt / die opzettelyk in 't byzonder by een te plaatsen / ar toe wy nu overgaan.

Diphthongen, Twee-klanken

Met (ae) speld men
 Haers/ paerdt/ staett/ vaers/ waerd.

Woch hier omr ent zal op zijn plaats noch nader
 moeten gesproken worden.

Met (ai)
 Air/ mag/ wambais/ hair.

Met (au)
 hautu | gautu | lau-rier | paug
 hautu | hautu | be-naubdt | rautu enz.

Mei (ei) en (eij)
 Stelle deeze by elkanderen / om dat ze van ééne
 klank / maar in de Spelling onderscheiden zijn / even
 gelijck'er woorden zijn / zo als reeds gezien is / die al-
 leen met (y) gespeld worden.

bier	leisch	grein	heit	meit	reit	scheid	zeit
blein	geil	heid	heil	peil	rein	steil	zeil
dwel	geit	heit	leit	plein	reit	veil	zeit

heit eij heij heij leij reij spreij schreij bleij

Ober de reede van dit onderscheid zal by 't regte ge-
 bruik der Letteren nader gesproken werden.

Met (eu)
 heuk | deur | heugd | jeugd | leund | neus | reut
 heur | fleur | heul | jenkt | leur | peul | teug
 heul | geur | heup | leur | leus | reuk | trewe
 beugd | geug | heusch | heus | meug | reus | zeug.

Met (ui)
 Dit laat ik wederom hooren / om dat (eu) en (ui)
 veeltijds onverschillig hoer elkanderen gebezigt wo-
 den. Daar (eu) echter nooit de klank van (ui) aan-
 neemt als in eenige eigen Daamwoorden / gelijck Eu-
 geniug / Euphrazes / Euangeltum enz.

26. Les.

uig	fruit	fluit	luid	pevil	schuilt	tull
uik	gruis	fluit	luis	ruif	stulk	tula
uif	guig	fluis	luis	ruig	stuur	tuischt
uis	guit	fluit	luit	ruik	stuur	tuik
uit	huib	fluit	luit	ruil	stuis	tuil
uif	huig	fluit	luit	ruin	stuit	tuist
uig	huik	fluis	muil	ruin	stuit	zuid
uik	huil	fluit	muig	ruisch	stuit	zuig
uim	huif	fluit	moit	ruit	stuit	zuil
uin	huich	fluit	muins	schuif	stuit	zuim
uis	huim	fluisch	puin	schuim	stuis	zuin
uit	fluif	fluit	puim	schuim	stuit	enz.

(oe) en (ou)

(ou) word mede wel eens verkeerdt / als (oe) itgesproken / leerd van hier nauwkeurighk het onderscheid in deze woorden.

27. Les.

oef	doemt	hoep	moed	roeft	stoel	voeg
oeg	doen	hoer	moel	roet	stoep	voen
oek	doef	hoest	moen	schoen	stoet	woeg
oel	doeg	hoek	moer	schoep	toef	woel
oen	does	hoel	moes	schoer	toen	woens
oer	foel	hoen	moet	floeg	toet	woer
oet	gloeb	hoet	noeg	floep	voeb	wroegdt
oeb	goed	hroeg	noem	snoef	voeg	zoek
oeg	groep	hroeg	noen	snoek	voel	zoel
oem	groen	loeb	poel	snoep	voen	zoen
oeb	groet	loef	poep	snoer	voer	zoet
oek	hoeb	wog	roef	spoed	voet	zwoeg
oed	hoef	loep	roek	spoek	bloet	zwoep
oek	hoest	loen	roem	spoen	bloek	zwoer
oel	hoen	loer	roep	spoel	voeb	enz.

28. Les.

oud	goud	hout	oudt	rouw	woud
uwbdt	houd	lout	rouwt	trout	zou
outu	houw	mout	schout	vout	zout
ut	houg	mout	stout	vout	enz.

Drie-klanken

Triphongen.

met ay	auw	met eeuw	oei of oey	ooi	of ooy
baay	blaauw	geeuwt	boeyt	booyt	stzooyt
baay	flaauw	teeuw	foei	gooyt	met (teuw)
fraay	graauw	meeuw	groeyt	hooyt	hieuw
kraay	klaauw	sneeuw	moey	mooy	kieuw
naay	laauw	spreeuw	roeyt	nooit	nieuw
taay	maauw	schreeuw	spoeyt	pooyt	enz.
zaay	naauw	schreeuw	stoeyt		
zwaay	aaauw		enz.		

Eigenlijk zijn (oe) en (ew) drie klanken / wijl daar in drie bijzondere klankletters voorkomen.

Zie daar mijn eersten / boek den moeylijken / maar te gelijk ook den vooznaamsten Trap / welken ik in 28 School lessen hebbe verbeeldt.

Ik zegge : de eerste / om dat bezelve : na de kennis der Letteren van 't a / b / c. het geheele fundament van onze nederduitsche spraak genoegzaam uitmaakt.

De moeylijste / om dat 'er niets moeylijker is dan in de kinderen het a / b / c. en de grond van de spelkunst wel te leggen.

De vooznaamste / om dat deze Trap / meest alle de uitgangen van onze spraak / insluit / en de regte spelling van ieder woord / daar men nu ligt 't meerboudige van kan maaken / aanwijst.

Dus oordeele en houde ik deze eerste Trap vooz een a / b / c. boek der Spelkunst / en denke op die wijze / ook eerlang een a / b / c. boek vooz de kleinste kinderen afzonderlijk uit te geuen / wijl alle de tegenwoordig in gebruik zijnde a / b / c. boeken niet geschikt en ingerigt zijn om eerst beginnende te onderwizen / dan met veel moeyten aan te vonden en langen tijd te verlijren

TWEE.

T W E E D E T R A P.

Voorden van twee Letter - greepen volgens
't a, b, c.

ard-tijft
cht-baar
d-det
f-bzeuft
i-ren
-juin
-ker
k-ker
m-bacht
n-gel
n-ker
p-pel
e-beit
rend
em-band
ch-fchup
p-punt
band
zune
zun.
B
aat-zucht
r-den
k-huig
al-last
ur-nen
d-dent
e-ften

beeld-je
be-saamb
be-gaast
be-haagt
be-jaast
be-krant
be-lerft
be-paalb
be-quasam
be-raab
be-fchaaft
be-twift
beu-gel
be-waard
be-zogt
bid-den
bift-ken
bil-len
bin-nen
bit-ter
blan-ken
blee-ken
blift-fer
of
blift-rem
bloet-fer
bloe-mett
bloft-ken

blif-fpel
bo-dent
boe-del
bol-werk
bon-dig
boob-fchup
bot-heit
brand-merk
bzet-bel
bzet-je
bui-gen.

C

Cie-raad
ci-per
ci-kef
ci-ther
ci-troen
co-meet
com-plot
cyf-fer
cym-baal
cy-pref.

D

Daar-om
da-gen
da-len
dam-men
dap-per

dar-tel
deel-baar
dein-zen
dek-ken
der-tig
deug-dent
dief-je
dich-ter
dik-wilg
dig-tel
doe-ken
dóch-ter
dol-heit
don-der
dooz booz
doof-je
doo-ben
dóz-heit
doz-fch-bloer
draat-ten
drank-je
drak-heit
drie-hoek
drink-bak
dzoef-heit
dron-ken
dzoog-te
dzoep-pel

drak-

D 4

dzog-saart
 dzyn-ben
 dzn-ben
 dub-beld
 duft-scher
 du-kaat
 dur-ben
 duur-zaam
 dwaas-heid
 dwaer-wind
 dwyn-gen
 dijk-graaf.

E

Echt-bzeuk
 e-del
 eel-rijg
 een-dzacht
 eer-ampt
 eet-zaal
 reu-wig
 ef-fen
 e-gel
 ei-gen
 el-bergh
 em-mer
 en-gel
 erf-beel
 ern-ftig
 et-ter
 e-bem
 eu-bel
 ex-ster
 e-zel.

F

Faam-loos
 fa-bel

fak-kel
 fa-zant
 feest-dag
 fel-heid
 fier-heid
 flaautn-heid
 flam-boutn
 fles-je
 flu-weel
 foe-ig
 fon-tein
 fraay-heid
 fran-cyn
 fransch-man
 fre-gac
 fris-heid
 fruit-boom
 fur-nuis.

G

Gaaf-heid
 gaap-ster
 gaar-ber
 gaautn-bief
 gaf-fel
 ga-ley
 gang-pad
 gaa-pen
 gaa-ren
 gar-naal
 gast-heer
 ga-ben
 ge-acht
 ge-baard
 ge-bed
 ge-behit
 ge-belgdt

ge-beurdt
 ge-bied
 ge-bluscht
 ge-bob
 ge-bootst
 ge-bozst
 ge-boutn
 ge-bzogt
 ge-bzand
 ge-bzulk
 ge-bzul
 ge-baan
 ge-beeldt
 ge-beit
 ge-bempt
 ge-dicht
 ge-ding
 ge-docht
 ge-doemdt
 ge-dozcht
 ge-buld
 ge-dwee
 ge-erbd
 ge-erfd
 geen-zing
 gees-fel
 ge-gozd
 ge-groet
 ge-hubdt
 ge-herm
 ge-jank
 geil-heid
 ge-kambt
 gek-heid
 ge-kraak
 ge-krysch

ge-laakt
 ge-lach
 of dzink-
 ge-lag
 geld-bank
 ge-maakt
 ge-naambt
 ge-paardt
 ge-raakt
 ge-quelft
 ge-scherpt
 ge-toerst
 ge-blefcht
 ge-wozgdt
 ge-zalfdt
 ge-zwind
 gid-se
 gie-rijg
 gil-be
 glad-heid
 gloei-jen
 godsg-dienst
 goed-heid
 gólf-je
 góz-del
 goud-geel
 graad-hoog
 graf-naald
 gram-schap
 gras-maand
 grens-plaats
 grie-ben
 grim-lach
 groei-jen
 gróf-heid
 gran-ben
 groot.

groot-heit	hoef-smit	sagt-hond	ke-tel
gruis-je	hoek-steen	ja-loers	keur-lyk
gun-stig	hól-te	jam mer	klep-grond
Haak-je	honds-nest	janken	klem-men
haant-je	hoofd-deel	je-gens	klep-pen
haa-fen	hoog-moed	jig-tig	klet-sen
haic-band	hóp-man	jok-ken	klit-jes
hak-ken	hout-kraap	joo-den	klim-men
half-rond	hout-snip	juf-srouw	klim op
halm knóp	hin-den	ju-weel.	klip-je
halg-recht	huis-bzaak	It	klóek-heit
ha-mer	hui-ten	Itaak-je	klók-ken
hand-boek	hulp-zaam	kaal-kop	klom-pen
hand-boek	hut-ten	kaar-sen	klóof-je
han-gen	huur-huis	kaats-baan	klóp-pen
har-der	hulv-baar	kaubot-jes	klós-sen
hart-je	¶	ka-bel	klui-ben
has-pel	¶	kaag-chel	knaap-je
haa-ten	¶	kaik-ken	knay-zak
heb-ben	¶	kal-koen	knou-zen
he-breen	¶	kan-ne	knie-ten
heer-lyk	¶	kanon	knip-pen
hes-sen	¶	kap-meş	knódsē
hecht-heit	¶	kar-ren	knóz-ren
heil-wensch	¶	kaş-boek	knuy-pel
heir-rócht	¶	ka-ter	knó-dig
hel-baard	¶	kat-ten	knóelt-jes
helm stók	¶	keel-band	knets-je
he-welsch	¶	keep-je	knól-der
hen-nip	¶	keup-steen	knólf-bal
her-berg	¶	kel-der	ko-men
her-kaubot	¶	kem-men	kom-me
heu-pe	¶	ken-kaar	konb-schay
hier-om	¶	kerf-stók	koon-ken
hin-ken	¶	kerk-dief	koon-stronk
	¶	kerş-mis	koont-je
	¶		koop-

hoop-brief	laa-ben	liſt-ken	maa-ker
hoor-de	lag-chen	li-moen	maſt-ker
hoof-ſpel	la-ken	lin-nen	maa-len
hop-je	lam-heid	lip-pen	mal-len
ho-raaf	lan-cet	lôv-ben	malſ-heid
hozt-heid	land-bag	loe-ren	man-baar
hög-ten	lan-taarn	lôf-spraak	mark-graaf
houd-jeſ	lap-pen	lôft-aap	maſt-boom
kraai-jen	laſt-beeſt	lôl-len	mat-heid
kraak-ſteen	la-tynſch	lom-baard	ma-tig
kraas-men	lat-ten	lon-ken	meer-ber
kraam-kind	laut-rier	loof-werk	mee-ſter
krach-tig	la-zuur	loom-heid	meet-konſt
kram-me	le-den	loo-nen	mei-ten
kren-ken	leen-heer	loog-heid	me-laatſch
kreu-pel	leep-heid	loſ-ból	mel-ken
krim-pen	lee-ren	lo-ten	men-gen
knog-je	leef-baar	lou-ter	mensch-dom
knout-men	leentu-rik	lub-ben	mer-ken
knou-ſel	le-gaat	lug-ten	meſt-hoop
knou-riek	leg-gen	lui-den	me-taal
knop-pen	lei-den	luſt-hôf	meu-gen
knou-wen	leſt-ken	lut-tel	mid-bag
krui-ben	lel-le	lup-ben	mir-rhe
kruiſt-je	lem-met	lyf-wacht	min-nen
krul-ból	len-den	lyk-aſch	min-naac
krugg-raak	le-pel	ly-men	miſ-baar
kruiſ-ſcheit	leſ-ſchen	lyu-wa ad	mo-de
krub-be	let-ter	Ma	moe-der
krui-per	lee-ben	Maag-ben	moef-kruid
kruiſch-heid	leu-gen	maat-je	mo-gen
kniv-dig	lee-zen	maat-ſel	môl-len
kruiſ-ten	lid-je	maat-tand	mo-narch
Ma	lie-ben	maat-bag	mond-koſt
Taa-ben	lief-de	maat-blank	moont-jeſ
laag-heid	lig-chaam	mach-ten	mooz-kruif

mó2-gen
mó2-sel
mót-tig
mud-de
mug-je
muis-baal
mui-ten
murw-heit
mu-zph
mu-nen

Maai-jen
naal-de
naar-stig
naut-lyk
na-by
na-buur
naecht-maal
na-boest
na-seest
na-gaan
na-hoog
na-jaar
naa-ken
na-maak
nar-bus
na-schist
nat-hal
na-tuur
na-bel
na-ween
na-zaad
ne2-be
neef-je
neer-stig
nef-fens

net-gen
nek-ke
ner-gens
nest-je
net-heit
ne-bel
neug-boek
nie-mand
no-big
noen-cuft
noch-tans
nood-brust
nood-bwang
noo2-den
noo2d-pool
noo-ten
no2sch-heit
nug-ter
nut-ten
ng-gen

o-blie
o-lie
oe-ster
of-fer
och-tent
ók-sel
olie-boom
om-gaan
om-klee
om-ringdt
om-slaan
om-trek
om-weg
om-zien
on-ce

on-beugt
on-ree
on-gunst
on-heil
on-kuisch
on-lang
on-magt
on-nut
on-recht
on-schuld
ont-aard
ont-byt
ont-delt
ont-eerdt
ont-fang
ont-geest
ont-hutst
ont-klee
ont-knoopt
ont-iaft
ont-mand
ont-roerdt
on-trout
ont-slaan
ont-betngdt
ont-wardt
ont-zien
oog-lyk
oog-merk
oogst-maand
oo2-baar
oo2-blegt
oo-sterfch
op-boud
op-dacht
o-pen

op-naan
op-komst
op-loop
op-roer
op-schist
op-tocht
op-zigt
oud-heit
ou-lyk
ór-hoofd.

Paal-jen
paar-den
pa-gie
pach-ter
pak-huis
pa-lyk
palm-boom
palt2-graaf
pa-pier
pand-rok
pap-pen
par-don
pag-lood
pa-trys
paug-bom
pee-ren
peeg-je
pein-zen
pe-kei
pel-grim
pen-kei
pen-ming
pe-per
per-sen
pest-huis

put.

put-je
 puin-koop
 penf-buigt
 piek-je
 pik-broek
 pin-ze
 pis-glas
 plaat-je
 pook-je
 plas-sen
 plat-yat
 plee-gen
 plei-ster
 plig-ten
 ploeg-gen
 plof-sen
 plomp-heit
 plooy-rok
 plug-ge
 pluk-ken
 poe-der
 poeg-chen
 poel-snip
 poe-pen
 pof-sen
 po-gen
 pof-jes
 pol-der
 pol-zen
 pom-pen
 poot-ten
 poz-taal
 poo-ten
 pop-pe
 pof-ten
 pot-boek

praamt-je
 pzaat-je
 pzag-tig
 pran-gen
 pre laac
 prie-ster
 prik-kel
 pri-vaat
 pro-ces
 proef-stuk
 pro-fut
 prou-ken
 prou-pen
 prou-boost
 prui-men
 pru-ken
 psalm-boek
 puist-je
 punt-bicht
 pur-per
 put-ten
 pu-laac
 pun-bank
 puy-je
 Quab-be
 quaa-den
 quaa-len
 quak-kel
 quang-wijs
 quar-tel
 quas-ten
 quee-ken
 quel-len
 quet-sen
 que-zei

quink-flag
 quis-pel
 quis-ten
 qup-len
 qup-nen
 qup-ten
 Raab-huis
 raag-ból
 raah-je
 raazen
 raauw-heit
 ra-bac
 ra baut
 ra-den
 rad-heit
 raah-ken
 rang-uil
 raapen
 rapier
 raport
 ras-heit
 ratel
 re-aal
 reb-den
 re-den
 ree-hof
 recht-bank
 rei-ger
 rein-heit
 reis-geld
 rei-zen
 re-kel
 rek-ke
 rel-muis
 ren-te

rep-pen
 re-quest
 res-fort
 ri-bier
 rid-der
 rieken
 ritet bosch
 rich-ten
 rim-pel
 ring-band
 ris-pen
 ro-hyn
 roe-de
 roei-ten
 roe-men
 rog-chel
 rol-steen
 ro-mer
 ron-dag
 rood-heit
 roof-geld
 roo-ken
 roo-sten
 roo-ben
 roo-zen
 ros-baar
 rot-gang
 rot-je
 rot-ting
 routw-kleet
 rugt-baar
 rui-men
 ruisch-puy
 ruk-ken
 run-sel
 rust-bed

ruto-

rukt-heit	schimp-dicht	snap-haan	spoe-ben
tug-snoer	schip-per	snater	spou-de
S	schoe-nen	sne-dig	spook-sel
Sab-bath	schof-sel	sne-wen	slagt-bank
saf-sraan	schol-le	snel-heit	slag-boom
sai-zoen	school-geld	suer-pen	slas-ken
sar-ren	schoon-zoon	snoet-jen	slak-ken
sa-tyn	schó2 sen	snoe-pen	slan-gen
sau-rus	schou-der	snood-heit	slas-pen
schaaf-mes	schouba-spel	snoz-ken	slap-heit
schaak-boord	schraal-heit	snut-ten	sla-bin
schaalt-je	schzan-der	sny-den	slae-pen
schaam-rood	schzap-pen	so-ber	stech-ten
schaap-je	schzeen-wen	sól-baat	stemp-maal
schaars-heit	schzei-jen	som-me	stet-tel
schaat-sen	schzif tuur	sóp-je	stik-ken
schalk-heit	schzpf-boek	spaar-zaam	stim-mec
schan-de	schzif-ken	spal-ken	stin-ger
schar-ren	schzob-ben	spaa-nen	stip-pen
schat-ten	schzoet-jen	span-ne	stob-be
schaa-ben	schzoo-men	spaa-ren	stok-ken
schee-len	schui-len	speek-sel	sto-ten
schep-pen	schui-men	speel-bank	stó2-pen
scheeps-tuut	schutos-heit	spee-nen	stui-ken
scheer-baad	schut-ten	spek-ken	stuit-jes
scheld-bzief	schuld-boek	spel-len	stip-pen
schel-ling	schut-hók	spe-look	smaad-heit
schelm-stuk	schuur-lap	sper-twer	smaal-dicht
scheu-den	schijn-baar	spte-ben	sma-den
schep-pen	se-der	spies-sen	smag-ten
scher-men	ser-pent	spig-tig	smaa-ken
schert-sen	stik-kel	spin-hut	smar-ten
scheur-buik	stip-pel	spi-on	smo-den
schie-ten	slaaf-je	spit-sen	smeek-schrift
schif-ten	slaap-bank	speet-je	smeer-buik
schil-dknaap	snak-ken	splin-ter	smel-ten
			smoo-

smooftien
smooz-paas
smul-len
smu-ten
snaar-spel
snaar-wen
spóttēn
spou-wen
spzaak-kouft
spzel-den
spzen-geu
spzenk-buuc
spzeuk-je
spzin-gen
spu-wen
spu-ker
spug-hag
staart-riem
staat-sie
stad-huis
stal-knecht
stam-pen
stand-plaats
sta-pel
stap-pen
star-ren
sta-ben
steek-spel
steen-kilp
steil-te
stel-len
stel-ten
stem-mig
sterf-dag
sterk-te
stui-ten

stou-wen
stief-zoon
stier-hoozd
stig-sel
stil-heit
stin-ken
stipt-heit
stoel-gang
stok-ken
stom-pen
ston-den
stoof-paas
stoot-hant
stóp-pen
stózm-bok
stóz-men
stout-heit
stoo-men
stroo-pen
stuif-meel
stuk-je
stul-pen
stuurg-heit
stu-wen
stuf-sel
sui-ker
sul-pher
sug-sen.
T
Taart-heit
taal-heit
taart-je
tak-haard
ta-sel
tack-tig
tak-je

tal-men
tam-heit
tan-den
tap-pen
tar-bot
tas-sen
teef-je
teel-land
teer-ling
tef-sens
tel-gen
tem-peest
ten-ger
ter-gen
tig-ehel
tien-man
til-haar
toe-be
toe-gang
tóg-tig
tól-len
tom-be
tong-broom
toog-je
toomen
toon-bank
toozt-je
to-paag
tóp-je
tóz-sen
tou-wen
tzaag-lijst
tzap-gang
tree-ben
tref-sen
treg-ter

trek-beest
treug-dicht
trouf-sen
trom-mel
troo-ften
trótg-beest
trou-wen
tucht-huis
tuig-huis
tuin-deuz
tuisch-spel
tul-band
tug-schen
twaalf-de
twee-bak
twof-sel
twin-tig
twig-tig
ty-ding
D
Daan-del
baar-haar
baat-je
ba-ber
ba-gen
bak-ken
val-brug
valsch-heid
van-gen
var-ken
vat-ten
ve-ber
vee-bief
veel-maal
veer-man
veg-ten

vie.

bei-fig
 belt-god
 bel-len
 ben-del
 her-acht
 her-band
 her-belgt
 her-eifcht
 her-frifcht
 her-grandt
 her-heugbt
 her-jaagbt
 her-klaardt
 her-langbt
 her-minft
 her-uevubt
 her-plaast
 her-quift
 her-roeft
 her-fchpilt
 her-trand t
 her-walcht
 her-waomdt
 her-3 oerdt
 het-te
 het-heit
 heu-len
 he-zel
 hier-bag
 hil-len
 hin-den
 bifch-bag
 hit-ten
 blaag-en
 blag-gen
 blakt-te

blam-men
 blag-haard
 bleefch-fop
 bles-gel
 blei-jen
 blier-ken
 blie-geu
 bleis-je
 bliu-tig
 blok-je
 blot-hout
 blug-heid
 bod-den
 boe-den
 boer-man
 boet-pah
 bog-tig
 bol-doer
 bol-rind
 bol-geng
 bol-heid
 bol-jaardt
 bolst-rijft
 bol-maakt
 bol-op
 bol-toibt
 bonk-je
 boog-du
 booz-beeld
 booz-dagt
 booz-gaan
 booz-haiz
 booz-jaar
 booz-maal
 booz-naam
 booz-plint

booz-raad
 booz-fchang
 booz-wind
 boozt gang
 boez-torcht
 booz-bal
 booz-wezu
 booz-zaal
 boz-derg
 bozk-je
 boz-sten
 bou-wen
 bzaa-gen
 bzagt-fchip
 bzeed-zaam
 bzeug-de
 bzuid-fchap
 bzoeb-bzou
 bzou-lyft
 bzouw-lyft
 bzug-ten
 buil-heid
 bul-len
 buur-bank
 bu-and
 byg-boom
 bu-fel
 bu-ber
 U
 Mi-jen
 uit-doen
 uit-gang
 uit-komft
 uit-lands
 uit-fchot
 uit-ogt

uit-haard
 uit-waardg
 uit-zet
 uur-gras
 uur-werk.
 W
 Waag-halg
 wai-jen
 waa-len
 waar-dig
 waas-fen
 waag-en
 wach-tee
 waaf-ken
 wakh-ker
 wal-len
 wam-baig
 wan-del
 war-men
 wafch-klaerg
 wat-ten
 wed-be
 wed-be
 weeg-fchaal
 wee-velsch
 of lieber
 wae-velsch
 weef-huis
 werk-baa
 wet-pen
 weef-pe
 wet-tig
 wie-den
 wie-roft
 wig-tig
 wild-bzaad
 wind-

wind-eij
 win-ter
 wip-pen
 wisch-boek
 wit-heid
 woe-de
 woest-heid
 wolfs-melle
 wol-ken
 won-der
 wod-gen
 wzaa-ke
 wzat je
 wreed-aard
 wzin-gen
 wrokh-ken
 wron-gel
 wroff-baar
 wy-der
 wyk-plaats
 wylt-je
 wyn-berg
 wyf-heid
 Z
 Zaag-bal

zaag-molm
 zaai-jen
 zand-je
 za-del
 zagt-heid
 zaa-gen
 zak-je
 zalf-bus
 zand-bak
 zang-maat
 zat-heid
 ze-ben
 zee-bloem
 zee-pen
 ze-gen
 zegg-woord
 zeil-baar
 ze-ker
 zel-ben
 zend-brief
 ze-nut
 zeg-tien
 zie-ben
 ziel-loos
 ziert-je

zif-ten
 zicht-baar
 zin-gen
 zin-ken
 zin-spreuk
 zit-plaats
 zoe-ken
 zol-der
 zo-mer
 zon-bag
 zoo-de
 zoont-je
 zout-heid
 zug-ten
 zul-ken
 zui-pen
 zund-bloed
 zug-ter
 zwaai-jen
 zwaar-ijst
 zwak-heid
 zwa-luw
 zwan-ger
 zwart-heid
 zweem-sel

zweep-tol
 zwee-ten
 zwel-gen
 zwem-men
 zwen-ken
 zwee-ren
 zwer-ben
 zwet-sen
 zwee-ben
 zwie-ren
 zwig-ten
 zwik-ken
 zwit-ter
 zwoe-gen
 zwop-gen
 zwop-ken
 zwop-men
 zu-be
 zud-weg
 zuu-oog
 Einde der
 woorden
 van twee
 Letter-greep-
 pen.

Woorden van drie Letter-greepen volgens
 het A, B, C.

A
 Aan-baf-sen
 aa-ran-ben
 aan-foh-ken
 aan-gaan-be
 aan-han-gen

aan-jaa-gen
 aan-han-ten
 aan-lag-chen
 aan-met-ken
 aan-uaal-jen
 aan-plak-ken

aan-quee-ken
 aan-ran-ben
 aan-schou-wen
 aan-tag-ten
 aan-baar-ben
 aan-wy-zen

aan-

aan-zit-ten
 aard-ap-pel
 aard-bo-dem
 aardg-en-gel
 aardg-her-tog
 ab-ber-daan
 acht-baar-heid
 ad-berg-tong
 a-be-men
 aem-boz-ftig
 af-beel-ding
 af-bee-len
 af-ei-schen
 af-gie-ten
 af-hak-ken
 af-jaa-gen
 af-kap-pen
 af-lan-gen
 af-mai-jen
 af-nee-men
 af-paa-len
 af-raa-den
 af-scham-pen
 af-tree-den
 af-val-len
 af-waſ-schen
 af-zen-den
 ag-ten-deel
 ag-ter-gaan
 ag-ter-ste
 ant-hon-derd
 a-ho2n-boom
 ak-ker-bouw
 a-la-bast
 al-be-dil
 al-ge-meen

au-ber-maal
 ap-pel-boom
 a-ra-biſch
 ar-beid-zaam
 arm-tie-raad
 a-bond-maal
 a-zyn-bat
 a-zuur-aſ.

B

Baat-zoe-ker
 baard-scheer-der
 bab-be-laar
 bad-hou-der
 bak-ke-ren
 bal-laſ-ten
 bang-maa-ken
 barm-har-tig
 bar-ne-tel
 ba-ta-vier
 ba-zin-nen
 be-ar-beid
 be-hol-werkt
 be-daard-heid
 beb-ka-mec
 beeld-hou-wer
 been-tie-raad
 be-er-ben
 beeft-ach-tig
 be-gaaf-heid
 be-gek-ken
 be-hulp-zaam
 be-kne-beld
 be-lag-chen
 be-lem-merd
 bel-ha-mel
 be-man-nen

C

Or-naai-jen
 be-o-ogen
 be-pein-zen
 be-quaam-heit
 be-rei-ken
 be-roe-men
 ber-ftin-ge
 be-scha-ben
 be-schul-digt
 be-sef-fen
 be-slaa-pen
 be-smer-ten
 be-zing-den
 be-spie-den
 be-ste-den
 be-twiſ-ten
 be-vaar-baar
 beu-ke-laar
 beurſ-fing-den
 be-waar-plaats
 be-zaai-jen
 bid-den-de
 biegt-da-der
 bier-kel-der
 bil-lijst-heid
 bit-ter-heid
 blaas-py-pen
 blaauw-oo-gig
 blaak-ken-de
 blee-kerſ-hont
 blind-hok-ken
 bloed-a-der
 bloei-jen-de
 bloem-pot-jen
 bloe-vent-je
 boekt-druk-ker

hoe-

hor-leer-dre
 hof-hat-rig
 hol-le-pref
 hond-ge-naot
 hood-fchap-pen
 hoog-fchut-ter
 boom-fnoet-jen
 hooz-aar-dig
 hoot-ge-zel
 hooz-deel-hooz
 hooz-duur-ge
 hooz-re-ken
 hooz-ft-har-nag
 hooz-fch-ga-den
 hooz-ter-melk
 hooz-te-licke
 hooz-ben-wigt
 hooz-mez-fter
 hooz-aad-ha-rig
 hooz-aam-ft-zui-ken
 hooz-and-em-mer
 hooz-aaf-pen-nag
 hooz-eeb-hooz-ftig
 hooz-eeb-hooz-rig
 hooz-e-ftin-ga
 hooz-en-gen-be
 hooz-euk-haa-ken
 hooz-er-mer-af
 hooz-er-fer-ften
 hooz-er-ha-ft-ken
 hooz-ou-wie-ry
 hooz-ig-zaam-hetd
 hooz-ik-ken-be
 hooz-ig-fch-ter
 hooz-urt-mer-fter
 hooz-ig-fch-pen

E
 e-belt-je
 ee-ber-boom
 echi-fer-lyk
 echi-ften-dom
 echi-ften-nen
 ehro-ny-ken
 eie-raad-jen
 eier-lyk-heid
 ei-troen-boom
 ei-troen-taart
 ey-fe-raar
 ey-fer-konft
 ey-pref-boom

D
 Daad-baar-dig
 daar-om-tyend
 da-del-boom
 dag-hoe-ken
 dam-hooz-fchiff
 dank-baar-hetd
 dap-per-hetd
 dar-tel-hetd
 dag-fe-bel
 deel-ach-tig
 def-tig-hetd
 dein-zin-ge
 dekt-man-tel
 del-bin-ge
 den-ken-be
 der-hat-ben
 deug-de-lyk
 deur-waar-ber
 di-a-mant
 diets-man-ken
 doch-tert-je

dom-me-bragt
 don-der-flag
 dood-ge-ken
 doof-ach-tig
 dooz-blij-ken
 doozn-ach-tig
 dooz-fch-ken
 dooz-tragt-hetd
 draag-ze-tel
 draai-ge-ge
 draa-ken-hog
 drang-re-ken
 drank-of-fer
 dzei-ge-went
 dzeit-bar-ken
 dze-dub-hetd
 dzif-tig-hetd
 dzink-be-ber
 dzon-ken-fch-ken
 dzooz-fch-ken
 dzoom-ach-tig
 dzop-pe-ken
 dzui-ken-per-ge
 dzuk-fie-ry
 dui-be-lyk
 dun-hat-rig
 duif-da-nig
 dnur-zaam-hetd
 dwa-len-be
 dwarg-hat-ken
 dwing-kan-dig

E
 ed-ben-hout
 echt-bze-ker
 ee-del-hetd
 eed-zweer-ber

een-brach-tig
 een-oo-gig
 een-paa-rig
 eens-ge-zind
 een-zaam-heid
 eer-amp-ten
 eer-gie-riq
 ee-teng-bak
 eet-zaalt-je
 eeu-wig-heid
 ef-fen-heid
 eg-gin-ge
 e-gyp-ten
 e-glan-tier
 ei-ge-naar
 ei-ken-boom
 ei-lan-derg
 ri-schin-ge
 e-le-fant
 el-le-boog
 el-pen-been
 en-gel-sche
 en-ter-bijl
 er-bar-men
 er-se-lijk
 er-ger-nis
 er-ken-nen
 ernst-haf-tig
 erts-groe-be
 er-ba-ren
 eu-bel-daad
 ex-ter-ong
 e-zelt-je

Faam-ken-ber
 fa-belt-je

fak-kielt-je
 feest-da-gen
 stel-te-stuk
 slaau-we-lijk
 fles-maa-ker
 slik-sloo-jer
 sluu-ach-tig
 sluit-speel-der
 sol-ter-bank
 fon-tein-bak
 for-mu-lier
 for-tres-sen
 from-me-ten
 frui-ta-gie
 fur-nuis-je
 fut-se-ten
 fu-me-ten.

G

Gaar-haa-den
 ga-de-slaan
 gaf-selt-je
 gal-ap-pel
 ga-ly-boogd
 gal-joen-schip
 gan-get-je
 gaz-stig-heid
 gast-huis-je
 ge-a-demt
 ge-ak-kerdt
 ge-al-semt
 ge-an-geidt
 ge-baar-den
 ge-hoz-duurdt
 ge-dwee-heid
 ge-ein-digdt
 geel-ach-tig

C 2

ge-ge-selbt
 ge-gza-beerdt
 ge-han-belbt
 ge-jam-mer
 get-ten-bloed
 gek-ker-ny
 ge-lar-beerdt
 geld-boe-te
 ge-leer-aardt
 ge-maakt-heid
 ge-muil-band
 ge-nees-konst
 ge-of-ferd
 ge-py-nigdt
 ge-raam-te
 ge-scheurd-heit
 ge-slee-pen
 ge-sneu-belbt
 ge-tem-perdt
 ge-baar-lijk
 ge-maar-beerdt
 ge-zand-schap
 ge-zwind-heid
 gie-rig-heid
 glad-maa-ker
 glas-blaa-ze
 glib-be-ren
 glin-ste-ren
 go-che-laar
 god-de-lijk
 goed-aar-dig
 goz-delt-je
 goud-gul-den
 gras-naa-de
 gras-duiven
 gra-bin-ne

gren-

gren-del-boom
grif-fi-oen
grim lag-chen
groei-jen-de
groot-de-ling
groot-boz-ftig
grou-we len
gru-we-len
guit-che-laar
gul-zig-heid
gun-ftig-lijk
gu-ze-laar.

¶

Haag-ap-pel
haa-ftig-heid
hag-che-lijk
hair-naalde
hak-ke-laar
hals-rie-raad
ham-met-je
hand-ha-ben
hard-nek-fig
ha-ring buis
har-nas-bang
heb-ach-tig
heer-schin-ge
hef-tig-heid
hel-den-bom
heil-wien-schen
he-kel-bicht
hel-baar-bier
he-mel-ling
hen-ge-laar
heng-ke-bron
her-berg-zaam
heu-velt-je

heu-ge-nis
hin-de-ren
hit-te-lijk
hob-be-len
hoe-da-nig
hoeks-ge-wonst
hof-die-naar
hof-ke-ling
hó-lic-heid
hom-me-len
honds-da-gen
ho-ning-dauw
hoofd-scheel-pan
hoou-bo-ter
hoorn-blaa-zer
hózt-wain-den
ho-be-nier
hou-din-ge
huit-che-len
huis-ge-zin
hui-be-ren
hulp-mid-bel
hun-ke-ren
hup-pe-len
huur-ka-mer
hu-we-lijk.

¶

In-beel-den
in-booz-ling
in-dzaai-jen
in-et-sen
in-ee-ten
in-flak-jen
in-gaan-be
in-ge-brant
in-ge-ent

in-ge-haalt
in-ge-jaagt
in-ge-kogt
in-ge-lapt
in-ge-mengdt
in-ge-naagt
in-ge-oogft
in-ge-plant
in-ge-rolt
in-ge-sleept
in-ge-toombt
in-gee-ben
in-ge-wijdt
in-ge-zaandt
in-gie-ten
in-gly-den
in-gra-ben
in-groei-jen
in-haa-len
in-jaa-gen
in-klim-men
in-lan-difch
in-men-gen
in-ner-lijk
in-oog-ften
in-pak-ken
in-rol-en
in-ichen-ken
in-slaa-pen
in-span-nen
in-trek-ken
in-bal-len
in-war-ren
in-zul-ten.
¶
Jaar-ge-ty

jaar-

jaar-tan-den	kilau-te-ren	kraust-scheep-jes.
jam-me-ren	kleer-be-zem	K
jan-kin-ge	klein-ach-ten	Kaaf-se-nis
jeug-dig-lijkt	klem-re-den	laat-bek-ken
jo-den-land	klet-sin-ge	laauto-ach-tig
jok-bza-ger	klier-ge-zwel	lach-rim-pel
jon-ge-ling	kloe-ke-lijkt	lam-met-je
jukt-kin-ge	klok-gie-ten	land-bou-wer
ju-we-lier.	kloo-ster-voogd	lang-duu-rig
K	klop-pin-ge	lap-pin-ge
Kaal-hoof-dig	kluagt-maa-ker	last-bza-ger
kaam-ach-tig	knay-han-dig	la-ven-del
kaars-maa-ker	knip-sthaart-je	lauw-rier-bosch
kaas-ko-per	knöz-re-been	le-de-kant
ka-be-len	koel-kel-der.	leep-oo-gig
kaak-hielt-je	kof-fert-je	leer-jaa-ren
kalk-bzan-der	kom-kom-mer	leuto-in-ne
ka-me-nier	kond-schap-pen	le-ger-plaats
kan-deel-maal	ko-nin-gen	lei-din-ge
kar-bon-kel	kop-pe-laar	leh-ken-de
kat-oo-gen	ko-ren-arc	len-te-maand
kef-sin-ge	köz-reltje	les-se-naar
kei-zer-lijkt	kös-te-lijkt	let-ter-greep
kel-de-ren	kous-se-band	leu-ge-naar
ken-ne-lijkt	krab-ke-len	lig-chaa-men
kerk-die-naar	krag-te-loos	ligt-baar-dig
ke-tent-je	krank-zin-nig	lin-de-boom
keu-ken-meid	kreu-pel-bosch	lo-che-nen
keur-ben-de	krings-wy-ze	lob-der-lijkt
kikt-bosch-je	kri-oe-len	lof-se-lijkt
kil-lin-ge	krom-bog-tig	lok-dui-ven
kin-der-loos	kron-ke-len	loof-hut-ten
kit-te-len	krui-de-nier	loon-trek-ken
klaag-schzif-ten	kruis-ge-zant	loop-gra-ven
klad-pa-pier	krijgs-ba-nier	loß-hol-lijg
kla-ver-blad	kruß-sent-je	loß-brief-jes

lou-te-ren
 lub-bin-ge
 luid-rug-tig
 lui-ste-raat
 lust-pyl-eel
 lyd-zaam-heit
 lyf-tra-want
 lyst-afsch-bus
 lym-ach-tig
 ly-big-heit.

Ma

Maai-jin-ge
 maan-be-lyk
 maat-ge-zang
 ma-ger-heit
 ma-gi-straac
 mag-te-loof
 ma-je-heit
 ma-ke-laet
 mal-lyg-heit
 man-ge-len
 man-haf-tig
 ma-nie-ren
 mar-te-laer
 ma-tig-heit
 ma-zel-jeft
 med-ge-zel
 meel-bul-del
 mee-ren-deel
 mein-ze-dig
 meft-ern-mer
 men-nin-ge
 men-sche-lyk
 mer-ke-lyk
 met-se-len
 mit-dag-lyk

mist-ziek-te
 min-na-reft
 mis-de-dryf
 mitg-ge-berft
 wad-be-rig
 woe-de-loof
 woe-je-lyk
 mo-gen-heit
 wo-le-naar
 wól-m-ach-tig
 wog-fel-man
 wog-ge-len
 wond-ge-fprek
 woor-ten-ba-dig
 woor-ten-land
 wó-zen-ftac
 wog-fel-man
 wull-bau-ben
 wui-ze-heit
 wunt-mis-fters
 wus-kaat-wort
 mus-quer-tier
 muur-an-ker
 myn-del-ver
 my-me-ren.

Na

Na-a-pen
 naal-man-be
 naam-ge-wort
 naat-ftig-heit
 naam-ken-ryg
 na-by-heit
 na-hoot-fen
 na-huur-fchay
 na-gel-bloem
 nag-te-gaaf

na-oog-ften
 nar-ren-werk
 na-fpeu-ren
 ne-gen-be
 nei-gin-ge
 nies-poe-ber
 nood-dryf-tig
 nooz-be-wind
 noo-te-fchelp
 nut-te-lyk
 nut-tigen
 ny-dig-heit.

De

Def-fe-naac
 de-fter-put
 of-se-raar
 ooi-je-baar
 of-ker-wort
 o-lyfant
 om-ar-wen
 om-ge-god
 om-ge-ra-ben
 om-hel-zen
 om-me-gang
 om-zwer-ben
 on-aar-big
 on-be-angft
 on-be-bouwt
 on-be-dacht
 on-be-ftig-aandt
 on-be-wuft
 on-bil-lyk
 on-er-lyk
 on-tenk-baar
 on-dec-droek
 on-deu-pend

on-e-del
 on-feil-baar
 on-ge-gespt
 on-ge-wozigt
 on-ge-discht
 on-hand-zaam
 on-kuisch-heid
 on-quetz-baar
 on-schul-dig
 ont-aard-heid
 ont-bie-den
 ont-bek-ken
 ont-maag-den
 ont-vein-zen
 ont-zak-ken
 on-ver-brast
 on-ver-schikt
 on-vil-tig
 on-voeg-baar
 on-vol-daan
 on-waar-heid
 oost-zol-der
 oog-af-pel
 ooz-baar-heid
 ooz-log-schip
 oost-en-wind
 oot-moe-dig
 op-beu-ren
 op-ge-vouwt
 op-gie-ten
 op-gooi-jen
 op-hes-sen
 op-jaa-gen
 op-per-heer
 op-quee-ken
 op-scher-pen

op-tel-len
 op-zui-pen
 op-zwel-gen
 o-ra-kei
 og-sei-huid
 o-ver-daad
 o-ver-toegt
 o-ver-bl-ed
 o-ver-weld
 o-ver-zeesch
 ou-ber-dom
 oud-he-den
 oud-ba-derg
 P
 Paal-mee-ster
 paar-be-hoon
 paar-le-snoet
 pacht-hoe-ve
 pak-draa-ger
 palm-zon-dag
 pand-pen-ning
 pa-pie-ren
 pa-ra-dys
 pas-quil-len
 pag-saat-wind
 peil-zin-ge
 pel-li-kaan
 pen-ne-mes
 pe-pe-ren
 per-sin-ge
 pest-koo-len
 phi-lo-sooph
 pi-laart-je
 pil-le-gift
 pim-pel-mees
 pink-ste-ren

pis-bed-de
 plaat-sny-der
 pla-nee-ten
 plas-re-gen
 plat-neug-je
 ple-g-tig-heid
 pleit-ge-ding
 pleng-of-fer
 ploeg-y-zee
 plom-pe-ijst
 plon-be-ren
 plit-se-lyk
 pluim-a-luin
 pluk-hat-ten
 pluiv-de-ten
 pob-de-baard
 poe-ë-zy
 po-ly-sten
 post-bo-de
 pot-scherf-je
 praal-dich-ten
 pre-di-kan
 preu-re-len
 prie-ster-amp
 prik-ke-ling
 prin-ces-se
 praef-deunt-je
 prou-vert-je
 pro-per-heid
 pros-se-lyk
 pui-oo-gig
 punt-dich-ter
 put-per-rood
 put-wa-ter
 pyu-ban-ken.

Q
 Quaad-aar-dig
 quak-ke-len
 qua-lijk-heid
 que-ap-pel
 quet-lin-ge
 quist-staar-ten
 quink-fla-gen
 quint-ap-pel
 quis-tig-lijk
 quy-nen-de
 quyt-maa-ken.

R
 Raad-gee-ben
 raag-kal-leu
 rab-be-len
 ra-bza-ken
 rad-spar-re
 ramp-zalig
 rap-pig-heid
 ra-bót-ten
 ra-zer-neg
 ra-zy-nen
 reb-din-ge
 re-ke-nen
 rei-ne-lijk
 rhee-bok-je
 reuk-maa-ker
 rib-bet-je
 rib-der-lijk
 rim-pe-len
 rin-get-je
 rit-sig-heid
 ri-bier-paard
 rog-che-laar
 roei-ban-ken

roem-gie-rig
 róf-ji-aan
 róg-gen-bzood
 rók-win-den
 ról-len-de
 ro-mei-nen
 rond-ach-tig
 roof-ach-tig
 roof-gie-rig
 rood-ber-wig
 roog-wa-ter
 rot-ge-zel
 rout-ge-huil
 rug-ge-len
 rui-schin-ge
 rust-da-gen
 ru-d-e-lijk
 ry-ke-lijk.

S
 Sab-baht-bag
 sa-cra-ment
 saf-fraan-geel
 sa-men-komst
 schaap-har-ber
 scha-dulot-je
 scham-per-heid
 schar-la-ken
 schat-tin-ge
 scherps-be-stier
 scheer-bek-ken
 seheid-muu-ren
 scherm-kun-de
 schit-te-ren
 schiet-ge-weer
 schik-go-din
 schof-seer-ber

schoo-steen-geld
 schouw-spe-len
 schzaag-beel-den
 schzup-mee-ster
 schuif-fe-laar
 sel-de-ry
 sid-be-ren
 slaap-bzon-ken
 slag-oz-den
 slan-get-je
 slaa-ben-markt
 sleep-bza-ger
 slib-beren
 sló-2-dig-heid
 slui-me-ren
 sm-ad-woo-2-den
 smeer-ach-tig
 smoo-2-bzon-ken
 smul-lin-gen
 snap-haa-nen
 snip-pe-ling
 spaan-be-ren
 spiegl-wer-pec
 spits-bin-nig
 spót-ach-tig
 spzing-haa-nen
 spu-win-ge
 staart-ster-re
 staat-zug-tig
 stad-hou-der
 stal-mee-ster
 star-do-gen
 ste-be-ling
 steen-kui-leu
 steil-ou-rig
 stem-pe-len

sterf.

sterf-lijck-heid
 steu-nen-de
 stir-man-schay
 stip-te-lijck
 stoof-pan-nen
 stóp-pe-len
 stózm-hoed-je
 stózt-re-gen
 stou-te-lijck
 straat-beunt-je
 strand-go-den
 strem-min-ge
 stren-ge-lijck
 strik-re-den
 strooi-jin-ge
 stroo-lio-ter
 struik-roo-ber
 stuyd-baar-heid
 sui-ke-ren
 sui-ze-len
 suf-sen-de
 suk-ke-len.

Ⓒ
 taal-kun-de
 taart-bak-ker
 tab-baart-je
 ta-sel-bozd
 ta-fe-reel
 tach-tig-ste
 tak-ke-hoog
 tal-ryk-heid
 ta-me-lijck
 tan-be-looſ
 tap-pin-ge
 tas-te-lijck
 te-gen-spraak

tel-lin-ge
 tem-pelt-je
 ter-pen-tyt
 te-ita-ment
 the-sau-rier
 tien-dub-bel
 tim-me-ren
 tob-ber-je
 toe-bereid
 toe-jui-chen
 toet-zin-ge
 toe-wen-schen
 tóg-tig-heid
 tól-le-naar
 ton-net-je
 to-neel-stuk
 toozts-dza-ger
 to-ber-konst
 top-pe-mast
 touw-dzaai-jer
 trac-te-ment
 traá-nen-bogt
 tra-wan-ten
 tref-se-lijck
 treur-dicht-je
 tri-umph-poozt
 troc-tel-kind
 trom-pet-ten
 troost-bzie-ven
 tróſ-hoe-ven
 trouw-looſ-heid
 tucht-mee-ster
 tui-sche-ry
 twee-jaa-rig
 twintig-maal
 twiſt-re-den

Ⓒ 5

twyſ-fe-laar
 D
 Daan-belt-je
 baar-dig-lijck
 ba-der-land
 bad-sig-heid
 bal-ke-nier
 vast-ge-steldt
 bat-tin-ge
 be-der-voſ
 veel-ber-wig
 vei-lig-heid
 veld-ry-pzeg
 ver-an-berdt
 ver-bag-terdt
 ver-cie-ren
 ver-der-ven
 ver-ef-sendt
 ver-fdoog-je
 ver-flaau-wen
 ver-hui-zen
 ver-jaa-ren
 ver-keer-bozd
 ver-guis-ten
 ver-scheu-ren
 ver-wand-schay
 ver-zil-verdt
 ves-ting-bouw
 vet-ach-tig
 vis-schers-bark
 vlek-pa-pier
 vlam-met-je
 vlesch-hou-wer
 vlieu-ge-len
 vlieg-span-sel
 vloet-

bloed-wa-ter
 blog-ha-ber
 blooy-ach-tig
 bord-ste-raar
 bol-bou-wer
 bond-wa-ter
 boog-def-se
 bo-ij-koop-ster
 booz-schyn-den
 booz-itan-der
 boozt-ge-dragt
 boozt-ge-strooft
 boozt-koel-ten
 boozt-plant-tell
 bor-de-ting
 boz-ste-lijst
 bzagl-wa-gen
 bzeeb-zaam-heth
 bzeurg-de-bag
 bzie-gh-ge
 bzod-mida-ken
 bzol-lyst-heth
 bzou-we-lyst
 bzugt-haar-heth
 buil-nis-hoop
 dun-zig-heth
 huur-wa-gen

U

uit-bu-nett
 uit-bar-sten
 uit-bot-ten
 uit-bui-ken
 uit-dam-pen
 uit-bu-wen
 uit-ter-lyst
 uit-et-ten

uit-ge-schept
 uit-ge-teerd
 uit-ge-beeght
 uit-ge-werke
 uit-gie-ten
 uit-glof-ten
 uit-hou-wen
 uit-jou-wen
 uit-kast-met
 uit-lag-chen
 uit-mel-ken
 uit-uee-men
 uit-pur-ten
 uit-guy-nen
 uit-red-den
 uit-schub-ben
 uit-span-ben
 uit-tap-pen
 uit-vaag-ten
 uit-wan-nen
 uit-zen-ben
 uit-gwen-ken
 uur-wa-zer.

W

waag-mee-ster
 waai-jin-ge
 waas-deer-haar
 wa-gen-burg
 waagt-hou-ber
 wal-gen-de
 wann-del-breef
 wann-keel-haar
 wa-pen-dans
 wa-ran-ke
 war-rop-pig
 wasch-ber-ben

wa-ter-haer
 wa-ter-nomph
 wa-ter-slang
 web-bin-ge
 we-der-gaay
 web-loop-baan
 we-bu-wer
 weer-dzui-loft
 wen-schen-de
 werp-ge-wees
 weg-hal-ben
 wet-bze-ker
 we-zend-lyst
 wig-che-len
 wil-ber-nis
 win-ge-west
 win-ter-maand
 wip-pin-ge
 wis-se-laar
 wit-te-brood
 wo-e-ke-raar
 wol-bin-ke
 won-der-haar
 wo-z-ste-laar
 woud-e-zel
 wze-ken-de
 wzin-gh-ge
 wzoe-gen-de
 woud-be-roemdt
 wy-n-a-zyn
 wy-n-stok-plant.

Z

zaad-ak-ker
 zaag-mo-len
 zaai-jin-ge
 za-del-paard

zacht

zacht-moe-dig	ze-ben-konst	zoog-bar-ken
za-lig-heit	ze-gel-ring	zō-ge-lijk
zal-bin-ge	zeld-zaam-heit	zout-vaat-je
zand-groe-be	zend-brief-je	zuid-weg-ten
zang-mee-ster	ze-nu-wen	zuif-ge-bouwt
zer-al-sem	zeg-hoe-king	zuur-bee-sem
zee-baa-ren	ziel-mis-se	zwaard-bee-ger
zee-eng-te	zil-ber-mijn	zwan-ger-heit
zee-ge-klōt	zin-de-lyk	zwart-ach-tig
zee-lui-den	zin-twig-ten	zweet-a-ber
zee-mon-ster	zoen-of-fer	zweet-brōp-pel
zee-oe-ber	zōl-be-ren	zweet-sin-ge
zeep-ach-tig	zo-mer-huis	zwin-de-len
zee-sōl-daat	zon-da-veg	zwyn-e-gel.
zee-vaart-konst	zin-ne-beeld	

Woorden van vier Letter grepen.

22

Wal-be-zien	aan-mer-kin-ge	af-gun-stig-lijk
aal-moeg-se-nter	aan-no-pitt-ge	af-log-sin-ge
aan-be-ke-den	aan-pitt-ke-len	af-schil-be-ren
aan-bid-de-lijk	aan-que-ke-ry	af-troe-re-len
aan-dach-te-lijk	aan-rōk-ke-nen	af-voe-ri-ge
aan-ech-tyd-ge-tyl	aan-schry-ving-ge	af-wij-kin-ge
aan-ge-bon-den	aan-te-ke-maar	ag-ter-klap-ge
aan-ge-bro-n-gen	aard-be-schry-ving	ag-ter-noen-maal
aan-ge-gre-pen	a-ca-de-mie	ag-ter-stroet-je
aan-ge-han-gen	ad-mi-raal-schijp	agt-hon-derd-ste
aan-ge-hon-digt	aem-bor-stig-heit	al-be-dil-let
aan-ge-le-gen	af-bid-bin-ge	al-ge-meen-heit
aan-ge-moe-digt	af-bij-bin-ge	al-mag-tig-heit
aan-gren-zen-be	af-ee-ri-ge	an-der-half-maal
aan-hang-sel-je	af-ge-bro-ken	a-po-tye-ker
aan-ke-ken-be	af-ge-mad-heit	arg-lij-rig-heit
aan-kan-dig-ge	af-ge-vaac-digt	a-bond-ster-re
	af-grif-ge-lyk	argus-ber-wig.

Waar-

B

Waat zug-tig heit
 bab-be-laar-ster
 bal-ba-big-heit
 ban-quet-haak-ster
 barn-her-tig-heit
 be-hol-wer-ken
 heb-be-bul-sel
 be-bek-kin-ge
 be-ben-ke-lijk
 be-ber-se-lijk
 be-die-nin-ge
 be-dil-kin-ge
 be-ee-bi-gen
 be-eld-hou-we-ry
 be-er-din-ge
 be-geer-lijk-heit
 be-ha-gen-de
 be-jant-mie-ren
 be-let-se-len
 be-man-te-len
 be-ooz-la-gen
 be-plet-ste-ren
 be-quasam-lu-ker
 be-reid-wil-ig
 be-scha-du-wen
 be-sny-de-nis
 be-ta-me-lijk
 be-val-ig-heit
 be-waeg-re-den
 be-waim-pe-len
 be-za-digd-heit
 be-zwy-kin-ge
 bin-nen-bzen-gen
 blaan-ker-sel-dooß
 blind-ach-tig-heit

bloed-ge-tui-ge
 bloem-go-din-ne
 boeck-druk-ke-rop
 boezem-bzin-den
 bok-ge-starn-te
 bôl-werk-ma-ker
 boom-snoet-jin-ge
 bôst-lisop-pin-ge
 bo-ben-bzem-pel
 bouth-mee-ster-
 schap
 bzil-le-maa-ker
 bui-ten-lan-der
 bul-be-ren-be-
 sur-ger-mee-ster
 by-een-bzen-gen
 by-krui-pin-ge
 by-zon-der-heit.

C

Ce-der-boo-men
 chooz-lie-de-ru-
 chzig-te-lijk-heit
 cter-lijk-he-den
 ci-ther-spe-len
 ci-troen-boo-men
 ci-troen-ber-wig
 cla-ber-cum-baal.

D

Daar-be-ne-ben
 daar-en-bo-ben
 da-be-lijk-heit
 dag-re-gis-ter
 dank-zeg-gin-ge
 deel-ach-tig-heit
 de-moe-big-heit
 den-neu-op-pel

deur-be-waar-ber-
 di-a-ken-schap
 diev-zin-nig-heit
 dooz-blin-ken-be-
 dooz-ge-bal-len
 dooz-hak-kin-ge
 dooz-lei-dinge
 dooz-men-gin-ge
 dooz-nat-tin-ge
 dooz-re-ge-nen
 dooz-snuf-se-len
 dooz-vog-ti-gen
 dooz-wan-be-len
 dob-bel-ste-nen
 dom-me-lin-gen
 doost-les-sin-ge
 dzang-regde-nen
 dzink-be-ker-je
 dzui-ben-koz-len
 duß-bel-har-tig
 duß-bel-ban-ner
 dwe-pe-rei-je
 dwing-ge-lan-beg-

E

Ech-te-lui-den
 e-del-moe-big
 een-paa-rig-heit
 eer-gie-rig-heit
 ei-gen-zin-nig
 el-kan-be-ren
 er-ba-ren-heit
 es-sen-boo-men
 et-ter-bui-len
 e-be-naa-en
 e-ben-zo-veel
 eu-bel-baa-ben

ex-

er-ter-oo-gon
e-zel-ach-tig.

Fa-bel-ach-tig
foh-kel-dza ger
fa-lu-bou-wer
fe-bru-a-ry
fiel-te-stuk-ken
flaut-har-ti-ge
flik-ke-rin-ge
fon-tein-bui-zen
fran-je-maa-ker
fzuit-dza gen-be.

Gaar-bza-be-rep
gaautu-die-be-rep
geest-dzu-be-rep
ge-heur-te-nis
ge-bfch-zug-tig
ge-boo2-te-dag
ge-bo2st-har-nast
ge-dach-te-nis
ge-denkt-schry-be2
ge-fat-soe-neerdt
gek-ke2-nu-en
ge-loof-waar-dig
ge-luk-za-lig
ge-nees-kun-de
ge-o-pen-baardt
ge-rant-soe-neerd
ge-schjgt-boek-je
ge-tem-perd-heid
ge-u-e-ren-deelbt
ge-wek-de-naar
ge-wig-tig-lijft
ge-za-ment-lijft

gil-be-bzoer-ber
glin-ste-ren-de
god-ge-leerd-heid
god-za-lig-heid
goed-wil-lig-heid
goud-geel-ach-tig
gra-beer-bg-tel
grond-leg-gin-ge
gul-har-tig-heid
gun-ste-kin-gen.

Haag-ap-pel-
boom

hah-che-lijft-heid
halg-straf-fe-lijft
hard-ig-big-heid
heb-be-lijft-heid
heersch-zug-ti-ge
hei-lig-dom-men
hel-den-daa-den
he-mel-kin-gen
her-sen-ziek-te
her-bo2-min-ge
heu-bel-ach-tig
hin-de-rin-gen
hoe-da-ni-ge
hoe-da-nig-heid
hoer-ach-tig-lijft
hoofd-cie-raa-den
hoog-acht-baar-
heid
ho-vaar-dig-heid
hout-hak-kin-ge
hup-pe-len-de
hu-we-lij-ken

An-ee-tin-ge
in-ge-blaa-zen
in-ge-dol-ben
in-ge-gzaa-ben
in-ge-han-kerdt
in-ge-laa-ten
in-ge-no-men
in-ge-schaa-pen
in-ge-span-nen
in-ge-trok-ken
in-ge-val-len
in-ge-wil-licht
in-ge-za-meidt
in-gie-sin-ge
in-huu-rin-ge
in-ko-me-ling
in-plan-tin-ge
in-ruk-kin-ge
in-schik-kin-ge
in-teu-ge-len
in-vou-win-ge
in-twen-dig-lijft
in-za-me-len
in-zou-tin-ge.

Jaar-ge-ty-de
jag-wa-ran-de
je-gens-wooz-dig
je-ne-ber-boom
jon-ge-ling-schap
jongst-ge-le-den
of-jongst-le-den
ju-weel-krof-fer
Kaal-hoof-dig-
heid

Kaf-

Haf-fa-wer-ker
 ha-ke-laar-ster
 ha-lan-der-waam
 ha-mer-die-naar
 kamp-beg-tin-ge
 ha-pri-onal-fyroug
 ha-kan-je-boom
 het-ze-rin-ne
 herh-ſehen-de-ry
 heru-ken-mee-ſter
 kin-der-doek-jeſ
 kin-der-kooztſ-je
 kit-te-lin-gen
 klaag-lic-be-ren
 klein-arch-tin-ge
 knik-ke-ból-ten
 kooz-de-bang-ſer
 kóh-dig-her-den
 kon-ſu-tu-rier
 krul-ból-ker-je
 kui-je-rin-ge

¶

Laat den-ker-
 hoid
 lan-ter-ſan-ten
 leer-gie-rij-heid
 le-be-maa-den
 lek-ker-bek-je
 let-ter-blek-ken
 le-beng-lym-ze
 lief-da-dig-heid
 lig-ge-la-dig
 lóh-der-oo-gon
 lóz-ren-deaſ-ſer
 lóg-ból-ke-heit
 lugt-per-ſie-ge

lui-ſte-ren-de
 lof-ſtraf-ſe-lijh
 loh-huur-ag-ſche
 loon-arch-tig-heit
 ¶
 Maag-ſop-den-
 ge
 man-ge-heit
 mar-te-la-ren
 ma-tyſ-ma-ker
 me-de-koz-ger
 meer-der-jaa-rij
 mein-er-dig-heid
 mid-dag-zui-den
 mit-daa-dig-heit
 min-ne-dich-ten
 miſ-ſan-rij-ge
 miſ-ſa-bi-ger
 miſ-ſan-be-len
 miſ-ſin-ben-be-
 miſ-ſop-zin-ge
 miſ-ſe-ke-nen
 miſ-ſet-ken-gon
 mid-der-tyd-ſen
 mon-ſe-rin-ge
 mug-ge-zif-der
 mond-e-ze-ku.

¶

Naam-ge-bis-ge
 na-aa-ry-ry
 na-boat-ſin-ge
 nacht-fak-ke-len
 na-ja-gon-ge
 na-je-be-raap
 na-ſchit-de-ren
 ne-der-duit-ſche

ne-der-ge-lycht
 ne-der-het-ten
 ne-der-knie-len
 ne-der-lan-den
 ne-der-ploſ-ſen
 ne-der-ſtoz-ten
 ne-der-bel-len
 ne-der-wez-pon
 ne-der-zin-ker
 ue-gen-hou-berh
 meſt-be-de-ren
 noo-te-ſchel-pen.

¶
 Deſ-ſen-ſchoole
 of-ſter-ſchel-pen
 of-ſer-han-de
 o-ly-kei-der
 om-bek-ker-der
 om-ge-blog-ten
 om-gez-ben-de
 om-ke-pen-ge
 om-ſom-me-ren
 om-tyd-ge-ge
 om-zwaag-te-ken
 on-aſ-ge-loſt
 on-barm-har-tig
 on-chri-ſte-lijh
 on-der-bouk-ken
 on-ef-ſen-heit
 ou-ge-beng-ſencht
 ou-ge-ha-bent
 on-ge-mee-ten
 on-ge-naak-ſaak
 on-ge-ort-ſent
 on-ge-rymde-heit
 on-ge-ſchon-den
 on-

on-ge-teu-geldt
 on-ge-zou-ten
 on-gob-de-lijft
 on-her-frel-baar
 on-ijft-zaam-heid
 on-men-sche-lijft
 on-na-fpreur-lijft
 on-par-ty-dig
 on-regt-ma-tig
 on-fch-zik-ke-lijft
 ont-an-ke-ren
 ont-lijft-ber-trekt
 ont-plas-fin-gen
 ont-fchul-di-gen
 ont-helm-zin-gen
 ont-ze-nu-wen
 on-uit-roet-baar
 on-zigt-baar-lijft
 ooft-ber-koop-per
 oog-ge-tui-gen
 ooz-brel-baa-gen
 ooz-loge-ba-nier
 op-af-fchijn-ge
 op-ge-dra-gen
 op-ge-hei-berdt
 op-ge-of-ferdt
 op-ge-bou-wen
 op-ge-za-belt
 op-mec-kin-ge
 op-paf-fert-je
 op-reg-tig-heit
 op-fchik-kin-ge
 op-faan-din-ge
 op-bu-ry-fe-ten
 op-zui-pen-de
 o2-bou-ke-lijft

of-fen-of-fer
 o-ber-dry-ben
 ou-der-kin-gen
 oub-groot-ba-der
 out-groot-mae-der.

P
 Pan-ne-hoe-ken
 paar-ben-rie-raab
 paarl-ber-ko-per
 pan-tof-fe-len
 pa-pel-joent-jo
 pa-rog-chi-aan
 par-ty-loop-per
 per-fo-naal-je
 pe-ter-er-ly
 plun-de-rin-gen
 po-d-zu-ferijb
 po-pu-lie-r-bofch
 pof-bat-tin-ge
 pot-aar-de-werk
 pzaal-maf-fee-de
 pzie-ke-ros-fen
 pzik-ke-kin-gen
 pri-o-res-fen
 pzo-fu-te-lijft
 pro-wi-ci-aal
 pur-per-ge-twaab
 py-lwer-pis-gen.

Q
 Quaad-aar-dig-heit
 quak-zal-be-ry
 quar-tel-beent-je
 quik-ke-le-ron
 quyt-fchel-din-gen.

Raab-ge-bin-gen
 raaf-kal-ten-de
 ram-me-kin-gen
 ramp-za-lijg-heit
 re-de-neer-konk
 re-gel-ma-tig
 re-gen-fcar-ees
 re-gi-ment-f-foaf
 rei-ni-gin-gen
 re-ken-da-mer
 reuk-bal-let-je
 rid-ber-f-poo-pen
 rim-pel-ach-tig
 rom-me-le-ry
 roof-dag-dra-gee
 roof-gie-rig-heit
 rot-ting-o-ly
 ro-ze-no-bel
 rui-ter-ben-de
 ruf-bet-bet-je
 ruf-f-rie-raa-ben.

S
 Sa-del-vel-ken
 Sa-cra-men-ton
 faf-faan-ber-wo
 fau-ryf-maa-ker
 fchat-be-waar-der
 fchreep-f-tim-mee-man
 fchery-zin-nig-heit
 fchik-ge-bin-nen
 fchool-ge-moot-fchep

fchub-

schud-de-ból-len	toe-éi-ge-nen	ber-ont waar-
schuld-ei-sche-res	toe-jui-chin-gen	digdt.
slagt-of-se-raar	toe-lui-ste-ren	ber-guan-se-len
sla-pe-looß-heid	coe-stem-men-de	bier-han-der-ste
slazp-et-je-ren	toe-ber-tzou-wen	bis-schub bet-je
sluit-re-dent-je	toe-wu-zin-gen	hoed-ster-hee-ren
smet-te-looß-heid	coe-zeg-gin-gen	ból-doe-nin-ge
smaz-speel-tui-	to-neel-mee-ster	volk-plan-tin-gen
gen	ro-be-rei-jen	bon-de-lingß-
spog-ge-reg-ten	tref-se-lijk-heid	huig
stad-hou-der-	trom-pet-ma-ker	booz-ooz-bee-len
schap	troub-be-loj-te	booz-pie-ke-nierß
star-re-ky-ker	tuin-bed-det-je	booz-raad-ke-
ste-de-hou-der	tug-schen-zaai-jen	der
steek-pen-nin-gen	twee-bzag-tig-lijk	booz-tref-se-lijk
stem-pel-plaat-je	twee-ling-zug-	boozt-ba-rend-
ster-be-lin-gen	terß	heid
stil-zwag-gen-	tweist-re-de-naar	booz-uit-loo-pen
heid	twag-sel-ach-tig	booz-wee-ten-
stolk-ou-ber-dom	D	schap
stout-moe-dig-	Daar dig-ly-ker	bóz-de-rin-gen
heid	ba-der-mooz-der	bze-de-ber-boud
styp-hal-zig-heid	baer-zen-maa-kerz	bzeem-de-lin-gen
straat-schen-de-ry	bar-ken-bzu-ber	bzin-din-net-je
sui-ker-bak-ker	ba-ten-maa-kerß	bzou-wen-cie-
juft-ke-lin-gen	bee-hoe-din-ge	raad
E	beld-o-ber-ste	bzigt-baar-ly-
Ea-ber-na-kiel	be-yn-men-ger	ker
ta-sel-ge-regt	ber-ból-gen-heid	bzu-ge-lei-de
tand-tzek-kim-ge	ber-ee-rin-gen	buißt-beg-tin-ge
ta-pyt-stift-ker	ber-soei-se-len;	buar-spu-wijn-ge
te-gen-baf-sen	ber-haal-schzu-	H
tel-jooz-lik-ker	ber	Mit-a-de-ming
tig-thel-steent-je	ver-jaa-rin-ge	uit-ban-nin-gen
tiin-me-rin-gen	ber-mól-se-men	uit-bam-pin-gen
toe-be-trou-wen	ber-nien-win-gen	uit-ge-hou-went

uit-

uit-ge-lag-chen
 uit-ge-plon-berdt
 nit-ge-ſchzee-ben
 uit-ge-wag-ſchen
 uit-gie-in-ge
 uit-haa-lin-ge
 uit-ja-gin-ge
 uit-mer-ge-len
 uit-plon-be-ren
 uit-re-ke-nen
 uit-ſchil-be-ren
 uit-trek-ken-be
 uit-val-len-be
 uit-waag-fe-men
 uit-zen-din-ge
 uit-zwel-lin-ge.

W

Maar-ach-tig-
 heid
 waar-ber-rin-ge
 wa-fel-y-zer
 wa-zen-maa-ker
 wan-ke-lin-gen
 wa-ter-golf-je
 we-ber-ei-ſchen
 we-ber-ke-ren
 we-ber-zen-ben
 we-du-we-naar
 weer-gal-men-be

weeg-be-302-ger
 werk-tuig-maa-
 ker
 wet-ge-leer-be
 we-zen-lyk-heid
 win-ter-guar-tier
 wijs-kon-ste-naar
 wo-ke-raar-ſter
 wol-le-kam-mer
 wan-ber-te-ken
 woor-den-bek-je
 wor-ste-lin-gen
 wo2-zei-wooz-
 den
 wop-be-roem-be
 wonj-gaar-be-nier
 wynn-rank-ſnoel-
 jer

W

W-bel-he-den
 w-hoof-dig-heid
 w-zel-re-gen
 w-zer-groe-be
 w-zer-var-ken
 w-zer-wer-kerſ

Z

Za-bel-maa-ker
 zacht-moe-dig-ſte
 zakk-ke-dza-ger

zalf-le-pelt-je
 za-lig-he-den
 zang-go-din-nen
 ze-ben-mee-ſter
 zee-ro-be-ry
 ze-gen-wen-ſchen
 zelf-ſtan-dig-heit
 zeg-hon-der-ſte
 ze-ben-hoe-ſig
 zie-ke-lyk-heid
 zin-wijs-ten-be
 zoet-of-fe-ren
 zoet-bloet-jen-be
 zol-ber-ge-welf
 zo-mer-huys-je
 zon-ne-ſcherm-je
 zor-ge-loos-heid
 zot-ter-net-jen
 zout-ma-ke-ren
 zuig-lam-met-je
 zuſ-ter-moor-ber
 zwaar-hoof-dig-
 heid
 zwaar-wig-tig-
 ſte
 zwa-bel-ſtok-je
 zweep-tol-let-je
 zweet-a-tert-jeſ
 zwer-beng-wy-ze

DERDE TRAP

Leerende te gelyk verſcheide ſoorten van Letteren.

Woorden van vyf Letter-greepen.

A

Aan-be-ſte-din-ge
 Aan-een-ſcha-kin-ge

ⓐ

aan-ge-le-gen-heid
 aan-mer-kenſ-maar-dig
 aan-na-be-rin-gen

aan-

aan-paſſe-ke-ſter
 aan-te-ken-boek-je
 aan-mak-ke-rin-ge
 a / h / hoꝝ-det-je
 ad-mi-ra-li-teit
 af-be-taa-lin-ge
 af-go-den-die-naar
 af-han-dig-maa-ken
 af-ko-me-lin-gen
 af-ſchu-we-lijſt
 af-te-ke-nin-gen
 af-baar-bi-gin-gen
 af-wen-te-lin-gen
 af-zon-de-rin-gen
 agt-en-twin-tig-ste
 ag-ter-ge-laa-ten
 ag-ter-holg-gen-den
 al-tijd-duu-ren-de
 op-pel-ber-ſcoo-per
 a-zun-ber-ſcoo-per
 a-zun-han-net-je.

B

Baar-bly-ke-ly-kheid
 bal-oo-rig-maa-ken
 ban-ke-t-te-rin-gen
 bar-de-zaan-dra-ger
 baſt-aart-maa-kin-ge
 be-a-de-min-gen
 be-gif-ti-gen-de
 be-gry-pe-lyk-heid
 beurt-ver-wis-fe-ling
 be-vor-de-ren-de
 be-ze-te-lin-gen
 bin-nen-ge-laa-ten
 blik-fem-ge-berg-te
 boe-del-ſchry-vin-ge

boek-nef-fe-nin-gen
 boe-ren-ge-reed-ſchap
 boom-quee-ke-rei-je
 bo-ven-na-tuur-lyk
 ho-ven-uit-ſtee-ken
 bran-de-wyn-bran-der
 brein-ont-ſte-ke-nin-gen
 bur-ger-mee-ſter-ſchap
 hy-ee-n-ge-roe-pen.

C

Claver-cym-baa-len
 Cit-ber-draad-trek-king
 cym-baal-ge-zan-gen.

D

Dag-xt-gib-ſort-je
 danb-pꝛ-pꝛ-ſpꝛ-ken
 darm-zig-ve-rin-ge
 diwnt-aan-bie-din-ge
 door-Vox-ſte-ken-de
 dro-gib-te-xvi-je
 dꝛek-go-den-Of-ſer
 dieb-bel-ſer-fi-gen
 die-vel-be-zwꝛ-ring
 dyk-door-bre-kin-ſe

E

Eh-ten-hou-te-boom
 echt-ber-bin-te-nis
 e-del-moc-big-heit

reuwig-dus-ren-de
 ef-sen-maa-kin-ge
 ei-gen-aar-dig-heit
 z-le-fancg-tan-den
 of-e-le-phants-tan-den
 el-pen-been-wer-ker
 en-ge-len-schaa-ren
 erf-ber-dee-lin-gen
 ernst-haf-tig-he-den
 er-in-ne-rin-gen
 e-ben-wet-tig-heit
 e-uau-ge-li-en.

F

Fat-foe-nee-rin-gen
 fe-nyn-gee-vin-gen
 fon-tein-a-de-ren
 fon-tein-wa-te-ren
 fun-da-ment-leg-ging
 fut-se-la-rei-jen
 fy-me-la-rei-jen.

G.

Ga-de-ge-sla-gen
 ge-baar-den-maa-ker
 ge-broe-der-lin-gen
 gees-se-lens-waar-dig
 ge-beim-bou-din-ge
 ge-beim-schry-vin-ge
 ge-boor-zaam-men-de
 ge-la-at-kun-di-ge
 geld-aan-win-nin-ge
 ge-lyk-maa-kin-ge
 ge-lyk-for-mig-beid
 ge-loof-waar-dig-beid
 ge-luk-za-lig-beid
 ge-mak-ke-lyk-beid
 ge-nees-mid-de-len

ge-neu-cbe-lyk-beid
 ge-noeg-doe-ning-ge
 ge-reed-schap-maa-ker
 ge-rust-stel-lin-gen
 ge-slacht-re-ke-naar
 ge-van-ge-nis-sen
 ge-vol-mag-tig-de
 ge-wel-de-na-ry
 ge-zeg-ge-lyk-beid
 gods-las-te-rin-gen
 goed-aar-dig-ty-ker
 grab-bel-schend-kaat-je
 gra-naat-appel-boom
 gut-cbe-la-rei-jen
 gunst-be-wy-zin-gen.

B

Baa-nt-kam-me-stenb
 Band-ot-ter-nin-gen
 Ba-geel-noo-ten-boom
 Bais-slo-ve-xvi-jen
 Bex-strhen-dex-Voy-ge
 Bei-m-lyk-he-den
 Bon-dert-voit-dig-lyk
 Gut-sel-be-ter-je.

A

In-ge-bon-den-heit
 in-han-ke-rin-gen
 in-guar-tie-rin-gen
 in-jut-ke-rin-gen

2 ESTER heeft 10, x. Capittelen.

in-teu-ge-lin-gen
in-bôz-de-rin-gen
in-twen-te-lin-gen
in-wil-li-gen-de
in-za-me-lin-gen
Is-ma-ë-li-ten
Is-ra-ë-li-ten
Aa-li-aan-sche

J.

Jaar-te-kenin-gen
ja-ger-mee-ster-schap
je-ne-ver-boo-men
joo-den-ker-sen-kruid
ju-bel-feest-of-fer
ju-weel-kôf-fert-je

K

Ka-lan-der-wormt-je
ka-le-fa-te-ren
kar-bon-ke-l-stee-nen
kan-tee-ke-nin-gen
ke-tel-boe-te-rey
kie-ken-wig-che-laar
kin-der-ach-tig-heid
kin-der-maa-felt-jes
kley-beel-de-maa-ker
kin-ne-bak-sla-gen
konst-tuig-maa-ken-ge
koop-han-del-dry-ver
kunst-oes-fe-nin-gen
krygs-toe-rus-tin-gen

L

Las-Bax-tig-ge-den
La-ken-der-Vv-xy

lyk-ster-best-fig-tyd
lyk-der-bro-ken-ge
lyk-ter-ken-di-ge
ly-vond-ma-ni-ven
ly-vond-mid-der-lyk
lyk-ge-lo-vig-tyd
lyk-ge-gra-vin-ge

M

Maag-den-scheu-de-rey
ma-ri-o-net-ten
mar-mer-steen-hou-wer
mar-se-pein-bak-ker
me-de-bienst-baar-heid
me-de-killen-ken-de
me-de-ge-zel-lin
me-nig-ger-han-de
me-nig-bul-dig-heid
meer-der-jaa-rig-heid
me-mo-ry-boek-je
merk-beel-de-nig-se
mid-del-ma-rig-heid
min-der-jaa-rig-heid
min-ne-snoe-pe-rey
mig-hu-we-lij-ken
mig-re-ke-nin-gen
moet-je-lyk-he-den
moer-re-zie-boo-men
mul-e-ze-lin-nen.

N

Naam-ver-cie-rin-gen
naal-de-maa-ke-rey

na ko-me-lin gen
 na mid dag ee-ten
 na-tuur kun di-ge
 ne-der-daa-len-de
 ne-vel-ach-tig-heid
 niet-te-ge-n-staan-de
 nood-druf-tig he-den
 noord-noord-oos-ten-wind
 noord-noord-wcs-ter-
 wind
 noo-ten-boo-men-hout.

○
 Of-fer-wig-cbe-laar
 o-ly-slyp-stee-nen
 om-kron ke-lin-gen
 on-aan ge-naam-beid
 on-af-bid-de-lyk
 on-barm-bar-tig-beid
 on-der-druk-kin-gen
 on-door-gang-ke-lyk
 on-ei-gent-lyk-beid
 on-ge-bon-den-beid
 on-ge-boor-zaam-beid
 on-ge-lyk-maa-tig
 on-lig-cbaa-me-lyk
 on-men-sche-lyk-beid
 on-op-bou-de-lyk
 on-re-gel-maa-tig
 on-stand-va-tig-beid
 on-ver-draag-zaam-beid
 oor-logs-be-boef-tens
 o-pen-bar-tig-beid
 op-ge-bla-zen-beid
 o-ver-groot-moe-der
 o-ver-groot-va-der
 o-ver-na-tuur-lyk

o-ver-win-te-ring
 o-ver-zil-ve-ren
 o-ver-zin-gen-de

∩

∩
 Dax-ty-vox-der-ling
 pe-vel-ha-rin-gen
 pot-fo-ma-ke-ry
 pot-fo-bak-ke-ry
 pyb-lit-de-ling-en
 pux-vox-vox-vox-ry

∩

∩
 pux-vel-be-gien

∩

∩
 Raad-ber-ga-de-ring
 ramp-za-lig-he-den
 re-be-nee-rin-gen
 re-ben-ha-be-len
 re-gel-ma-tig-het
 re-gis-ter-mee-ster
 rent-baar-di-gin-gen
 r-ke-ning-ha-mer
 of-fl-aa-ne-ry.

S

Scheeps-oes-fe-nin-gen
 scher-mut-se-ling-en
 scherp-zin-nig-he-den
 schuld-be-ken-te-n s-
 sla-ven-han-de-laa r-
 slag-or-de-nin-gen
 sib-ber-ach-tig-heid

spel-te-bler-brou-wer
spits-vin-nig-he-den
spraak-cie-ra-di-en
spreeuw-be-zie-boomen
staats-be-die-ningen
star-re-wik-ke-rey
stem-ver-hef-fin-ge
struik-ro-ve-rei-je
styf-hoof-dig-heid.

T

Ta-fel-hou-din-gen
ta-ma-rin-de-boom
te-gen-strib-be-len
te-gen-wer-pin-gen
te-gen-woor-dig-heid
tel-gen-quee-ke-rey
tig-chel-bak-ke-rey
toe-geef-fe-lyk-heid
to-neel-spiel-stert-je
to-ver-ge-bab-bel
tri-umph-lie-de-ren
tus-schen-brók-ke-len
twist-re-de-naar-ster
twyf-fel-zin-nig-heid
tyd-re-ken-kun-de.

V

Vaar-zen-maa-kin-ge
ver-ach-te-lyk-beid
ver-dich-sel-ach-tig
ver-ef-fe-ningen
ver-gang-ke-lyk-beid
ver-be-vaar-di-gen
ver-lus-ti-gin-ge
ver-plot-te-rin-ge
ver-stan-de-loos-beid
ver-zig-ge-kin-gen

voor-be-den-kin-gen
voor-bur-ger-mee-ster
voor-tref-fe-lyk-beid
voor-uit-ry-den-de
voor-zig-tig-ly-ker
vree-de-bood-schap-pers
vrien-de-maal-ty-den
vrou-wen-schen-din-gen
vuur-schik-de-rin-ge.

D

uit-a-de-min-gen
uit-hu-ve-ly-ken
uit-wer-ge-ken-de
uit-vaab-st-men-de
uit-vog-ht-ken-de
uit-zou-de-rin-gen

D

Maal-ter-bra-gen-be
ma-gen-mull-e-zel
wan-de-lin-ger-je
ma-pen-oef-se-nin-gen
wasch-beel-den-maa-ker
wa-ter-dam-pin-gen
we-ber-bren-gin-gen
we-ber-roe-pin-gen
mae-reld-be-schyn-ving
werk-tuig-maa-kin-ge
west-noozd-wes-te-wind
wil-e-ken-rig-lijck
win-ter-ko-ningh-je
wis-pel-tuur-rig-lijck

wooz-

wooz-den-schik kin-ge
 wopn na-lee zin ge

Y

Ys-ver-grui-zin-ge
 y-zer-ge-reed-schap
 y-zer-myn-wer-kers
 y-zer-sme-de-ry.

Z

Zagt-mot-dig-ge-den

Zv-ven-Bon-dat-
 sten

Zivlb-ont-rot-rin-ge

Zin-vor-riik-kin-ge

Zoen-of-fox-Ban-den

Zon-dagb-ke-der-ven

Woorden van zes Letter-greepen.

A

Af-han-dig-maa-ken-be
 af-go-den-pze-ster-schaar
 af-grup-se-lijk-he-den
 af-schu-we-lijk-he-den
 ag-ter-zen-bol-ge-den
 agt-en-se-ven-tig-ste
 ag-ter-eer-gis-te-ren
 ag-ter-o-ber-leg-ge
 ag-ter-o-ber-simp-ten
 ag-ter-uit-loo-pin-ge.

B

Baar-bly-ke-lijk-he-den
 be-grup-ge-lijk-he-den
 beurt-ver-wis-e-kin-ge
 bo-ben-uit-ste-ken-be
 by-zen-ge-roe-pe-ne

C

Ca-te-chi-fa-ti-en
 ci-ther-speel-tuig-maa-ker
 ca-pze-boom-bla-be-ren.

D

Deel-ach-tig-maa-kin-ge
 des-niet-te-geen-staan-be

E

bub-bel-har-tig-he-den
 bui-bels-be-zmee-rin-ge
 dwars-o-ber-leg-ge-de.

Eb-ben-hout-te-hoo-men
 e-del-moe-dig-he-den.
 ei-geen-aar-dig-he-den

F

Foz-treg-be-foz-min-ge

G

Ge-baan-te-gee-kin-ge
 ge-heu-ge-nig-boek-je
 ge-neef-mid-bel-win-ke
 ge-reed-schap-maa-kin-ge
 ge-scha-ke-der-wop-ze
 ge-slacht-re-ke-min-ge
 ge-bang-nee-min-ge
 ge-ban-ge-zet-tin-ge
 gra-naat-ap-pel-bod-men
 gut-chel-speel-be-ree-fen.

H

Haa-ze-noot-te-hoo-men
 he-melch-ge-zind-he-den
 hel-ig-bom-pze-ste-ren.

4

Au-

A
An-bach-tig-maa-kin-ge
in-ge-bon-den-he-ben
in-zwel-gen-ber-wy-ze
is-ra-ē-li-ti-sche.

J
Je-ne-ber-be-zi-ēn.

K
Ka-hou-ter-man-ne-ke
ka-reel-steen-bak-ke-ru
kel-der-mer-ste-ree-sen
wein-ge-loo-big-he-ben.

L
Le-be-stant-be-han-ger
let-ter-oes-se-nin-gen
le-ben-big-maa-kin-gen
le-ber-aan-stee-kin-gen
ligt-ge-loo-big-he-ben.

M
Maan-ber-dui-ste-rin-gen
me-be-ooz-sprong-he-lyk
me-be-ge-zel-lin-nen
mid-bel-maa-tig-he-ben
min-ne-snoe-pe-rei-jen.

N
Na-ho-me-ling-schap-pen
ne-ber-ge-sla-ge-ne
ne-bel-ach-tig-he-ben
nooꝝd-nooꝝd-ooꝝ-re-win-
den
nooꝝd-nooꝝd-wes-te-win-
ben.

O
Of-fer-wig-che-la-reu
on-ber-bur-ger-mee-ster

on-ber-schat-moe-ster-
schap

on-ber-te-ke-nin-gen
on-ge-bon-den-he-ben
on-ge-mak-ke-lyk-heid
on-ber-gan-ke-lyk-heid
on-waar-schu-ne-ly-ker
ooꝝ-lag-oes-se-nin-gen
op-ber-be-bel-heb-ber
o-ber-aan-zie-me-lyk
o-ber-hoop-wer-pin-gen
o-ber-scha-du-win-gen
o-ber-bloe-big-he-ben
o-ber-win-te-rin-gen

P
Pan-tof-se-len-maa-ker
pa-ra-lys-ap-pe-len
par-ga-ment-be-reider.

R
Raads-ber-ga-be-rin-gen
re-ben-ka-be-lin-gen
re-ben-wig-se-lin-gen

S
Scha-duw-ach-tig-he-ben
spe-re-reg-ber-hoo-per
staats-ber-ga-be-rin-gen

T
Te-gen-scrib-be-lin-gen
te-gen-waꝝ-ste-lin-gen
tent-ra-fel-ge-noot-schap
tus-chen-ooꝝ-ko-men-de
t-wy-fel-zin-nig-he-ben
t-pd-re-ken-kun-di-ge.

V
Ver-af-ge-le-gen-heid
ver-maak-ke-lyk-he-ben
ver-

ber-me-nig-bul-di-gen
 ber-on-ge-ly-ken-de
 ber-ont-waar-di-gin-ge
 ber-zoen-ôf-fer-han-den
 bie-ze-ba-ze-rei-jen
 booz-be-and-wooz-bin-ge
 bo-gel-wig-che-la-rei-jen
 holk-ber-ga-de-rin-gen
 hze-de-han-be-ly-n-gen
 huur-wig-che-la-rei-jen
 I
 Hur-woz-zer-kun-di-ge

W
 We-ber-om-ge-trok-ken
 we-der-span-ne-ly-n-gen
 we-der-waar-dig-he-den
 win-ter-le-ge-rin-gen
 wijs-sel-han-de-ly-n-gen
 wooz-den-bit-te-rei-jen
 wo-z-stel-ôf-se-nin-gen.
 H
 W-zer-ge-reed-schap-pen.
 Z
 t'Za-men-scha-ke-ly-n-gen.

Woorden van zeven en agt Letter-greepen.

A
 Af-go-den-pzie-ster-in-ne
 af-go-den-pzie-ster-schaa-
 ren
 ag-ter-o-ber-ge-sme-ten.
 al'er-be-min-neus-waar-
 digst
 al-les-o-ber-lym-men-de.
 B
 Blan-ket-sel-ber-hoo-pe-
 ren.
 Ce-der-hoo-men-bla-de-
 ren.
 D
 Dui-bels-hon-ste-na-rei-
 jen.
 E
 E-le-ments-ber-an-be-
 ring.
 F
 Foz-tref-sen-be-stoz-min-
 ge.
 G
 Ge-booz-te-stands-wilt-ke-
 rei.

ge-heu-ne-nis-le-rin-gen
 ge-nees-mid-del-ber-hoo-
 per
 ge-tui-ge-nis-gee-ly-n-ge
 ge-van-ge-nis-be-waar-
 der.
 H
 Hon-berd-maal-hon-berd-
 hui-zend.
 I
 Je-ne-ber-boom-bla-de-
 ren.
 K
 Kle-de-ren-ber-hoo-pe-ren
 klein-noo-di-ên-be-waar-
 der.
 L
 Le-ben-dig-o-ber-bly-ven-
 de.
 M
 Me-de-ooz-spzang-ke-ly-
 ke.
 N
 Ne-sto-ri-aansch-ge-zin-de.
 O
 Of-fer-wig-che-la-res-se
 on-ge-mak-ke-lyk-he-den
 5
 on-

on-ber-ge-noug-lijk-heit
 on-we-der-spze-ke-lijk-heit
 on-ber-but-ger-mee-ster
 schap.

P
 Pleit-re-den-wis-se-lin-
 gen. **A**
 Quee-pee-ren-quee-ke-rei-
 jen. **K**
 Ka-r-teits-ber-too-nin-
 gen. **S**
 Spe-ce-reg-ver-za-me-
 ing. **C**
 Tuch-te-lin-gen-be-waar-
 der. **N**

Mur-wij-zer-kun-dig-he-
 den. **D**
 Der-me-nig-bul-bi-gen-de
 ho-gel-wig-che-la-reg-kun-
 de
 va-gel-wig-che-la-reg-te-
 ken. **W**
 Woord-ooz-spzong-ke-lijk-
 he-ben. **H**
 H-zer-ge-reed-schaps-han-
 de-laar. **Z**
 Zell-ree-leg-gen-de-sche-
 pen.

Deeze woorden dus den Leerling wel geleerd zynde/
 zal hy buiten twyffel / zonder scheid-teken tusschen de
 Letter-greep / met weinig moeite alle de hem woord-
 komende woorden spellen en uitspreken: ja op zyn
 tyd schryvende / wel weten af te breken.

En vermits / de zogenaamde Trap der Jeugd, in
 Ouzland geboren / een Lijst van de Naamen der
 Steden en Dorpen / binnen den omtrek van dat Land
 gelegen / insluit / en dit boekje een Gelderssch kind is /
 zal het zelve zyn Land mede-kinderen ook ter spelling
 opgeeven in een Alphabetische oeder.

De Naamen der Steden, Dorpen, Heerlykheden,
 Graaffchappen, Kasteelen, Adelyke-Huizen,
 Heeren-Huizen, Aavezaaten, Buurschappen,
 Gehugten, Forten, Schansen, Klooster-ge-
 bouwen, Boschen, Rivieren en Meiren bin-
 nen de Provincie van *Gelderland* gelegen.

VIER.

VIERDE TRAP.

GELDERLAND 't eerste in rang van onze zeven Landschappen of vereenigde PROVINTIEN: als

1. GELDERLAND, 2. HOLLAND, 3. ZEELAND,
4. UTRECHT, 5. VRIESLAND, 6. OVERYSSEL,
7. GRONINGEN EN OMMELANDEN.

Verdeeldt men te recht in drie deelen: als

1. 't *Quartier* van NIMEGEN,
2. 't *Graafschap* ZUTPHEN en
3. 't *Quartier* van VELUWEN.

De Stede daar in zyn

ARNHEM	DOESBURG	LIGTEVOORDE
BOMMEL	DORTICHEM	LOCHEM
BORGULO	ELBURG	NIEUWKERK (open)
BREEVOORT	GROENLO OF GROL	NIMEGEN
BURG (ter)	HARDERWYK	THIEL
BUUREN	HATTEM	WAGENINGEN
CUILENBURG	'S HEERENBERG.	ZUTPHEN.

De Dorpen zyn,

<i>Aalten</i>	<i>Angerlo</i>	<i>Beekbergen</i>	<i>Cirkel van de</i>
<i>Aalst</i>	<i>Appeldoorn</i>	<i>Beest</i>	<i>Ooy.</i>
<i>Aart</i>	<i>Ascb of Ast</i>	<i>Bemmet</i>	<i>Dalem</i>
<i>Afferden</i>	<i>Ascb (over</i>	<i>Bennekom</i>	<i>Deyl</i>
<i>Alfen</i>	<i>en Neder)</i>	<i>Beuningen</i>	<i>Delwynen</i>
<i>Almen</i>	<i>Avezaatb.</i>	<i>Beufichem</i>	<i>Didom of</i>
<i>Amerode</i>	<i>Balgoijen</i>	<i>Brakel</i>	<i>Diem</i>
<i>en Wel</i>	<i>en Kent</i>	<i>Bronkborst</i>	<i>Dinxperlo</i>
<i>Andelst</i>	<i>Barneveld</i>	<i>Bruchem</i>	<i>Doodenweerd</i>
<i>en Zetten</i>	<i>Battenburg</i>	<i>Brummen.</i>	<i>Doorenberg</i>
<i>Angeren</i>	<i>Beek</i>		<i>Doorn.</i>

Doornspyk	Hedel of	Vaurik	Roffem
Driel	Heel	Meteren	Ryswyk
Dremp	Heerde	Milligen.	Rumpt.
Dreumel	Heerwaarde	Neede	Scherpenfeel
Drumpt	Hees	Neer-Hemert	Senewyne
Druuten	Heesfel of	Neer-Tnen	Slyk-Ewyk
Echtiel	Hesfel	Netterden	Spankeren
Ede	Hesum	Nieuwaal	Steenderen.
Eepe	Hengel	Viersrik	Terwolden
Ek	Hernen	Nunspeet	Trigt
Elken	Hervelt	Nyenbroek.	Tuyt
Ellekom	Heteren	Oen	Twello.
Elspeet	Harwynen	Ochten	Ubbergen.
Elst	Heunen	Oldenbroek	Vaasfen
Enspyk	Hien	Oldkeppel	Valbrug
Ericbem	Hierden	Ommeren	Varik
Ermelo	Hiern	Oosterbeek	Varsveld
Est	Hoewelaken	Oosterwolde	Veesfen
Esten	Horsfen	Op-Hemert	Velp
Everdingen	Hummel	Op-Heusden	Voorst
Ewyk	Hurwynen.	Op-Tnen	Voorthuizen
Gaderen	Ingen	Otterlo	Vorden
Gameren	Keppel	Oyen.	Vorgten
Geesteren	Kerkwyk	Panderen	Vuuren en
Geldermafem	Kesteren	Poederoyen	Dalem.
Gellekum	Kootwyk.	Puffelyk	Wadenoyen
Gelselaer	Laar	Putten.	Warsveld
Gendringen	Latbem	Randwyk	Wel
Golberdingen	Leeuwen	Bavensway	Westervoort
Gorsel	Lent	Rekken	Weurd
Groesbeek.	Leur	Renkom	Wicbem of
Haafien	Loenen	Renoy	Werbem
Hal	Lunteren	Resfen	Wilp
Halderen	Lynden.	Rbeeds	Winfen of
Haren	Maasbommel	Roelo of	balf Winfen
Hatert.	Malden	Rnilo	Wen.

<i>Wenterswyk.</i>	<i>Zeeland</i>	<i>Zinderen</i>	<i>Zermond</i>
<i>Yzendoorn.</i>	<i>Zelhem.</i>	<i>Zoelen</i>	<i>Zuilichem</i>
<i>Zeddam</i>	<i>Zilvolde</i>	<i>Zoelmond</i>	<i>Zydeveld.</i>

HEERLYKHEDEN, KASTEELLEN EN ADELYKE HUIZEN.

Aller (den), Amsen, Baak, Baarle, Barberich, Barlham, Beerenkamp, Bommel ('t Huis te), Beurfe, Bevervoorde, Biel, Blankenburg, Bloemenstein, Boedelhof, Boonenburg. Borggraven, Biljoen, Brantsenburg, Brielert, Brugdyk, Brumberg, Bulkenstein, Byland, Byfel, Bystein. Dam (den,) Deilen, Diepstegen, Diepenbroek, Dieren, Doddendaal, Doodenweerd, Dord, Dorweerd, Doorenburg, Doorvoorst, Dortshuizen, Duistervoorde. Eekhout, Eempt, Eerskoten, Eese, Engbergen, Engelenburg, Engelroode, Enghuizen, Enspyk, Esschede, Essenburg, Erit. Fransenburg, Geldermalsen, Gillikom, Glinthorst, Gorfel, Graaf, Grensvort. Haasten, Haag, Hakvoort, Hardenberg, Haselo, Hartskamp, Heegh, Hees, Heil, Heukelom, Heum, of Hoenen, Hemmen, Hoekenburg, 't Hoen, Hoevelakken, Holthuizen, Horst (de,) Hulshout, Hunderen. Ierst Kannenberg, Keldny, of Keldenary, Kell, Kemmena, Keppel, Kerkhoven, Kernhem, Kerfenberg, Kervel, Kinckenberg, Kloeze, Kortenberg, Kraanenburg, Kraaijenstein, Kwikhorn. Laar, Lakenburg, Langen, Langerer, Lankvoort, Lathmer, Lathem, Leede, Leemkalle, Leeuwen, Leeuwenberg, Loel, Loo, Lucht (ter), Lunhorst. Marhulzen, Marsch. Meyerink, Meteren. Meulekaten, Middagten, Musfenburg, Mynerswyk Nergena, Netelhorst, Nevelhorst, Nieuwenbeek. Oevelgunne, Oldegoor, Olde,

Oo-

62 JESAIAS heeft 66, LXVI. Capittelen.

Oosterholt, Oosterhuizen, Ooy, Oye, Ophemert, Oploo, Ottenstein, Oudentempel, Overenk Overhage, Ovelaar, Ooyen. Padevoort, Palmenstein, Park, Plak (de), Podding, Pol, Pollenharig, Pollenstein, Polwyk, Persikhoven, Putten, Puttestein. Raai, Rees (de), Roerlo, Roodentoorn, Roozendaal, Rump, Ryersvoort, Ryfel, Schadewyk, Schaffeler, Scherpenzeel, Schoonderbeek, Schotenburg, of Schouwenburg, Schuilenburg, Schuilkerk, Slangenborg, Spaansweerd, Spankeren, Staveren, Sterrenburg. Teifferband, Terschuure, Tinsenburg, Toorn (de Blaauwe,) Toorenhuis, Tricht. Utenpas, Ulst, Ubbergen. Vanenburg, Veenhuis, Velde, Verstone, Verwolde, Voorst, Vorden, Vosbergen, Vredestein, Vryenburg. Waardenburg, Waaienstein, Walien, Walvoort, Watergeer, Westenborg, Weezenthorst, Wiel, Wild, Wippenhorst. Winsen, Wolfswaard. Yperenburg. Zeeburg, Zinderen, Zoelen, Zuilichem, Zwaanenburg, Zwaluwenburg-

Buurschappen en gebugten

Altensebroek, Angersbroek, Appen, Apperlo, Appel, Asfelt, Afting. Baakmark, Beekhuifen, Beltrum, Beerenschot, Bemhem, Bergem, Beringveld, Bevermeer, Biel, Bobel, Bosborn, Boshuis, Bourik, Breebroek, Broekhuis, Brumpt, Brunsveld, Brunswick, Bruinespyker, Bryfel, Crutveld, Delft, Delden, Delwynen, Dichteren, Dieren, Doesburg, (onder Ede) Dichteren, Dykhuisen. Efden, Elderik, Eriekum, Esfen, Esveld. Gander, Garnerbroek, Ginkel, Golberdingen, Gortel, Grootenhorst. Halderen, Harl, Hartskamp, Haselaar, Hartemerbroek, Hallouw, Heelweg,

weg, Herkhuizen, Heukert, Hoog-Souren, Holt-
huizen, Holtslag, Horst, Hufden, Hunnik, Hu-
pel, Hupfel, Haart. (in de) Indoorsnik. Kelbergen,
Kempelberg, Keusdam, Keusveld, Killer, Klin-
gelbeek, Kootwykerbroek, Kotten. Lakemond,
Langerak, Leesten, Level, Lintelo, 't Loo, Lo-
venisch, Loenen, of Loinen, Luur. Maanen, Mar-
pot, Medhaase, Melling, Meerveld. Mosfel,
Myft. Nietsen, Nieuw-Lunteren, Nieuwenhuis,
Nardyk, Noordveen. Oensel, Olbergen, Oosfelt,
Oostenderp, Oosterend, Our. Pampes, Putters-
dyk. Raadman, Raaffeler, Radstaak, Reems, Res-
broek, Ruurloffsche buurt. Schoterbroek, Schryk,
Someren, Souren, Sauwent, Spriel, Spulberg,
Spull, Steenekamer. Stoken. Telg, Tonde, Ton-
geren, Tulenbeek. Uchelen, Udink, Ulft. Vars-
felaar, Veldhuisen, Veldhunnten, Veldwyk, Vier-
houten, Voorbroek, Vryenberg. Wapenveld,
Weekrom, Wensem, Werken, Werven, Westen-
derp, Wesfel, Wichmond, Wiel, Wildewold,
Winkelhorst, Wisfen, 't Wold, Wycken, Wyn-
bergen. Yselhunnten, Ymerik. Zello, Zevekert,
Zinderen, Zwol.

Forten, Sterkten of Schansen.

Hunneuschans, St. Andries, 't Tolhuis, Wester-
voort, Knodsenburg, Schenkenschans, Voor-
schans, Yfeloord.

Klooster-Gebouwen.

Angeniete, Augustynen Monniken, Begyne, Be-
thanien, Bethlehem, of Bielhem. Cellebroeders,
of Cellenary. Emmaus. Franciscaner. Galileën,
Graauwe Zusteren. Hulbergen. St. Jarrien, Kruis-
see-

64 De KLAAGLIEDEREN VAN JEREMIA.
steenen, Maria van Nazareth, Marienburg, Ma-
rien-daal, Marien kroon, Marien weerd, Minne-
broeders. Nonne. Oosterhuizen. Predikheeren.
Reguliere. Sion, Vrouwen. Walrich. Yzendoorn.

Boschen.

Beekberger. Claarenbeeker. Dierensche, Dor-
wardsche. Ee sche, Elspeeter. Gadersche, Gortler,
Groot-Watergeersch. 's Heerenberger. Klefkens.
Laarsche, Loosche. Middagter. Nymeger. Putten-
sche. Roozendaalsche. Slangenburgsch. Speelder.
Ucheler, Udeler. Voorster, Voorwoldensche.
Wisfensche, Zoerensche (hoog).

Rivieren en Meiren

Aa. Berkel. Linge. Maas. Nagelpoel. Rhyn.
Uddeler-Meir. Waal. Ysel.

Du zouden we hier mede wel kunnen eindigen, als
woorden genoeg ter spelling voorgestelt hebbende;
maar dooz dien ons in de schriften des Oude- en
Nieuwen Testaments niet weinige woorden voorko-
men/ die niet zeer gemakkeelyk zijn/ ja die zelfs niet
slegts van kinderen/ maar ook wel van zulkte/ die den
Naam van Meesters bragen/ elendig uitgespookten/
ja laat ik zeggen/ misselyk geraakt worden/ zul-
ten we'er hier mede na de oeder van't A / B / C.
eenige laten volgen in de

V Y F D E T R A P

Verscheide eige Naamen des O. en N. Testa-
ments.

Aäron / Abana / Abarim / Abedmelech / Ahiel.
Haggebol / Abjathar / Ahiel / Abiezer / Abi-
gail /

gail/ Abimaël/ Abimelech/ Abinadab/ Abisai/ Ab-
salom/ Abam/ Achab/ Achaz/ Achazia/ Achboz/
Achikam/ Achimaaß/ Achimelech/ Achinoam/
Achifachar/ Achitophel/ Aboni bezek/ Adonimim/
Ahasueros of Ahasverus/ Aholibama/ Ajath/ Al-
lon-Bachut/ Almon/ Diblathaim/ Amassai/ Ami-
nadab/ Amraphel/ Anathot/ Antiochus/ Arttha-
sasta/ Artaxerxes/ Aschpenaz/ Astherariter/ Abad-
don/ Abraham Achaicus/ Adramytium/ Adziatische/
Alexandriën/ Alpha/ Alpheus/ Ananias/ Andromi-
cus/ Antiochia/ Archangel/ Archelaus/ Areopagus/
Arimathea/ Aristarchus/ Athenen.

Baal. Perazim/ Buchurim/ Bæza/ Balthazar/
Bathseba/ Beerothiter/ Behemoth/ Benhadab/ Be-
rodach/ Bozra/ Bostra/ Barachias/ Barnabas/ Bar-
sabaß/ Bartholomeus/ Bartimeus/ Beelzebub/ Be-
thanien/ Betlehem/ Betsaida.

Caphthorim/ Carchemis/ Cheridin/ Chinneret/
Cheretim/ Cubeers/ Cuschan-Beschathaim/ Cuschi/
Cajaphas/ Capernaum/ Cappadocia/ Cæsarea/
Cloë/ Chorazin/ Corinthiers.

Damaßcus/ Daniël/ Delila/ Debora/ Dinhaba/
Diblathaim/ Dodanim/ Doeg/ Dothan/ Daphna/
Dalmanutha/ Palmatien/ Decapolis/ Demetrius/
Dionysus/ Areopagita/ Diotrephes/ Duscilla.

Ebed melech/ Ebenhaezer/ Ehsan/ Eglon/ Elaf-
sar/ Eleaz. r/ Elchanan/ Eljada/ Eljakim/ Eliæzer/
Elimelech/ Eliphelet/ Eliphaz/ Elischamah/ Eli-
zaphan/ Elnod/ Ephraim/ Ephrata/ Ezarhad-
don/ Ethaöl/ Evilmerodach/ Eudhatis/ Ethan/
Elias/ Eumas/ Elizabeth/ Emmanuël/ Epa-
phas/ Epaphrodatus/ Eubulus/ Eunice/ Eu-
tychus.

Felix/ Festus/ Fortunatus.

Gabziel/ Galeed/ Gamiliel/ Gammadin/ Gath-

G

Him-

Maatani / Madori / Madon / Madefion / Madh
tali / Nathan-Melech / Nazareer / Nababoth / Na-
bucadnezar / Nebuchodonozor / Nehustan / Nethi-
noers / Nicroch / Noach of Noe / Noabiah / Noa-
man / Nachanael / Nazareen / Neapols / Nico-
demus / Nicolaiten / Nitopols / Nireviten / Nym-
phas.

Oeb-Edom / Oboth / Ohola / Ophir / Ophra /
Oreb / Oynipas / Omiga / Oezimus / Oeziphor-
rus.

Pabban-Naram / Pagiel / Palthiel / Pannag / Pa-
thzos / Pelatja / Perazim / Pharas-Decha / Phar-
par / Philistea / Phzath / Pichol / Potiphar / Po-
tiphera / . . . Pamphylie / Paphos / Parinenas /
Parthers / Patrobas / Philippus / Philologus / Phle-
gon / Phrygia / Phileas / Pzochorus / Ptolomaeus /
Puteolen.

Rabsake / Rachab / Rachel / Raphidim / Rebecca /
Rechoboth / Rehabeam / Rephaim / Reuma / Riblach /
Ritmach / Ruchama / Rabbi.

Saalbin / Sabers / Sahaban / Samaria / Sama-
mus / Sanballat of Saueballat / Sanherib / Sena-
charib / Sarpbat / Shear-Jaschub / Schiboleth /
Syciers / . . . Sabbuteen / Samarien / Sano-
thracen / Sapphira / Seleucia / Schem / Siloam /
Smaragdus / Sodoma / Sosipater / Sosthenes / Ser-
phanus / Stracusen / Syrus.

Tabor / Thekoa / Tiglath-Pilezer / Tobfack /
Tophet / Tubal-Kain / Turos / . . . Tabicha /
Tertullea / Thessalonica / Theophilus / Teudas /
Thyatiren / Trachonitis / Trogluum / Trophimus /
Trophona / Thryphosa / Tychicus.

Upharzin / Uphaz / Uz / Uza / Uzzol. Verres.
Zacharhach / Zacheus / Zabol / Zaphath /
t'Zebaath / Zebaim / Zebeklach / Zelophead / Ze-
phan-

68 HOZEA heeft 14, xiv. Capittelen.
 phanjal / Zerubabel of Zerobabel / Soheleth / Zu
 riël / Zehebrug / Zenas.

Hier mede oorzeele ik wel te zullen kunnen be-
 staan. Ook moet ik myn bestek niet te groot maaken.
 Ik Geloobe niet / dat my iemand zal tegenspreken /
 wanneer ik zegge / dat een Leerling: alle deeze woor-
 den / in en buiten het boekje / wel kunnende spellen,
 volkomen byzheit zal mogen hebben / om tot het lee-
 zen over te gaan.

Z E S D E T R A P.

Handelende over de onderscheidene soorten,
 't gebruik, enz. in 't algemeen, als ook over
 de verschillende spelling van eenige Letters
 en woorden in 't byzonder.

Vr. **M**et hoe veel Letteren wordt onze Neder-
 duitsche Taal uitgedrukt?

Antw. Met de 25 volgende / die men noemt en
 uitspreekt a a, b be, c ce, d de, e / f ef, g ge,
 h ha, i / j je, k ka, l el, m em of emme, n en
 of enne, o / p pe, q ku, r of z er of erre, s of s
 es of esse; t te, u / v ve va of uv, w we of
 dubbeld' vv, x ix, y / z zedd'.

Vr. Hoe worden deeze Letteren nu wederom onder-
 scheiden?

A. In Vocalen en Consonen anders Consonanten.

Vr. Zijn dit Nederduitsche benaamingen?

A. Neen: dit zijn twee Onduitsche of Latynsche
 bastaard woorden / als

komende Vocaal	} van	{	Vocalis tets dat klinkt.
en Confoon			en Consonans medeklinkend.

Vr.

Vr. Hoe zegdt men van gemeenlijk in goed Duitsch?

A. Zelf-klinkers en Mede-klinkers.

Vr. Hoe veel en welke zijn 't/ die men zelf-klinkers noemt?

A. Deeze 6. a/ e/ i/ o/ u/ y.

V. Waarom worden deeze Zelf-klinkers genoemd?

A. Om dat ze in de uitspraak/ door hun eige klank/ op zich zelven bestaan/ en zonder byklank van één der Mede-klinkers gehoord worden.

Vr. wat hebben wy by de Zelf klinkers al opmerken?

A. I. Geen woord of Letter-greep/ zal 't leesbaar zijn/ kan buiten een of meer van dezelve/ ten zy by verhooring/ gespeldt/ geschreeven noch gedrukt worden.

II. Jeder derzelve kan wel een geheel woord of letter-greep uitmaken/ 't geen in de Mede-klinkers geen plaats heeft.

a/ e/ i/ o/ zijn in 't Latijn volle woorden/ als a (van) e (uit) / i (ga op) o (o) een uitroeping. o/ u en y zijn in het Duitsch als o (o mp/) (o paerd) (o Heere) enz. (u) als men tot iemand spreekt: als ik heb of aan u dit gezegt/gegeven enz. (U) hier door versta ik 't U door Amsterdam.

Lettergreepen zijn 'er 30 schaars nset/ die uit een van deeze letters bestaan/ 30 in andere als onze taal.

Zie hier eenige van de onze ten voorbeeld:

A-bam a-dem a-ker a-men a-hond. E-l-e-zet
E-ba e-zel. O-ben o-ben o-ber. U-ria u-we. U-ber u-zet.

III Dezelve met een dwars streepje dus a e i o u getekent zijnde/ dat voorheen meer dan nu geschiedt/ geeft een verhooring of wegneeming van een (m) of (n) achter die letter te kennen/ als (de) voor (den/) (na) voor (nam/) (he) voor (hem/) enz.

IV. Men scrijft wel eens in plaats van een van beezel/ dat meest de (e) te beurt valt/ het teken van wegneming (Apostrophus) (naar op zijn plaats kan gesproken zal worden) als (t') voor (tot of te/) (b') voor (be/) en gelijk zeeher en duitdijch zal getoont worden.

Vr. Hoe veel en welke zijn de Consonen Medeklinkers?

A. De 20 oberige Letters.

V. Daarom dus medeklinker genoemd?

A. Om datze geen eige klank/ maar die van een der Zelf klinkers by zich hebben/ als in de uitspraak ligt gehoopt wordt/ gelijk b be, t ce, h ha, k ka, l el, en zo alle de overige

V. Hoe worden deze wederom onderscheiden?

A. In Smelt-letters en in stomme of halve klinkers.

Vr. Welke zijn Smelt-letters?

A. De l/ m/ n/ r om dat l. de klinker voor deze gaat; maar ook byzonder n. om dat het teken van wegneming wel eens/ schoon 't niet goed gebeurt kan worden/ voor dezelfde gespeld wordt.

Vr. Coont dit blaazder met een woordbeeld?

A. Het teken van wegneming kan of mag geen plaats hebben/ ten zy het volgende woord met een Zelf klinker begint/ als d'avond/ d'eentwighheit/ t'renemaal/ t'onzent/ t'uwen/ t'uberig/ enz. voor de avond/ de eentwighheit/ te eenemaal/ te of tot onzent/ te of tot uwent/ enz.

Schoon men 't nu veel in tegendeel ziet/ als schubende veete d'l st/ d'maagd/ d'nacht/ d'rust/ dat zich wel eenszints tamelijk laat hooren/ volge ik 's nootans niet/ om reede/ zo als nog nader zal bliken

Vr. Wat is eigenlijk smelten van Letteren gesproken worden?

A.

A. 't Ders in plaats in de Eijen of Dicht hooft/
wanneer van twee woorden of Letter groepen één
gemaakt word.

Vr. Hoe en wanneer geschied dat?

A. Als er twee woorden op elkander volgen/waar
van het eerste met een klinker eindigt/ en 't volgende
met een klinker begint/ zo word de eerste klinker en
bus ook dien geheele Letter-groep/ in de volgende bij
de uitspraak versmolten: by voorbeeld.

De avond verlate op d' aarde.

dat men in d'ijm leeft/ als

d'avond neigt' op d'aarde.

't geen een onkundige in 't lezen der Bij. n. hooft vaak
gace staat.

Sommige Lief hebbenst gebuiken in heezen op-
zichte veel het teken van wegneming/ schoon het in
de smelting geen plaats heeft.

Maar buiten de omstandt geschied het meer; hoe-
wel niemand mag schrijven d' Citroen/ d' Quibel/
d' fluit/ d' jongeling/ enz. Ja hoor geen woord dat met
een mede klinker begint.

Ook mag men schrijven ('s) hoor (des/) ('k) hoor
(ik/) ('t) hoor (het) als 't was/ 'k sprak/ 's moor-
gens/ 's middags/ 's Zondags/ enz. 't geen dan een
hoor af wegneming (Apheresis) gensemde word.

Men moet van hooral/ den Voering het onder-
scheid van ('e) of ('t') hoor (het) of (er) of (tot)
doen oppmerken.

Vr. Waarom worden de overige sommoef hooft
klinkers genoemd?

A. Om dat by der zelver uitspraak/ de klinker
volgt/ als h be, ce, ka, enz.

Van de Diphthongen en Triphthongen.

Vr. Wat bestaat nu hoer Diphthongen en Triph-
thongen?

ſchoon 'er de andere/ doch te onrecht/ ook vooz
gehouden worden. Waaram aa/ ee/ oo/ en uu
ook geen twee-klanken kunnen genoemd wor-
den/ vermits ze/ geen twee onderscheide klinklet-
ters zijnde/ ook geen vermengdt geluid geeden.

* Wanneer boven een der klinkletters/ twee of drie
naast elkanteren staande/ deeze twee (-) stipkens
getekend zijn/ moet men wel zoze dragen/ zodanig
een Letter-greep of drie-klank uit te spreken
also met die Letter/ daar deeze stipkens boven
staan/ een nieuwe Letter-greep begint/ als in dee-
ze woorden te leeren is. Aaron/ Baal/ Eliëzer/
Emmanuel/ geerd/ Joël/ Seir/ Indien/ enz.
welke en dussdanige woorden men dan leest/ als
of dit teken (-) tusschen die Letter-greepen ge-
steldt was/ gelijk men nog wel/ schoon te on-
recht/ zulks ziet geschieden/ gelijk; A-ron/
Ba-al/ Eli-ëzer/ Emanu-el/ ge-erd/ Jo-el/
Se-ir/ Indi-en/ enz. als welk teken eigenschap
heeft in de onderscheiding van twee t'zaamenge-
voegde zelfstandige Naamwoorden: als Akker-
man/ Beeren-dans/ heek-dies/ Offer-dier/ Wass-
beuk/ Zee-visch/ enz.

Van 't regte gebruik der Letteren.

Vr. Wanneer gebruikt men (a)?

A. Zulks is hier vooz genoeg te zien; nochtan
moet het gebruik hier (a) en (aa) nader aangewe-
zen worden.

I Als (a) alleen/ tusschen twee mede-klankers staan-
de/ hoort in de uitspraak/ zijnde (aa) lang/ als
baa daa/ haat haat/ raam raam/ en gelijk op
blad-zijde 12 en 13 overbloeijig te zien is.

II. Heeft men byzonder/ als by 't vermeerderen der

74. NAHUM heeft 3, m. Capitelen.

Lettergrepen of in de buiging enz. op 't gebruik
haar van te letten. Sommige/ die de hoortheid
der spelling meenen te betrachten/ gaan/ naar
haer behoelen/ buiten de regel door met (a) te
schrijven.

haben	maten	Staten
graben	platen	zaden enz.

Wiz o bezelbe en dreege/ die volstrekt met (aa)

huf daaden	maaten	Staaten
graaben	plaatn	zaaden

moeten geschrjeben worden.

Vr. Waarom is dit noodzakelijk/ daar (a) in
dreeze woorden geen hoorter uitspraak van (aa) ver-
zaakt?

A. Dit is wel waar/ want: haben/ blaben/ enz.
daar (aa) geen plaats in kan hebben/ is ook lang;
maar om dat men dustdanige woorden in een Woord-
boek nastaande/ immers in 't enkelvoudige getal
met (aa) en niet met (a) opzoekt en vind/ als

haab	maat (hen)	Staat
graab	plaat	zaab enz.

berhalven met (aa) dustdanige woorden.

Deezen regel heeft men van ook met die woorden
te houden/ die met (a) in 't enkelvoudig gebruikt
staan/ of gespeide woorden/ als

bab/ blad/ pad/ rad/ gewag/ zig/ enz.

Vr. Maar kan men om de (a) lang te maaken/
'er niet een (e) byvoegen als (ae)?

A. Deel zyn hier in onverschillig handelenbe/ doch
schoon het somtijds kan en moet geschieden/ mag het
daarom altyd geen plaats hebben.

Vr. In welke woorden mag men (ae) hoor (aa)
gebruiken?

A.

HABAKUK heeft 3, III. Capittelen. 75

A. In dezelfde/ die men op tweeley wyse kan
en mag uitspreken/ als

haers	naerd	baers
naerstig	staert	waereld enz.

Welke men/ hoewel ik niet denke/ dat het beter is/
ook schryft met (aa), als

haars	naard	baars
naerstig	staart	waereld *

Alzo (ae), hier te recht als een twee-blank uitgespreken moet worden/ even gelijk by de Franschen (ai)/ en dus ook veel scherper dan met (ee)/ gelijk veel nog wel zulke woorden met (ee) schryben/ als

keers	peerd	Deers-(gebicht)
neerstig	steert	waereld.

't Geen wel geen quade spelling is/ hoewel ik 't (hoor my) niet volge/ als men dan/ de woorden dus gespelt zynde/ na de zachte blank van (ee) en niet als (ae)/ maar uitspelt.

Doch te spellen of te schryben

maen	staet	haet
maer	plaet	quaet enz.

ten zy men de malle uitspraak der Noord-Hollanders of der gemeene Delvenaars/ wilde volgen/ kan niet hooraan.

Edoch

- * 't Woord (waereld) word zeer onderscheiden gespelt, als
1. waereld, 2. waereld, 3. wareld, 4. wcereld, 5. wereld,
6. werreld. Ieder zyn vryheid, ik houde 't met waereld,
om dat men 't dus gevoeglyk op tweeley wyse, die beide
goed zyn, kan uitspreken.

Edoch in de Rym-konst mag en en moet men by verkozting schryuen.

quaen paen daen enz. *

in plaats van quaaden paaden daaden enz.

Van de B en P.

Vr Wat onderscheid is 'er tusschen B en P?

A. De (B) is van een zachte, maar de (P) van een schepe uitspraak. Daarenboven is het verschil in de spelling naar de betekenis der woorden / zeer groot: als by voorbeeld

Baard	Paard	Bier	Pier	Bont	Pond
baft	paft	boszd	poozt	boillen	puillen
beer	peer	bozd	pozt	buime	puur
beul	peul	boot	poot	bijl	pjl

Hier ziet men nu / en in de tweede Trap beider / welke woorden met (b) of (p) begonnen worden.

Vr. Maar is 'er by 't sluiten van een woord / in het verschil tusschen die beide / niets te leeren?

A. Zekerlijk: Het maar op de buiging of vermeerdering der Letter-grepen: want men schryft

quab	} en	{	quap	om dat	quabben	} en	{	quappen
krab			krap	mem	krabben			krappen
hab			hap	zegt	habbelen			happelen
								niet

Maarom dan ook niet

trab	} booz	{	trap	alzo	trabben	} maar	{	trappen
hab			hap	men	habben			kappen
klab			klap	niet	klabben			klappen
scheb			schep	zegt	schebben			scheppen

En zo met alle soortgelijke / waarom men op de betekenis byzonder heeft te letten.

Vr.

* Merkt hier by heeft men te letten op het eigentyke teken van wegneming (A) zo als het hier boven geteekend staat; also dit eigentyk (') maar een *Apostrof* is.

Vr. Wanneer gebuikt men (bb)?

A. In woorden van meer dan éene Letter-greep/
woordende de eene Letter-greep met de eerste gesloten/
en de volgende met de andere begonnen gelijk in de
reeds getoonde woorden / als kabbelen / krabben enz.
te zien is.

NB. Dit heeft zich zo met meest alle de mede-klinkers /
waarom ik die hier te gelijk maar ten voozheeld
stelle: als

bb / dd / ff / gg / kk / ll / mm / nn / pp / rr / ss / tt.

* Hier leer ik te gelijk 't gebuik van enkele of
dubbele mede-klinkers:

b bb d dd f ff

Heber hebben / brooden verbuoden / blaf blaffen.
Luben lubben / raaden / radder / straf straffen.

g gg k kk l ll

Wagen waggelen / haaken hakken / malen mallen.
Blagen blaggen / zaaken zakken / quelen quellen.

m mm n nn p pp

kraamen krammen / baanen bannen / schaapen schappen.
komen kommen / maanen mannen / knaapen knappen.

r rr s ss t tt

waaren warren / plas plasfen / praaten pratten
veeren verren / was wasfen / laaten latten. enz.

Van de C.

Vr. Wat leeren wy by de C?

A. Het beeltjds al te onverschillig gebuik tus-
schen bezelbe en de (k) / hier in bestaande: dat veele
de

78: ZACHARIA heeft: 14, xiv. Capitelen.

de meeste Nederduitsche woorden met (C) in plaats van met (K) beginnen / als schryvende:

Caart	} booz }	Kaart	} Cloppen }	} booz }	Kloppen	
Caas		Kaas			Cnarsfen	Knarsfen
Cast		Kast			Colven	Kolven
Comen		Komen			Cruipen	Kruipen
Coning		Koning			Custen	Kusten

Vr. Wel dat schijnt in de uitspraak goed te wezen?

A. Daar in stuit het wel niet / want C / booz a / i / m / n / o / r / en u staande / kan wel als een (K) uitgesproken worden; maar dit is daarom geen bezorg / dat het mag geschieden.

Vr. Waardom dan beter met (K)?

A. Die is meer eigen aan de Nederduitsche taal / gelijk de (C) aan de Latynsche / die geen (K) heeft dan in het woord Kalendæ.

Vr. De (C) heeft evenwel de verbe plaats in de order van ons a / b / c. en kan men dezelve nochtans ontbeeren?

A. Gantsch niet / want:

L. Zyn 'er woorden / die volstrekt met de C moeten begonnen worden: als

Leber / Leertijk / Cyffer / Citroen / enz.

Doch merkt: de C booz e / i of p staande / wordt dezelfde als een (S) uitgesproken / waarom ook de banners van de C / schoon verkeerdt met (S) schryben.

Seber / Stertijk / Citroen / Syffer / enz.

Hoewel dit booz haat tot staving moet dienen? dat de C geheel en al geen Duitche Letter zoude zyn; valt het nochtans wel haast in duigen / wanneer ze zodanige woorden / daer de (C) met de (h) versamgevoegt / en gelijk de Spiesche (χ chi) en dus scherper dan de (C) uitgesproken wordt / schryben.

H. De **C** dient om te onderscheiden de betekenis van
veele woorden: als

licht en ligt / doch en dog / noch en nog / acht
en agt / en 30 veele andere meer: want licht
betekent het licht van den dag / ligt geeft te
kennen ligt om te doen of te gewigt; 30 acht
(van achten / schatten) agt (in getal /) doch
(maar) Dog (een Dog) enz.

III. Volgt dezelfde zeer dikwils op de (**S**) als:
schaabe / schaaap / schand / schat / scheepen /
schelp / schiep / schiet / schonk / schuit /
schuur / enz.

IV. Schryft men veel beter met (sche) /
Gelderische / Hollandsche / Amsterdamsche / dan
met (se) / als Gelderse / Hollandse / enz.

De Naam onzes Heeren schryven sommige met
(**K**) als Kristus, 't geen also 't één Latynsch woord
is / niet kan doorgaan / waarom dan met (**Ch**)
Christus; (als de **K**) gebruiken / schouwen te volgen de
spelling der grantaal: also men in 't Grieksch schryft
Kristos;) doch dit een eigen naam zijnde / vergaan is
een leet zju zynheit; doch houde het met (**Ch**).

* * Men ziet in dezen opzichte een onderscheidene
spelling in sommige woorden: by voorbeeld

Laghen / kagen		(Lacchen / kachhel
wat is ook gespelt	of	andere
Laggen / kaggen	> ook <	Lachchen / kachchel.
of		en
Lachen / kachel.)	Lachghen / kachghel.

keure / waer wy / het eerste / als kagchel / enz.

Indien nu de voortandere van de (**K**) in voor-
gemelde woorden de (**C**) kunnen 't huis laten om
meer volboenend betuyg hoer de (**K**) / zal ik nu
gaerne dat na gedragen / doch tot zo lang zal ik
de

de (C) zijn plaats bergunnen onder de Duitſche Letterſ.

Van de D.

Vr. Waar in beſtaat het verſchil tuſſchen de (D) en (C)?

A. 1. De (D) iſ van een zachte / de (C) van een ſcherpe uitſpraak / 2. in de berekening der woor- den / als blykt / ten hoorbeeld / uit deeze woorden.

D	C	d	t		
Pak	Cak	brek	trek	dzagt	tragt
dal	tal	boozn	toozn	deelen	teelen
dam	tam	dzog	trog	dzillen	trillen
daſ	taſ	bum	tum	den	ten enz.

Vr. Wat moet 'er meer nauwkeurig by waarge-
nomen worden?

A. Deeze twee Letterſ / in 't ſluiten van een
woord / niet onverſchillig te gebruiken.

Vr. Welke woorden ſluit men met (d)?

A. Die in de buiging enz. deeſelve behouden / als

had baden eed eeden

pad } en alle woorden die in (heid) uitgaan :
of }
paden } eeuwighed / eeuwigheden / booztſ

Stad Steden rad radder
blad bladen verbond verbonden
hoozd hoozder verſtand verſtandig / enz.

Zodanige woorden nu met (t) te eindigen / zoude
te zeer na 't Hoogduiſch rieken; immerſ die 'er
maar op let / kan zich ligt booz deeze grove miſflag
wachten.

Vr. Men ſchryft evenwel baaten / eeten bonten.

A.

A. Ja/ maar in een geheel andere betekenis: want dan komt

baaten	} niet van	had	} maar dan	het daer
bonten		verbond		bont/als bont-gord
eten		Geen		ik eet enz.

Daarom sluit men ook niet (t) en niet met (d.)

maat	} om dat	maaten	} om dat	spyt	} spytten	
gat		gaten		myt		myten
stoot		stooten		stoot		stooten
stout		stouten		geit		geiten enz.

* Merk: men moet op de spelling wel in acht nemen de onderscheide betekenis der woorden/ also 'er sommige in de uitspraak genoegzaam niet verschillen: als

ried en	} in de betekenis van	raden
riet		riet-gewas
gewed en		wedden
getwet		wetten / sluyen
eed en		een Eed-zweering
eet		eten
myd en		myden / schutven
myt of meid		een stukje geld van 1 penning een dienstmaagd / enz.

Sommige schryben bladt/ Godt/ Stadt/ enz. waar ik de byvoeging van (t) zo nodig vind als 't byste wiel of rad aan een wagen / hoewel (huit) sejoon men inreden zegt / beter is.

** Doch tot beter onderscheiding van de oovolmaakte voorleden en de tegenwoordige tyd in de te kennen geevende of aantoonende wyze, namelijk in zodanige werk- of tyd-woorden / die in de onbepaalde wyze geen (d) hebben / als beminnen / hooren enz. sluit men de tweede en derde persoon van

han den tegenwoordigen tyd, liever met (dt) / als **g**u of **h**u bemindt / hoor**d**t enz.

Schaon in den onvolmaakten verleden tyd, ge**z**egdt wo**z**d **g**u of **h**u bemind**e** / hoor**d**e enz. dat zeker verschilt; maar somtijds / en wel in de **h**ijm-konst / wo**z**d wel / **h**u verkoo**z**ing / hier wo**z**d ge**z**et / **g**u of **h**ij bemind' hoor**d**' enz.

Van de E.

Vr. Is't gebzuik van (e) en (ee) 't zelfde?

A. Also min als (a) en (aa). Want te schrijven be**e**nen / it**e**nen / ve**e**nen / enz. wo**z**d be**e**nen / ste**e**nen / ve**e**nen / is niet naar de regel / wo**z**d dien men zegdt / be**e**n / ste**e**n / ve**e**n / enz.

Vr. Heeft de (e) niet tweederlei klank?

A. Ja als in e**z**él / ne**z**él / n**e**t / be**z**ét / ge**z**ét enz. alwaar in deze wo**z**djes van twee Letter-greepen / de (e) in de tweede Letter-greep hard / en in de eerste zacht is / waarom eenige Diefhebbers dezelve / hard zijnde / tekenen / gelijk ik in deze bovenstaande wo**z**djes / ten wo**z**dbeeld / gebaan hebbe / 't lust my echter niet / 't alle wo**z**rden te doen / wo**z**dien 't wo**z**d het gebzuik wel haast geleerd wo**z**d.

Van de F.

Vr. Wat onderscheid is 'er tusfchen de (f en f)?

A. Met de (f) / die van een fcherpe uitspraak / haat de (f) van een zachte is / speldt men

Fransche	} en niet met (f) als	Dransche
Frebzif		Drebzif
Fozruin		Dozruin
Firmament		Dirmament enz.

Zo speldt men in tegendeel met V.

Vind	} en niet met F als	Frind
Visch		Fisch
Vader		Faber
Vrijheid		Frucht
Vier		Fier enz.

Vr. Kan men eventwel / niet wel eens de (V) in plaats van (F) gebruiken in 't sluiten van een woord?

A. Sommige Liefhebbers schryben

gaaf	} vooz	gaaf	schoof	} vooz	schoof	
graaf		graaf			schrybt	schryft
graf		graf			schryb	schryf.

Vr. Kan dit doozgaan?

A. De reede / die ze 'er vooz hebben / is niet onhandig / namentlyk: „ dat deeze en sooztgelyke woorden in 't meerboudige / of by wyze van Tijd- „ boeging verschaft worden / de (i) verliezen / „ schooze niet trachten te ontkennen / de uit- „ spraak van (v) wat slaauw te zyn) also men niet „ schryft ”

graafen	} maar	graaven (Deeren)
gaafen		gaaven (geschenken)
grafen		graven (begraaf-plaatsen.)
schryfen		schryben
schrylen		schryben
schoofen		schooben

Om juist nu den Leerling op dit boetspooz te stellen / vind ik niet raadzaam; geoeffende begrippen volgens hun lust.

F. 2

Vr.

* Men zegt wel vier, maar in de betekenis van moedig als een siere of moedige Leeuw enz.

Vr. Gebruikt men niet wel somtgds (ch en f) in bezelfde betekenis?

A. Ja: als schacht }
 hecht }
 gekocht }
 gracht }
 waar booz }
 men ook }
 zegt }
 schast }
 heft }
 gekost }
 graft / enz.

Hoewel de woorden gekost en graft / dus / om derzelver oorzpzongh / wel zo goed schynen te zyn.

Van de G.

Vr. Wat valt 'er by de (G) aan te merken?

A. Dat bezelfde wel somtgds als de (S) byna nit-gefr. zoeken hoeb: als in woorden / welke in (gie) eindigen / gelijk timmeragie / stekagie / schenkaagie / enz. booz welke laatste men ook zegt schenkaagje.

* In de Fransche bastard-woorden / die veel onder 't Duitsch gebruikt worden / spreekt men (g) uit als (gje) / gelijk de Franschen / zo ook in sommige duitische woorden.

V. Wordt de (ch) niet wel met de (g) als (gh) Pzaamengevoegd?

A. Doorzheen meer dan nu / want men schryft nu niet meer (ghy) / wegh) enz. Sommige nog wel dit laatste / die ook schryden (loghenen) booz lo-chenen) en diezelfde woorden meer / 't heen niet goed is / dan wel in eige naamen / als Bekgh enz.

Vr. Kan de (h) niet wel eens plaats hebben agter de (g) als (gh)?

A. Daar zyn 'er / die onderschillig schynen te zyn / in sommige woorden met (g) of met (h) te sluiten / als

lang-moedig en langmoedig
 langh en lang / oorzpzonk en oorzpzonk
 gebangenis en gebangenis / enz.

Schoon

Schoon dezze woorden/ uitgenoomen (opzwoorh)
 volgens de regel/ met (g) moeten gespeld worden/
 luid de uitspraak met (h) also wel: waarom dan
 heele de (g) met de (h) in zulke woorden t'zamen
 voegen/ spellende of schryvende
 langmoedig/ onzuchtig/ gevangenis/ enz.

Van de H.

Vr. Wat zegt u by de (h)?

A. Schoon dezze meer voor een uitblaazing/ dan
 een Letter / als by de Latynen * gehouden word/
 is deszelfs gebruik noodzaakelyk. Niet hier voor in
 't byzede.

Van de I, J en Y.

Vr. is 'er zo weinig onderscheid tus'schen dezze
 drie Letters / dat 'er in 't gebruik zo onderschillig
 mede te werk gegaan word?

A. Gantsch niet: of de versoefelyke onkunde/ of
 de overandwoordelyke onoplettendheid van vaele
 Leer-meesters en Leer-vrouwen / die dit in de jeugd
 zo verhafterdt / en als zingende leeren / ije ije / ye/
 enz. eben als men de Zuigelinge met suija/ suija/ in
 laap wiegd/ zo is 'er een zeer groot onderscheid tus-
 sichen dezelve.

Vr. Waar in bestaande?

A. De (i en y) zyn blink-letters; maar de (j) is
 een Mede-blinker: ook zyn de benaamingen onder-
 scheiden/ schoon heele/ gelijc ik dagelijcs ontwaar
 worde in nieuwe Leerlingen/ die dezze drie Letters
 en en dezelve naam geeven / zynde de (j) by hen/
 onder die benaming/ byzemp.

¶ 3

** Voor

• Magis adspiratio est quam litera.

** **Wooz** (J en J) als Kapitaal en of Hoofd-letterz / gebzuikt wozdende / Ziet men dikwils / dat flegt van de **Drukkers** is / één en dezelfde Letterz bezigen.

Vr. **Coon** het onderscheid met **woozbreiden**?

A. I. met (i) speld men in / ik / is / immers / bik / bil / enz. wozdende **wooz** byvoeging van de (e) langh gemaakt: als bis / bies / tin / tien / lis / lies / wil / wiel. Zie blad-zyde 17.

II. **Wet** (J) speld men Jan / Jacht / Jesus / Jonge / Judas / enz.

III. **Wet** (p) speld men pber / pzer / op / hp / hpgbt / lpn / myn / nbd / ppp / quyl / rgh / zpn / enz.

En gelyk dit eenen an der met meerder woorden in de eerste en derde **Crap** / byzonder pag 18. te zien is.

* **Somtyds** spreek men de (p) wel eens uit als (i) als in **Egypten** / enz.

Merkt (i) heeft **woozgaans** een mede-klinker ten gebolg / als ik / in / is / enz.

** (j) kan nooit in 't midden van een **Lettergreep** / noch ook agter aan / maar wel en alleen **woozaan** gebzuikt wozen / wannec'er dan een zelf-klinker op volgt: als ja / jacht / Jesus / Jode / draai-jen / enz. hoedanige wozen: als ioode / iesus / iudas / enz. noch ook niet met (p) **woode** / **pezus** / **pudas** / enz.

*** (y) **Doet** volgens zyn klank ligt hooren waar hy 't huis **woozt** / 't zy **wooz** / in 't midden / of agter aan of in een woord: als pber / myn / zy / enz.

Doch om onderscheid te maken / tuschen (ei) en (p) als van éene klank zyde / naar de bete-

ke-

keuif der woorden/ wyze ft u na de eerfte Oran/
 alwaar men zien kan / dat hier op wel dient
 gelet te worde: zie bladz. 18.

Vr. Mag men dan in plaats van (y) niet (ienj)
 t'zaamen voegen?

A. Neen daar voor is de (y); doch is reeds ge-
 zien / dat (ienj) in een woord van meer dan éene
 Letter-greep / op elkander kunnen volgen / fluiten-
 de de (i) de eene / wordende de volgende Letter-
 greep met (j) begonnen: als baajen / doojen/
 snoejen / enz.

Vr. Is 't onverschillig / in 't fluiten van een woord
 de (i) of (y) te gebruiken / zo als by voorbeeld in
 de woorden of Letter-greepen.

ey/ key/ rey/ taay/ waayd/ dooy/ snooyd/ enz.

Welke en soortgelijke men thans veel met (i) speelt
 als ei / hei/ rei/ taai/ waaid / dooi / snoeid / enz.

A. De (y) is in dusdanige woorden beter dan (i)
 schoon het geen spel-feil is.

Vr. Om wat rede is de (y) hier beter dan de (i)?

A. 1. Voorzien deeze woorden een sleepende uit-
 spraak hebben daar de (i) my te kort toe schijnt: en

2. De (y) toont aan/ dat die woorden op (js of
 jen) in de buiging of tydshikking uitgaan: als

eijeren / kejen / rejen / taajer /

waajen / doojen / snoejen / enz. te meer

3. Men maakt hier voor onderscheid tusschen de
 betoekenis van sommige woorden; als

(ei) eiliebe/ en (ey) eperen/ (key) keyen/ (hei)

heide/ en (hey) hejen / zo ook tusschen hy en
 hei / enz.

* 't Woord (Azafas) / dat volstrekt vier Letter-
 greepen heeft / word veel / te onrecht / met drie
 uitgesproken / als of 't in 't midden met (j) ge-
 brukt was; waarom hier dan 't verschil/ tusschen

die byde Letter s/ ook ten klaarsten blykt: want ik lees Je-za-i-as en niet Je-za-jas.

** 't Woord (Israël) was mede op twee/ somtyds wel op drieherlei wyze uitgesproken/ als Is-ra-ē / Is-ra-ël / en ook wel Is-ra-öl / volgens de kracht van onze Duitse spelling kan 't niet wel anders/ dan Is-ra-ël zijn: also men de (s) niet geboeglyk kan brengen tot de tweede Letter-greep; want men niet suelde fra/ ire/ fri/ fro/ fru/ fry/ enz. Edoch dit mede een eige Naam-woord zijnde / bepaal ik het zelve / woord mp/ geensints / tegens deszelfs oorspronk; want zo het dan (I-ra-ël) was/ zoude men het ook zeker zo moeten uitspreken/ als kunnende het dan ook niet anders gescreven worden.

Vr. Worden somtyds in één en dezelfde betekenis / de (j en g) niet woord elkaander gebruikt?

A. In eenige woorden heeft dit plaats: als

Magistraat	} waar voor men ook zegt	Majestraat
Angelier		Angelier
Genever		Genever
Sicht enz.		Sicht enz.

Magistraat is nochtans beter / als komende van Magistratus de Oorheit.

Van de K.

Vr. Is hier nog meer / dan by de (r) gezegd is / aantemerkten?

A. Men zoude hier nog kunnen byvoegen / dat men woorden in plaats van (k) wel schreef (ck) / als deken / wacker / baken / enz. of ook ten overbloed ick enz. voor dekker / wakkher / bakken / en ik enz. in welke en dier gelijke woorden de (r) niet te pas komt.

Van

Van L, M, N

Vr. Wat leerd hier by?

A. Niers byzonders / dat 'er van gezegt kan woorden is reeds geschied / by 't gebuik der enkele en dubbelde mede-klinkers: en voorts by de Alphabetische order, waar deze Letters haar plaats is.

Merkt nochtans / dat men wel letten moet / dat by 't sluiten van een woord / door 't af of byvoegen van deeze letters / heel quaad duitsch veroorzaakt woorden / als in 't enkel en meerboudig getal aan te toonen.

* Dat de Zelfklinker met een of t' zaamenbinding teken dus \bar{a} \bar{e} \bar{i} \bar{o} \bar{u} betekend zijnde / een walging van een (m) of (n) achter zich betekenen / is gezien.

Van de O.

Vr. Wat leeren wy by de (O) de vierde klinker?

A. Dat dezelve ook / gelijk (a en e) // alleen staande hoort in de uitspraak is / zijnde (oo) lang / gelijk in de eerste Crap slaar te zien is. pag. 15.

Vr. Waar op heeft men byzonder te letten?

A. Dat dezelve een vriederlei klank in de uitspraak heeft / als by voorbeeld;

1. heiter	} n {	hoben / ober / zo* / hoelen enz.
2. das		hoh / hol / hot / mal / zond enz.
3. hard		Goh / hoh / uoh / post / fido enz.

Maarom / 't niet quaad is (a) hard klinkende dus (o) te tekenen / byzonder wa meer her woorden van gelijke spellinge / doch ondercheiden betekenis zijn / als (vol) een heest (hol) een groot.

f 5

Doorts

* 't woordje (Zo) onderscheid men met één (o) van Zoo een (zoo) visch of een groene (zoo of zoode)

Doortſ houden wy ons by 't gebzuik van (o en oo)
als by (a en aa) / (e en ee) enz. gezien is.

als boomen / bzoomen / schoolen / en niet
bomen / bzomen / scholen / als zonde in 't en-
kelvoudige / boom / bzoom / school.

Van de P.

Vr. Wat valt 'er meer van de (p) te zeggen dan by
de (h) geschied is?

A. De (h) word wel met dezelve t'zaam geboegdt :
als (ph) wanneer dezelve / zo veel zijnde / als de
Griekſche (phi) uitgesproken word als (f) gelijk

Olyphant	} men	Olyfant
Stephanus		Stefanus
Philippensen		Filepensen
Propheten		Profeeten

* Men zou de de nederduitſche baſtaard-woorden/
die genoegſaam als onder het Nederduitſch / haare
burgerſchap gewonnen hebben / wel met (f) vooz (ph)
als boven kunnen ſchryben.

Van de Q.

Vr. Is deeze niet obertollig / alzo men daar vooz
(kw) kan gebzuiken?

A. Of ſchoon deeze Letter / gelijk de (c) / zo zeer
niet geoordeeldt word / onder de Nederduitſche let-
ters / plaats te moeten hebben / kan ik dezelve alleen
maar ook beter met (qu) dan (kw) de woorden

gequest / gequeldt / gequaak / geguyl / enz.

Doordien een onkundige of n'tlander / gelijk de heer
Sewel te recht aanmerkt / dezelve dan / wanneer ze met
(kw) als.

ge-

gekwest / gekweidt / gekwaakt / gekwist / enz. geschreven waaren / zoude kunnen lezen.
ge-kwest / ge-kweidt / ge-kwaakt / ge-kwist / enz.

Van de r en z

Vr. Waar toe dienen tweederlyk slah van (rz)?

A. De één om een woord of Letter-greep te beginnen de andere om te eindigen / hoewel dit in de Zyk-konst weinig waargenomen woord.

Van de s en f.

Vr. Waar toe heeft men een korte en een lange s of f?

A. De korte ter sluitinge en in 't midden / de lange om een woord of Letter-greep te beginnen / als
waschen / of waspen / plas / plassen /
wischen / mischten / enz.

Maarom men moet letten / dugbanige woorden niet te schryben met ss / ff / of fs: als

waspen / of waschen / plas plassen
missen / missen / enz. noch ook
wassen / waschen / plassen / wassen / enz. ook niet
waschen / plassen / wassen / etz.

Vr. Wat is 'er voer onderscheid tusshen de (sf) en (3) in 't gebruik?

A. De (sf) is van een slasende of scheppe / de (3) van een zachte uitspraak / in welkers recht gebruik niet weinige / zelfs niet van de minste schryvers / maar al te veel zich te buiten gaan. Meer dit het onderscheid in deeze weinige woorden /

met

met (f)	met (s)	met (z)	met (f)
sabel	zabel	zullen	sullen *
sayet	zaaijen	zolder	solder
sulker	zuigen	zulke	supher enz.

Zo ziet men niet alleen het verschil in de uitspraak/ maar ook in de betekenis. Hoe veel/ d'e geen onderscheid maaken in (zullen) en (sullen) immers (zullen) is uit in ieder werk-woord van om den loekomende tijd aan te toonen / als nu of zo zullen dit of dat doen / daar (sullen) onnozele menschen betekendt / by voorbeeld: die arme sullen zullen hier wel te pas komen! enz.

Die dan maar op 't aanbatten van een woord let/ handheeft sijn het myden.

Van de T.

Vr. Wat hebben wy meer van deeze Letter / dan reeds by de (d) gezien is / te zeggen?

A. De (t) wordt wel / voornamelyk in vaststaar-woorden / als de (c) of (f) uitgespookten / gelijck

Gratie/ gracie/ satisfactie/ correctie/ predicatie enz.

Welke woorden men iets scherper uitspreekt / als

Gracie/ gracie/ satisfactie/ correctie/ predikacie.

Dooz welke laatste / sommige / te onrecht / schryben predikaatsie.

Doch te schryben Predicatie vooz Provincie / is niet goed / als komende van Provincia.

Vr. 't Gebeurt veel / dat de (t) met de (h) t'zaam-

* Zie verder hiervoor, waar deeze letters op haar plaats gebruike zyn.

2 aan de CORINTHEN heeft 13, XIII. Capitt. 93
gevoegt word / als (th) of Grieksche (θ theta) hoe
word deeze t'zaamengebieding nitgesproken?

A. Niet anders dan eenvoudig (t) daarom leest
Anthonius / Theophilus / Tracien / Troon / enz. als
Antonius / Ceophilus / Tracien / Troon / enz.

* De (b of t) zijn overtoftig in (gelegenheid / gene-
genheid /) en zo alle diergelijke woorden / waar
door veel schryven gelegendheit / genegenheit /
enz. also men in 't afgezanderde zegt: gelegen/
genegen / en niet gelegend / genegend / enz.

Van de U.

Vr. Wat leeren wy by de (u) de tyfde klinsk-
letter?

A. Dezelve is mede / gelijk de andere klinskere /
alleen staande / stoot in d'uitpraak / zynde (uu)
langh / als

Uc (der Chaldeen) uur / muru / muur / enz.

Met (uu) schryft men minuten / uren / enz. als
zynde in 't enkelvoudige uure / uur / enz.

Vr. Is (u) en (uu) 't zelve in de betekenis /
hoedanigher in by veel geen verschil schynt gemaakt
te worden?

A. Gantsch niet * (u) ziet op den persoon / die men
aanspreekt / als 't is u behend / ik heb het u ofaan
u gegeven of gezegt / enz.

† (uu) schryft men / als men tematig goederen /
zaaken / enz. behoelt / by doorbeeld

Utu Drijs / utu Gels / utu kind / utu Oubers /
hoor utue Oubers / enz.

Van

* Pronomen demonstrativum.

† Pron: possessivum.

Van de V.

Vr. By de (f) hier van gemeld staande / is'er ook nog iets van te zeggen overgebleven?

A. Niets byzonder als dat ze byiederley benaaming toegebaan is / als (ve / ub of ube en bau) de meeste zeggen echter (ve)
't Is niet byremd / dat ze / doch verkeerdt / nog wel als een (u) gebzufft woerd / byzonder in 't Latyn.

Van de W.

Vr. Deze mede tweederley benaaming dragende / als (dubbeld' ub) zu (we /) zo vzaage ik / welke de beste is?

A. Wel is waar / dat men die met de Hoogduit- schen liever (we noemt; Doch dat die benaaming (dubbeld ub) oorzpronkelyk zoude zyn / van 't oude gebzufft (w) booz (uit) of (uut) gelyk sommitge twil- len / of gelyk andere dit wzaaken / booz te zeggen „ dat men in onze geheele Nederduitsche Taal geen „ [dubbeld' uu of v] heeft / dan wel in de Latynsche „ als tuus, tuum, „ waar ik meen woorden genoeg te hebben: als

huurman / duurzaam / muur / nur / zuur / enz. kan ik niet wel toestemmen: also ik niet vinde / dat de Ouden dusdanige woorden met (w): als
bharman / bharzaam / mior / w₂ / zior enz geschze- ven hebben.

Lieber denke ik / schoon ik het niet booz volstrekt zo gehouden wil hebben / dat die benaaming naar de figur of gedaante dier Letter / als zunde gelyk twee (vv) aan el' ander getrokken / gevoomen is; alwaar- om die benaaming zo zeer niet te wzaaken is / en 't heben tweing tot de zaak doet / wyze hier en elders

on.

tot den EPHEZEN heeft 6, vi. Capitt. 95
der dien naam zo wel bekend staat / dat niemand zo
naas zal zyn / om daar vooz twee (uu) te veritaan.
Ja 't is niet vzeemd / dat men de Capitalen of
hoft-letters wel eens met de naam van (dubbelde)
oozt bestempelen / daartze echter niet meer in de
lling doen / dan de andere.

Wat de benaaming van (we) in veel woorden be-
luit / dan (dubheld' v) is zeker waar / maar dat
te veelvuds ook ruim slaauw genoeg is / is te ge'lijk
aar. Al stap 'er af / als doende dit niets tot de spel-
g zonde zulke bitterpen / beuzelaryen / latende een
er dezelve noemen zo als hy wil.

* Doch te schryben houben / houbde enz. gelijk zeker
Liefhebber dus de (w) vooz (uw) bezigt / kan ik
niet goedkeuren: immers men schryft / houden /
houdee enz.

Van de X.

Vr. Komt de (x) wel bijzonder in onze taal te pas?
A. Meer in de Grieksche en Latynsche; wy kun-
n daar vooz (ks) gebruiken / alsoo dezelve daarom
te een dubbelde mede-klinker genoemd word: echter
te zeeht het niet aan vermaarde schrybers / die de
lling al hyn nauwkeurig beoeffenen / welke de (x)
gebruiken in Blixem / Her / Exter / enz. vooz welk
arste men ook zegt Waksster.

Verder komt ze veel in eige naamen vooz: als
Xenophon / Xerxes / Xenocrates / enz.

Van de Y.

Vr. Is by de (y) / die de Grieken (Upsilon) noe-
en / nog iets te zeggen overgebleven?

A. Ik Meen dat by (i en j) hier omtrent / zo veel
dig gezegt is.

Van

Van de Z.

Vr. Wat nu van de (z) meer dan by de (s) gezien is?

A. Dat de (w) de eenigste mede-klank is / die agter de (z) kan gebruikt worden / schoon ook somnige / hoewel met weinig toefuiching / daar vooz de (f) bezigen : als

zwaan	}	t geen vol-	}	f swaan
zwaar				f swaar
zwalkt	}	streckt beter	}	f zwalkt
zweigen				f zweigen
zwoegen	}	is als	}	f zwoegen
zwoegen				f zwoegen
zwoegen	}		}	f zwogen
zwoegen				f zwogen
zwoegen	}		}	f zwogen
zwoegen				f zwogen

Wie bespeurt niet / dat / volgens de kracht (f) / die woorden van veel te scherp zouden aangeval worden [Merkt :

* De (z) dient ook meer om een woord te beginnen / dan te sluiten ; hoewel zeer veel eige namen met dezelfde gestoren worden / als

Ahaz / Ahimaa / Baz / Bizz / enz.

Doch dezelfde zijn buiten den gemeenen regel.

** Deel sluiten echter sommige woorden met de (z) in plaats van (s) in de uitgang verliezen : want men zegt onze / wyze / wezen / en niet onse / wyzen / weesen / enz.

Doch also het hier mede / eben als met de (f en v) gelegen is / wyze ik de Liefhebbers derwaards.

Van de Capitalen of Hoofd-letters.

Vr. Wanneer komen de Capitale of Hoofd-letters te pas?

A.

• Voort aan ieder brief of geschift / en zo menigmaal de reden of zin in de dezelfde vol is / wanneer men een stip (.) of punctum stelt / waar op voortgaans een nieuwe regel volgt / die telkens met een Hoofd-letter begonnen wordt.

I. Alle eigene Naamen / van Menschen / Gebiedten / Steden / Dorpen / Rivieren / Boomen / Planten / Kruiden / enz. worden daar mede begonnen.

Men stelt ze voort alle Waardigheden / Persoonen van hooge Characters / Distinctie / en Geboorte / enz. als Keizers / Koningen / Vorsten / Prinsen / Graaven / en verder voort alle Hooge en mindere Bedieningen.

• Zo dikwils men herhaald **NEB** / **UWED** : **WJ** : **Welgeb** : / **Wel Ed** : **Bestr** : / **Wel Eerw** : enz.

• In de Rym-konst voort aan ieder regel / en gesijkt 't bequaame Meesters hunne Leerlingen voort nader onderwijst verder leeren.

• Die daar / zo klaar, my mogelijk / de onderscheiden ten en 't gebruik der Letteren aangewezen; bekwende / dat ieder Meester / die mijn oogwit hier ligtelijk zal bezoeven / zijne Leerlingen langs de voortgestelden Leer-trant / met byvoeging van gepast onderwijst / volkomen in de nodigste bevelen der spel-konst zal kunnen vast maken.

• Dermits nu een Leerling meer nodig heeft / dan dat eben spellen en lezen / zullen wy denzelven eenigen Denkbeelden zoeken te geven / van een gezonden Fundamenten van onze Nederduitsche Taal / als 't nuttig en dienstig / bijzonder voort de zulkte / die op 'n tyd in de Franschen / en voornamentlijk in de Latinsche Taal / staan onderwezen te worden. Daarom

de daarby eerst hoortkomende woorden / (in de Noot) met derzelver Latynsche betekenis heb uitgezukt.

Hieromtrent heb ik zekerlyk te verwachten dat vele eenvoudige Halzen / het geheele werkje zullen verwyzen; Doch ik vertrouwe / dat anderen 't zo veel te meer zullen goed keuren; want doch dient het Davidi niet / 't is goed hoort Goliath / (dit is by de eerste uitgave al gezien) dan zegge nog die geen Latyn behoeven te leeren / bemoeijen zich met de Noot niet.

Z E V E N D E T R A P.

Leerende de eerste Grondbeginselen der Nederduitsche Taal.

Vr. Welk zijn de allereerste beginselen / die by 't leeren der Nederduitsche / of ook ander Taalen / ten grondslag moeten gelegdt worden.

A. 1. De kennis der Letteren?

2 De t'zaamenboeging en uitspraak of klank der Letteren / tot en in Letter-groepen of Woorden

3 De schikking der woorden tot een volkomen zin

Vr. De Letteren / die t'zaamenboeging en uitspraak geleerd zynde / moeten wy overgaan tot de woorden; doch eerst zien wat gy doort Syllabe verstaat?

A. 't woord Syllabe komt van 't Latynsch Syllaba (Letter-groep); Zynde een Letter-groep bestaande uit 1/ 2/ 3/ 4/ 5/ 6/ 7/ 8. en samtodt meer letteren / die men éénsgalms / zonder afzeeke / uitsprekt.

Vr.

Vr. Is een woord en een Letter-greep het zelfde?

A. Een Letter-greep kan wel een geheel woord uitmaaken; maar veeltyds is een Letter-greep slechts een gedeelte van een woord: als kunnende een woord bestaan uit 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8 en meer Letter-greepen / gelijk dit een en ander in de eerste en tweede Tray-klaar gekeerd is.

Vr. In hoe veel (a) Spraak-deelen onderscheid men de woorden door de (b) Oorsprong-kunde?

A. In 9: als 1. Bedekken / 2. Naam-woord / 3. Dooz-naam-woord / 4. Werk-woord / 5. Veel-woord / 6. By-woord / 7. Doozsetfel / 8. t'Zaamenboeging / 9. Tusschenboegsel.

Vr. Wat zijn Bedekking?

A. Deze (de / den / een / het) dienende om een onderscheid te maaken in de (c) Geslachten en (d) Naam-vallen: als de Man / de Casel / het Spie-gel / enz.

Vr. Hoe veelderley is 't Geslacht?

A. Driederley (A) 't Mannelijck / (B) 't Vrouwelijck / (C) 't Onzijdig.

Vr. Waar aan zijn deze Bedekking onderworpen?

A. Aan de (e) buiging der Naam-vallen.

Vr. Hoe veel Naam-vallen zijn 'er?

A. Zes 1. Noemer / 2. Ceeler / 3. Beeher / 4. Beschuldiger / 5. Hoeyer / en 6. Afneemer.

§ 2

Vr.

(a) Partes Orationis, (b) Etymologia.

1. Articulus, 2. Nomen, 3. Pronomen, 4. Verbum, 5. Participium, 6. Adverbium, 7. Praepositio, 8. Con-junctio, 9. Interjectio.

(c) Genus, (d) Casus, (A) Masculinum, (B) Femininum, (C) Neutrum. (e) Declinatio.

1. Nominativus, 2. Genetivus, 3. Dativus, 4. Accusativus, 5. Vocativus, 6. Ablativus.

Vr. Hoe geschiedt deze buiging?

A. Dus Noemer

		Manl:	Vr:	Onz.
Leer	des of van	den	de	het
Geeter	den / aan of	den	de	het
Beschuldiger		den	de	het
Noemer	⊙	den	de	het
Afneemer	van / met of	den	de	het

Zie hier / booz de aardigheid / de buiging met de Latijnsche boozzetsels hic, hęc, hoc. waar mede alle buigbaare woozden / in hun onderscheide geslacht gebogen of (gedeclineert) wozen.

Singulariter ('t enkelvoudig getal)

	M.	V.	O.		M.	V.	O.
Nominativ:	hic	hęc	hoc		deez	die	dat
Genitiua:	hujus	-----	des of van		-----	-----	-----
Dativus	huic	-----	den aan of booz		-----	-----	-----
Accusativ:	hunc	hanc	hoc		-----	-----	-----
Vocativus	O	-----			-----	-----	-----
Ablativus	hoc	hac	hoc	van / met of booz	-----	-----	-----

Pluraliter ('t meervoudig getal)

Nom.	hi	hęc	hęc		deez	of	die
Gen.	horum	harum	horum	der of van	-----	-----	-----
Dativ.	his	-----	-----	aan of booz	-----	-----	-----
Acc.	hos	has	hęc		-----	-----	-----
Voc.	O	-----	-----o		-----	-----	-----
Ablat.	his	-----	-----	van / met of booz	-----	-----	-----

De Bedekens de / den / een / het / boegt men naar 't geslacht-woozd.

Dit is boozgaang 't eerste werk booz een Latijnsch Leerling: 't geen hem / booz een meenigte van boozbeelden / albus geleerd wozen.

Vr.

r. Hoe veeldelei is 't getal (a)?

A. Tweederlei / 1. 't enkelvoudige en 2. 't meervoudige.

r. Wanneer komt het enkelvoudige getal voor?

A. Als men spreekt van ééne persoon of zaak: als
 wy / hy / de Man / een Boom / het Paard /

r. Wanneer het meervoudige?

A. Als men gewaagt van meer dan ééne persoon
 zaak / gelijk: wy / gy-lieden / zy / de Mannen / de
 Vromen / de Paarden / enz.

r. Wat is een Naam-woord?

A. Een Naam-woord is / waar voor men een
 zaak of hoedanigheid van iets onderscheidenslyk uit-
 spreekt: als God / een Mensch / een Boom / het
 water / goed / quaad / groot / klein / en wat zo
 meer is.

r. Hoe verbeeldt men de Naam-woorden?

A. In (b) zelfstandige en (c) byvoeglyke.

r. Wat zijn zelfstandige Naam-woorden?

A. Die / zonder byvoeging van andere woorden /
 zaak te kennen geven: als
 de Hemel / de Warde / de Zee / Zon / Maan /
 Sterren / Koning / Dozt / Heer / knecht / Licht /
 Duisternis / Wysheid / dwaasheid / enz.

r. Wat zijn byvoeglyke Naam-woorden?

A. Die de hoedanigheid van een persoon of zaak
 byzullen: als sterk / zwak / hoog / laag / diep / klein /
 groot / rijk / arm / wys / zot / enz.

Welke woorden / alleen staande / geen zin kunnen
 maaken / ten zy'er een zelfstandig woord wordt by-
 gezet of onder verstaan: gelijk

3

byv:

a) Numerus, 1. Singularis, 2. Pluralis, (b) Nomen
 Substantivum, (c) Nomen adjectivum.

byv: zelfst: byv: zelfst.
 een sterk Man | een zwakke Vrouw
 een hoogen Berg | een diepe Kuil
 een groot Schip | het kleine Kind enz.

Want wie zoude onze meening begryppen / als men zeide: het was een sterk, het is een hooge, enz. zo 'er geen zelfstandig woord: als Man, Berg, enz. byquam? also de byvoeglyke Naam-woorden tot alle zelfstandige Naam-woorden kunnen betrekkeelyk zyn: ik kan zo wel denken op een hoogen tooren / muur / enz. als een hoogen berg: en dus met alle andere.

Vr. Hoe verbeeldt men nu wederom de zelfstandige Naam-woorden?

A. In 1. eige en 2. gemeene

Vr. Wat is een eige Naam woord?

A. Dat aan een Persoon of zaak afzonderlyk gegeven woord / als: daar zyn de Naamen van Menschen: als Jan / Pieter / Willem / Joost / enz. van Steden en Dorpen: als Urnhem / Nymegen / enz. en zo alle Naamen van Kruiden / Planten / Bomen / Druyten / Gebiedten / Zeeën / Rivieren / enz.

Vr. Wat is een gemeen zelfstandig Naamwoord?

A. Dat aan vree gemeen is / als Man / Vrouw / Mensch / Boom / Rivier / Visc / enz.

Vr. Wat zyn (a) afgeleide woorden?

A. Die van andere oorspronkeelyke woorden afgeleid worden: als

Visc	schers	is	Visc	Dogelaar	is	Dogel
Vaderlyk	is	Vader	Amster	baumer	is	Amster
en zo alle diergeelyke.						dam

Vr. Wat zyn (b) verkleynd Naam-woorden?

A.

1. Nomina Propria, 2. Appellativa.
 (a) Derivativa, (b) Diminutiva.

A. Die dooz verkleynning van hunne eige doozspzon-
 ste nke gemaakt worden; als
 porje } van } pot } boekje } van } boek
 vaatje } van } vat } straatje } van } straat
 tannetje } van } ton } jongetje of } van } een jonge
 huisje } van } huis } jonstke } van } een jonge

Vr. Hoe buigt men een Naam woord?

A. Op dezelve wyze / als by de buiging der lede-
 kens en voozsetsels is getoond: hebbende de onder-
 scheidten Geslachten of woorden samtijds meer of min
 verandering. Zie hier tot een denkbeeld maar één
 voozbeeld: het zelfstandige Naam-woord Man met een
 voozsetfel deeze.

Singulariter 't enkelvoudige Getal.

Nom.	deeze Man.
Gen.	van deezen Man of des mans.
Dat.	aan of vooz deezen Man.
Ace.	deezen Man.
Voc.	o Man.
Abl.	met / vooz of van deezen Man.

In 't meervoudige Getal zegt men Mannen.

Vr. Geeft nog een voozbeeld / om de buiging van
 een zelfstandig en een byvoeglijk Naam-woord te ge-
 lijck / te doen zien: als deeze verstandige Vrouw.

Singulariter enkelvoudig.

Nom.	deeze verstandige Vrouw.
Gen.	des of van deeze verstandige Vrouw.
Dat.	aan of vooz deeze verstandige Vrouw.
Ace.	deeze verstandige Vrouw.
Voc.	o verstandige Vrouw.
Abl.	van / met of vooz deeze verstandige Vrouw.

Plurarter 't meervoud.

- Nom. deeze verstandige Vrouwen.
 Gen. der of van deeze verstandige Vrouwen.
 Dat. aan of door deeze verstandige Vrouwen.
 Acc. deeze verstandige Vrouwen.
 Voc. O verstandige Vrouwen.
 Abl. met door of van deeze verstandige Vrouwen.
 In de Latijnsche Rudimenta word dit in 't
 bzeede en nauwkeuriger geleerd.

Vr. Zijn de byvoeglijke Naam woorden niet onder-
 woopen aan de (a) Tappen van vergelyking.

A. Ja aan drie:

1. De (stellende Trap) als verstandig.
2. De (bergzootende Trap) als verstandiger.
3. De (overschryvende of overtreffende Trap)
 als de verstandigste zeet of allerverstan-
 digst.

Vr. Hoe worden deeze wederom onderscheiden?

A. In I regelmatige / en II. in onregelmatige.

Vr. Welke zijn regelmatige?

A. Die de tweede en derde Trap van de eerste
 maaken als verstandig / verstandiger / allerverstandig.

Vr. Welke zijn onregelmatige?

A. Die de tweede en derde niet van de eerste ma-
 ken / als goed / beter / best / quaad / erger / ergst /
 enz.

Van 't Werk-woord.

Vr. Wat is een Werk-woord?

A.

- (a) Gradus Comparationis, 1. Positivus. 2. Compara-
 tivus, 3. Superlativus. I. Regularis. II. Irregularis.

A. 't **Werk** betekend (a) iets te doen, (b) te lyden, (c) of te zyn.

V. **Hoe** verbeeldt men de **Werk-woorden**?

A. In (d) bedrijvende / (e) lydende / en in (f) generlei?

Vr. **Wat** zijn bedrijvende **Werk-woorden**?

A. Die iets betekenen te doen / als **ich** **zyden** / **leezen** / **ontertoyzen** / **beminnen** / **berachten** / enz.

Vr. **Wat** betekenen de **Lydende**?

A. Een **aandoening ondergaan** / of **lyden van iets** / als **bemindt worden** / **gepunigt worden** / enz.

Vr. **Wat** betekenen de generlei of onzydige?

A. Die betekenen **eigenlyk** / **noch doen** / **noch lyden** / als **komen** / **woonen** / **leeven** / **blyven** / **betrekken** / **staan** / **zitten** / **liggen** / **loopen** / enz. want deeze kunnen in geen lydende betekenis veranderdt worden.

Vr. **Wat** heeft men verholgens by de **Werk-woorden** aan te merken?

A. Dat dezelve **door** (g) **wyzen** / (h) **tyden** en (i) **Persoonen** verschijft of (geconjugoord) worden.

Vr. **Hoe** veel **Wyzen** van (j) **Tyde-voeging** zijn 'er?

A. **Vier** / 1. de te kennen gebende.

2. gebiedende

3. aanboegende of wenshende / en ten

4. de onbepaalde wyze / dat is / die geen persoon of getal bepaaldt.

Vr. **Hoe** bepaaldt men de **tyden**?

A. **Tot Duf**: als

6 5

L

(a) Agere, (b) pati, (c) esse, (d) activa, (e) passiva, (f) neutra, (g) modi (h) tempora, (i) persona, (j) Conjugatio.

1. Indicativus, 2. imperativus, 3. subjunctivus, 4. infinitivus.

- I. de tegenwoordige
 II. de onvolmaakte verleden
 III. de volmaakte verleden
 IV. de meer als volmaakte verleden
 V. de toekomstige

} tijd.

Vr. Hoe veel personen komen ons daar bij hoor?

A. Drie: 30 in 't enkel / als meervoudige getal / als ik / gy / hy / wy / gelyken / zy.

Vr. Zoude men den Leerling niet een beter denkbeeld van de tuden / wyzen / personen en met één woord der gantsche schikking of **Chit**-voezing van een **Werk**-woord / hoor een woordbeeld kunnen geven?

A. Ja / in een werkende of doende en inlydende betekenis / nemende daar toe 't **Werk**-woord be-minnen.

1. Te kennen gevende
 wys.

I. Tegenwoordige tyd.
 Enkelvoudig.

pers:

- 1 ik beminn
 2 gy bemindt
 3 hy bemindt.

Meervoudig

- 1 wy beminnen
 2 gy-lieden bemindt
 3 zy beminnen.

II. De onvolmaakte ver-
 leden tyd.

E. ik beminde
 gy beminde
 hy beminde

M. wy beminden.

gy-l: bemindet

zy beminden.

III. De volmaakte verle-
 den tyd.

E. ik hebt bemindt
 gy hebt bemindt
 hy heeft bemindt.

M. wy hebben bemindt
 gy l: hebt bemindt
 zy hebben bemindt.

IV. De meer als volmaak-
 te verleden tyd.

E. ik had bemindt
 gy had bemindt
 hy had bemindt.

M. wy hadden bemindt
 gy l: had bemindt
 zy hadden bemindt.

V.

I. Praesens, II. Imperfectum, III. perfectum, IV. plusquam perfectum, V. futurum.

V. De toekomstige tyd.

E. ik zal beminnen
 gg zult beminnen
 hy zal beminnen.
 M. wy zullen beminnen
 gg-l: zult beminnen.
 zy zullen beminnen.
 2. Gebiedende wyze.

E. bemin gg
 dat hy beminne.
 M. bemint gg lieden
 dat zy beminnen.

3. Aanvoegende of wensche wyze.

I. Tegenwoordige tyd.

E. laat ik
 laat gg
 laat hy } beminnen.
 M. laaten wy
 laat gg l:
 laaten zy }

II. Onvolmaakte verleden tyd.

E. ik zoude
 gg zoud
 hy zoude } beminnen.
 M. wy zouden
 gg-l: zoud
 zy zouden }

III. Volmaakte verleden tyd.

E. ik laat
 laat pp
 laat hy } bemindt hebben.
 M. laaten wy
 laat gg-l:
 laaten zy }

IV. Meer dan volmaakte verleden tyd.

E. ik zoude
 gg zoud
 hy zoude } bemindt hebben.
 M. wy zoude
 gg l: zoud
 zy zouden }

V. De toekomstige tyd.

E. ik zal
 gg zult
 hy zal } bemindt hebben.
 M. wy zullen
 gg-l: zult
 zy zullen }

4. De onbepaalde wyze.

I. De tegenwoordige en
 II. Onvolmaakte verleden tyd.

beminnen.

III. De volmaakte verleden tyd.
 bemindt hebben.

V. De meer als volmaakte verleden tyd.
 bemindt hadden.

IV. De toekomstige tyd.
 zullen beminnen of zouden beminnen.

De zo genaamde *Gerundia* van of om te beminnen. met of door te beminnen. om te beminnen of men moet beminnen.

De

De zo genoemde *Supina*.
om te gaan beminnen.

van of om bemindt te worden

DEELWOORDEN.

Zie daar nu de doende of werkende wyze van tijdsvoering.

Men zullen wy overgaan / om de lybende wyze nog aan te toonen.

I. Te kennen gevende wyze.

I. Tegenwoordige tyd.

E. ik word
 gij word
 hy word
 M. wy worden
 gij-l: word
 zy worden } bemindt.

II. Onvolm: verl: tyd.

E. ik wierd
 gij wierd
 hy wierd
 M. wyt werden
 gij-l: wierd
 zy wierden } bemindt.

III. Volm: verl: tyd.

E. ik ben bemindt of
 ik ben bemind geweest.
 gij zyt bemindt of
 gij zyt bemindt geweest
 hy is bemindt of
 hy is bemindt geweest.

M. wy zyn
 gij-l: zyt
 zy zyn } bemindt of be-
 mindt geweest

De tegenwoordige tyd.
beminnende.

De toekomende tyd.
zul'ende beminnen.

IV. Meer dan volm: ver-
leden tyd.

E. ik was
 gij waart
 hy was } bemindt of
 M. wy waare } bemindt ge-
 gij-l: waart } weest.
 zy worden

V. De toekomende tyd.

E. ik zal
 gij zult
 hy zal } bemindt
 M. wy zullen } worden.
 gij-l: zult
 zy zullen

2. Gebiedende wyze.

E. word gij bemindt.
 dat hy bemindt worde.
 M. word gij-l: bemindt.
 dat zy bemindt worden.

3. Aanvoegende wyze.

I. Tegenwoord: tyd.

E. laat ik
 laat gij
 laat hy } bemindt
 M. laten wy } worden.
 laat gij-l:
 laten zy

II.

II. Onvolm: verleden tyd.

E. ik zoude	}	bemindt wo-
gy zoud		
hy zoud		
M. wy zouden	}	den.
gy-l: zoud		
zy zouden		

III. Volmaakte verl: tyd

E. laat ik	}	bemindt zijn
laat gy		
laat hy		
M. laaten wy	}	of getweest heb-
laat gy-l:		
laaten zy		

IV. De meer als volm: verleden tyd.

E. ik zoude	}	bemindt zijn
gy zoud		
hy zoud		
M. wy zouden	}	of getweest heb-
gy-l: zoud		
zy zouden		

V. De toekomstige tyd.

E. ik zal	}	bemindt zyn
gy zult		
hy zal		
M. wy zullen	}	of getweest
gy-l: zult		
zy zullen		

4. Onbepaalde wyze.

I. De tegenwoordige en

II. Onvolmaakte verleden tyd.
bemindt wozen.

III. de volm: verleden

IV. En de meer dan volmaakte verleden tyd.
bemindt zijn of
bemindt getweest zijn

V. De toekomstige tyd.
zullen of zouden bemindt wozen.

DEELWOORDEN.

Verleden tyd.

bemindt zynde

De toekomstige tyd
zullende bemindt wozen

Dit nu woze genoemd een * persoonlijk Werk-woze / zijnde een † onpersoonlijk / dat alleen in de derde persoon / 't enkelvoudige geconjugteert woze: als het berouwt my / het verbiest my / het danderdt / het saentwt / het jagelwt / enz.

Van de Deel-woorden.

Vr. Wat is een Deel-woord?

A. Dat aan een Werk-woze deel heeft; doch aan

* Personale.

† Impersonale.

aan de buiging / gelijk de Naam-woorden / onder-
hebig is / hebbende zijn ryden / getat en geslacht.

Van 't By woord.

Vr. Wat is een By-woord?

A. Een onveranderlijk Spraak-deel / dat by een
werk-woord gevoegd wordt / om de omstandigheid
een bedryf te kennen te geven.

Vr. Zijn 'er geen bywoorden aan de trappen
van vergelyking onderwoorden?

A. Ja als broeg / broeger / zeer broeg / eer / eer-
der / eerst / enz. Zie hier verder eenige by-woor-
den : wel / kwalijk / ryfelijk / waar / hier / toen / wy-
ders / ja / neen / byt / misschien / teffens / anders / enz.

Van 't t'Samenvoegsel.

Vr. Wat is een t'Samenvoegsel.

A. Ook een buigbaar Spraak-deel / waar mede
men woorden en rebenen aan een schakelt : als en /
insgelyks / ook / of / hoewel / maar / dewyl / niet
te min / daarom / derhalven / indien / juist / enz.

Van 't Voorzetsel.

Vr. Wat is een Voorzetsel?

A. Insgelyk een onveranderlijk Spraak-deel / wo-
vende voor andere woorden gezet / om de tyd / plaats
of oorzaak te betekenen : als aan / tot / achter / by /
behalven / beneven / binnen / boven / buiten / in / door /
met / na / na toe / om / onder / enz.

Van 't Tusfenwerpsel.

Vr. Wat is een Tusfchenwerpsel?

A.

A. Webe een onhuigzaam Snyzaak-deel / dat van
 zich zelven een zin uitmaakt / wordende daarom /
 tot uitsluiting van een Hertstogt / tussehen de re-
 den ingewoepen: als ach! och! helaas! ei! mi! heisal
 jemy! wee! eiliche! hzaaf! faei! ha! hem! zus! st! enz.

A G T S T E T R A P.

Korte opmerkingen by de Schryf-konst.

Schoon ik niet voornemens ben, iets
 nopens de Schryfkonst, het behande-
 len of ook 't vermaken der Pen, het
 fatsoeneeren der Letters, of iets van
 die natuur, te zeggen: wyl dit vol-
 strekt door 't gebruik, gepaardt met
 bequaam onderwijs en levendiger voor-
 beelden, dan een bloote gedrukte on-
 derrigting, (daar doch een Kind in 't
 leeren van die Konst, geen voordeel uit
 kan trekken,) moet geleerd worden,
 zal

zal ik nochtans erinneren: dat een goede houding, als wel zitten, niet vooroverhangen, de rechte arm geslooten aan 't lyf, niet verstaande gedwongen of styf, maar met de elleboog los na 't lyf, en de hand van 't lyf afhoudende, zo dat de Pen, van boven, met de fchouder correspondeert, en de punten te gelyk 't Papier overlopen, noodzaakelyk is.

Vooraf moet men zorg dragen, dat een Leerling de drie voorfte vingers of den duim en de twee volgende, die de Pen influiten, niet styf, en den duim buitenwaards geboogen houd, ten einde dezelve in geduurige beweging blyven.

Waar

Maarom ook een Schryver zo hoog moet zitten, dat de Elleboog niet van de Tafel hangdt, maar voor met de hand balanseert.

Eindelyk hoe meer men een Leerling gewendt met een flap gemaakte of lang genebde Pen (waar in men echter naar de natuur der Schagt, waar in een zeer groot onderscheid kan zyn, met het vermaaken moet te werk gaan,) te schryven: byzonder niet te laten printen, of eenige gesmeerde; 't zy een soort van Druk-letters of andere, dat voor Leerlingen zeer nadeelig is, ten waare zy de Schryf-konst genoegzaam te boven zyn, te laten maken, hoe losfer, sierlyker en vaerdiger dezelve

een geheel woord of regel, zonder ophouden, dan daar 't nodig is, zal schryven.

En gelyk nu een zuivere spelling de ziel is van wel schryven (vermits een hoe fraay geschreven schrift, qualyk gespeldt, moet achter staan voor een, schoon maar tamelyk geschreven schrift, daar de Orthographie wel in waargenoomen is.) Zo is een beoorlyke zin-scheiding, by al wat men schryft, lees of drukt, te gelyk noodzaaklyk.

Hier toe gebruikt men dan eenige tekens, welke een reden, in een welgeschikte order, duidelyk onderscheiden, voorstellen. Men gebruikt dan deeze Tekens.

,/ Comma, *streepje*.

; Punct.comma of Semi-colon.

: Duo puncta, *dubbelde Punct* of *Stip*.

! Signum Exclamandi of Exclamatio, *Uitroepings-teken*.

? Signum Interrogandi, *Vraag-teken*.

([Parenthesis] *Tusschen stellings-tekens*.

)] Conclusio }

- Copulatio 't' *Saamen bindings-teken*.

= Divisio *Scheid-teken*.

' of A Apostrophus of Apheresis, *Voor- of achter afwegneemings-tekens*.

Wanneer nu deeze voorsz. tekens op hun plaats moeten gebruikt worden / word een Leerling op de Duitse Scholen zelden geleerd.

t Be-

't Beguaamste middel / woort ten dien einde van de tien Schoolen / nantwlijks op één in 't werli gestelbt / namentlyk / dat men / ieder werk / de meest gebozderde Schijf leerlingen iets van buiten te schryben / 't zy een Brief of iets anders / opperft. 't Geen ik by de binding geleerd heb 't nuttigste werk te zyn / dat men aanwenden kan / om de Leerlingen / daar dooz / in verscheiden zaaken te gelijk te ondertuizen : als 't opstellen van een Brief / de oorder of plaats der Distinctie-tekens / de haardigheid in 't schryben / en / by de Correctie daar van / een zuivere spelling.

Vr. Laaten wy nu eens kortelyk zien, waar de gezeide Tekens als plaats hebben: en wel voor eerst wanneer men (, of /) *Comma* gebruikt?

A. Dit is een teken van een korte ademhaling, en word gestelbt ter onderscheiding van verscheide kort op elkander volgende Naam of Werk-woorden, en onvolkomen zins-afbrekkingen gelyk: Ende hoe hoozen wyze een tegelyk in onze eigen Taal / in welke wy gebozen zyn? Parthers / ende Meders / ende Elamiten / ende die Inwoonders zyn van Mesopotamia / ende Judea / ende Cappadocia / Pontus / ende Azia / Ende Phrygia / ende Pamphylia / Egypten / ende de deelen Lybie / welk by Cyrenen [hgt /] ende uitlandsche Romeinen / beide Jooden ende Jooden-genooten / Cretensen en Arabiers / wy hoozenze in onze Taalen / de groote werken Gods spreken. Hand. 2. 9 / 9 / 10 / 11.

Van 't Teken (;) Semi-colon of Punct-comma.

Vr. Wanneer word dit gebruikt?

A. Wanneer de reden wel eenigzins, gesloten zoude kunnen worden; doch dat 'er nog iets, als by

wyze van tegenstelling van 't gezegde, op volgt, of de zin schyndt te willen veranderen. 't Staat zeer veel voor de woordjes; want, maar, doch, niet tegenstaande, nochtans, op dat, enz. hoewel dit niet altyd vast gaat. Zie in welke zin het al gebezigt word: **Hoozdt ons mijn Heere; Gy zift een Dozt Gods in 't midden van ons; begraaf utre Doode in de kirure onzer Grazen; niemand van ons zal zijn Graf van U weeren / dat gy nwe Doode niet en zoud begraven.** Gen. 23: 6.

Doe kloofde God de holle plaatse / die in Tecti is; ende daar ging water uit van dezelve / en hy zonk; doe quam zijn geest weder / ende hy werd lebendig; daarom noemde hy haaren naame / de Fontaine des aanroepers / die in Tecti is / tot op deezen dag. Richt. 15: 19.

Van het Teken (:) dubbele Punct colon.

Vr. Wanneer wordt dit gesteld?

A. Als de zin half uit is, en 't volgende tot bevestiging van 't gezegde, of tot aanwyzing van de oorzaak of oogmerk daar van, diendt.

't Volgt ook zeer veel agter: hy zeide: te weeten: roepende: namelyk: hy sprak: hy riep: maar: want: enz. Ziet hoe 't hier gebezigt word. **De Hamoth en de Gabisch en zal niet gedagt worden: want de trefte der wysheid is meerder dan de Robyneu. Merh kan den Copaz van Moorenland haar niet gelijk waardeeren: ende by 't sijn louter Goud en kanze niet geschat worden.** 28: 18 / 19.

De Heere is mijn kracht ende Lied / ende hy is my tot een heil gewerst: — De Heere is een Krijgsmann: — Hy heeft Pharaos wagens ende sijn Heer in de Zee geworpen: ende de keure

zinner Hoofd-lieden zyn verzonken in de Schelf-zee.
Exod. 15: 2/ 3/ 4.

Van 't Uitroepings of Verwonderings-teken (!) Signum Exclamandi.

Vr. Wanneer komt dit voor?

A By verwondering, uitroeping of verbaastheid: 't zy droefheid, 't zy van blydschap, byzonder agter de woordjes ach! weê! helaas! enz. Ende de kinderen Israëls zeiden tot hem: Och! dat wy in Egyptenland gestorven waren dooz de hand des Heeren/ doe wy by de Vleesch-potten zaten/ doe wy tot verzadinge Bzood aten! Exod 16: 3.

Och of ik wist dat ik hem binden zoude! Job 2 3: 3.

O hoe groot is uw goed/ dat gy weggelegd hebt vooz de gene die u vzezen! Psalm 31: 20.

Van het Vraagteken (?) Interrogatio of Signum Interrogandi.

Vr. Wanneer word dit teken gesteld?

A. Agter ieder Vraag, die men doet, by voorbeeld:

Adam waar zyt gij? Gen. 3.

Wat is 'er meer te doen aan mynen Wjngaard/ 't welk ik oan hem niet gedaan en hebbe? Waarom hebbe ik verwacht/ dat hy [goede] druiven zoude hooztzengen/ ende hy heeft stinkende druiven hooztgebragt? Jes. 5: 4.

Van den Stip (.) Punct of Punctum.

Vr. Wanneer dient dit teken?

3

A.

A. Als de zin of rede volkomen is, word dezelve daar mede gesloten: als

De gebeden Davids des zoons Isai hebben een einde. Psal, 72: 20.

Ik ben de Alpha ende de Omega / het begin ende het einde. Ik zal den Dorstigen geeven uit de Fonteyne van het water des Levens hoort niet Openb. 21: 6.

Dat voor Carwe Distelen hoortkomen / ende hoort Garste Slink-kruid. De woorden Iohs hebben een einde. Ioh 31: 40.

Van het Tusschenstellings-teken () of [] Parenthesis en Conclusio.

Vr. Wanneer heeft dit plaats?

A. Doorgaans in de Schriften des O. en N. Testaments: Wanneer 'er iets, dat in de grondtext niet uitgedrukt is, tot beter verstand of zinsverklaring, word bygesteld, (of ook wel in ongewyde Schriften. Dienende het tusschen die haakjes gestelde (als somtyds van de zaak verschillende) tot staving enz. van 't bystaande:

Zyn oogen zyn als het Duffen by de Waterstroomen: met Melk gewasschen staande [als] in kas-kens [der ringen.] Hoogl. 5: 12.

Van 't Saamenbindings-teken (-) Copulatio.

Vr. Wanneer word dit gebezigt?

A. In de onderscheiding van twee t'zaamgevoegde zelfstandige Naam-woorden: als **Ward-kloot / Veld-brugt / Wijn-oogst /** enz.

Van 't Scheid teken (•) Deviso

Vr. Waar heeft dit zyn-plaats?

A.

A. Als een woord, van meer dan ééne Letter-greep, niet vol uit op den regel kan geschreven worden, breekt men het zelve met 'het eindigen van de begonne Letter-greep af, wanneer men 't voorz: teken daar agter steld, om aan te toonen, dat het woord nog niet volkomen is; als staande het overige gedeelte daar van in 't begin van een volgende regel, by voorbeeld: af-ler-on-~~te~~ ~~op~~-pe-lijk-~~ste~~ / enz.

Van het Wegnemings teken (Λ) Apostrophus of Apheresis.

Vr Hier van bladz. 71 en 67 zo veele nodige gesproken hebbende, is daar ook nog meer by op te merken?

A. Niet anders, dan dat het eigentlyke teken van wegneming (Λ) in de Rym-konst geplaatst word boven woorden, die een geheele Letter-greep verkort worden, als op bladz. 75 in quaen, paen, daen, enz. voor quaaden, paaden, daaden gezien is, alwaar het andere teken (') geen plaats heeft.

Van de Abbreviatien (verkortingen).

Vr. Hoe schryft men een woord by verkorting?

A. Dit heeft zo zeer geen vaste regel: d'een verkort een woord, met meer de ander met minder letters te schryven.

Vr. Geeft 'er tot een voorbeeld eens eenige op?

A. NB: *Nota bene* (let wel) geeft te kennen, dat het daar op volgende zyn byzondere opmerking verdient.

P. S. *post scriptum* (nagefchrift) wil zeggen: iets dat men in een brief, of eenig ander schrift vergeeten heeft, na dat het zelve ondertekend is, 'er nog by te voegen.

O. S. Oude Styl O. Z. Ooft Zyde:
 N. S. Nieuwe Styl, O. N. O. Ooft Noord Ooft.
 O. T. Oude Testament. Z. Z. Zuid Zyde.
 N. T. Nieuwe Testament. N. Z. Noord Zyde.
 K. M. Koninglyke Majesteit.
 K. H. Koninglyke Hoogheid,
 D. H. Doorlugtige Hoogheid,
 H. M. Hoog Mogende,
 H. H. M. Hun Hoog Mogende,
 Ed: Gr; Achtb: Edele Groot Achtbare
 Wel Ed: Gestr: Wel Edele Gestreng.
 Voorz: Voorschreven.
 Wel Eerw: Wel Eerwaardige.
 Voorn: voornoemd.
 Hoogstgem: Hoogstgemelde.
 Extr: Ord: *Extra Ordinair* (buiten gewoon).
 Req: (*Request*) (Smeekschrift).
 Suppl: *Suppliant* (die iets ootmoedig verzoekt)
 enz. en zo voorts, en zo vele meer die 't my
 niet lust op te noemen,

N E G E N E T R A P.

Om nu den Leerling, van de eerste beginselen
 der Reken-konst, mede eenig denkbeeld te
 geeven, waar door ik alleenlyk hier versta de
 kennis der Cyfer letters, de uitspraak van
 eenige getallen, 't onderscheid van *Additio*,
Subtractio, *Multiplicatio* en *Devisio*, waar toe
 de Tafel van *Multiplicatio* noodzaaklyk is,
 zullen we van 't een en ander maar een weinig
 laten volgen, als zynde daar toe andere Boek-
 jes opzettelyk ingerigt.

CYF.

CYFER-GETAL.

1 een	10 tien	20 twintig	10000 tien duizend
2 twee	11 elf	30 dertig	20000 twintig duizend
3 drie	12 twaalf	40 veertig	30000 dertig duizend
4 vier	13 dertien	50 vyftig	40000 veertig duizend
5 vyf	14 veertien	60 zestig	50000 vyftig duizend
6 zes	15 vyftien	70 zeventig	60000 zestig duizend
7 zeven	16 zestien	80 tachtig	70000 zeventig duizend
8 agt	17 zeventien	90 negentig	80000 tachtig duizend
9 negen	18 agtien	100 honderd	90000 negentig duizend
0 nul	19 negentien	1000 duyzend	100000 honderd duizend.

Vr. Hoe drukt men 't Cyffer-getal anders uit?

A. Door deeze C, D, I, L, M, V. X.

Vr. Wat beteekent een ieder derzelue?

A.

C honderd	I een	VIII agt
D vyfhonderd	II twee	IX negen
I een	III drie	X tien
L vyftig	IV vier	XI elf
M duizend	V vyf	XII twaalf
V vyf	VI zes	XIII dertien
X tien, als	VII zeven	XIV veertien

XV vyftien	L vyftig
XVI zestien	LV vyf en vyftig
XVII zeventien	LX zestig
XVIII agttien	LXV vyf en zestig
XIX negentien	LXX zeventig
XX twintig	LXXX tachtig
XXV vyf en twintig	XC negentig
XXX dertig	C honderd
XXXV vyf en dertig	D vyfhonderd
XL veertig	M duizend.
XLV vyf en veertig	

Das fchryft men 't tegenwoordig Jaar-getal

MDCCLXXXV.

Vr.

Vr. Wat is Additio?

A. Een t'zamen- of op telling van eenige getal-
len: als

				of	nl. st. p.
1	12	123	6788		123-4-5
2	13	456	1234		458-15-9
3	14	789	5678	of	659-16-8
4	15	120	9012		874-19-15
5	16	309	3456		1234-5-5

f 15 f 70 f 1857 f 26169 of f 3361-1-11

De bewerking van deze en de volgende Specien hier bij te schrijven / acht ik nutteloos / dermits toch een Leerling / buiten zijn 's Meesters onder-
wijs / daar uit winnig bezef trekt.

Vr. Wat is Substractio?

A. Wanneer men een mindere van een meerdere
somma oftrekt / of eenig geldt op rekening betaaldt:
als ik ben schuldig — — — f 1234-16-8
waar op ik betaale — — — 612-8-8

zo blijf ik nog schuldig — — — 622-8-0

dat dit recht is / blijkt uit de proef — f 1234-16-8

Vr. Wat is Multiplicatio?

A. Een zeker getal / 't zu dooz zich zelfs of dooz
een ander getal / zo menigmaal vermeerderen of groo-
ter maaken: als

	12	66	7865
Multip: met	3	66	195
	—	—	—
	36	396	39325
		396	70785
		—	7865
		f 4356	—
			f 1533675

T A-

TAFEL VAN MULTIPLICATIE.

2 maal	2 — 4	5 maal	5 — 25	10 maal	10 — 100			
	3 — 6		6 — 30		11 — 110			
	4 — 8		7 — 35		12 — 120			
	5 — 10		8 — 40	11 maal	11 — 121			
	6 — 12		9 — 45		12 — 132			
	7 — 14		10 — 50					
	8 — 16		11 — 55					
	9 — 18		12 — 60					
	10 — 20		6 maal	6 — 36	12 maal	2 — 24		
	11 — 22			7 — 42		3 — 36		
	12 — 24			8 — 48		4 — 48		
	3 maal			3 — 9		9 — 54	5 — 60	
4 — 12		10 — 60		6 — 72				
5 — 15		11 — 66		7 — 84				
6 — 18		12 — 72		8 — 96				
7 — 21		7 maal		7 — 49		9 — 108		
8 — 24				8 — 56		10 — 120		
9 — 27				9 — 63		11 — 132		
10 — 30				10 — 70		12 — 144		
11 — 33				11 — 77		2 — 32		
12 — 36			12 — 84	3 — 48				
4 maal			4 — 16	8 maal	8 — 64	4 — 64		
			5 — 20		9 — 72	5 — 80		
	6 — 24		10 — 80		6 — 96			
	7 — 28		11 — 88		7 — 112			
	8 — 32		12 — 96		8 — 128			
	9 — 36		9 maal		9 — 81	9 — 144		
	10 — 40	10 — 90			10 — 160			
	11 — 44	11 — 99			11 — 176			
	12 — 48	12 — 108			12 — 192			
	5 maal	5 — 25			10 maal	10 — 100	16 maal	16 — 256
		6 — 30				11 — 110		17 — 289
		7 — 35				12 — 120		18 — 324
8 — 40				19 — 361				
9 — 45				20 — 400				
10 — 50				21 — 441				
11 — 55				22 — 484				
12 — 60				23 — 529				
				24 — 576				
				25 — 625				
				26 — 676				
				27 — 729				

Die in deez' Tafel niet
recht vast is en erva-
ren,
word nimmer vlug, al
leeds bij 't rekenen
veel Jaeren.

't Jaar

't Jaar verbeelt men in 12 maanden: als 1. January, 2. February, 3. Maert, 4. April, 5. May, 6. Juny, 7. July, 8. Augustus, 9. September, 10. October, 11. November, 12. December, of in 52. weeken / hebbende ieder week 7 dagen: als 1. Zondag / 2. Maandag / 3. Dingsdag / 4. Woensdag / 5. Donderdag / 6. Vrydag / 7. Zaturdag.

Hoe veel dagen ieder maand heeft leerd dit Kaersje.

Dertig dagen heeft November.

Junius, April, September,

Februarij viermaal zeven,

't Schrikkeljaar nog een daar neven,

Voorts de anderen een en dertig geven.

De maanden *September, October, November, December*, schryft men by verkorting *7ber, 8ber, 9ber, xber*

Wus zijn 'er in een jaar 365 / en in ieder Schrikkeljaar / dat van 4 tot 4 jaaren / 366 dagen / in dag en nacht rekent men 24 uren / ieder uur 60 minuten / ieder minut 60 seconden.

De vier Jaargetyden zyn Lente, Zomer, Herfst en Winter.

T I E N D E T R A P.

Gelyk men in 't leezen onderscheid moet maaken naar de verschillende voorwerpen, want 't is een groot onderscheid, of men in den Bybel, of een zaak van die natuur, dan of men nieuws-papieren of soortgelyke dingen leest; zo is 't leezen van de Rym-konst van dat alles wederom verschillende: alzo daarin een zekere maat en byzondere trant moet gehouden worden Laate derhalve tot vermaak en onderwys der Jeugd, hier eenige regels volgen.

Hoordt

Hoordt Kinderen.

Wie zijn Ouders houd booz oogen /
 En ontzacht toont na vermogen /
 Klimt gewislyk bzoeg of laat
 Tot een hoog verheben staat.
 En kan ligt zijn byand weeren:
 Want de Hemel wil dien eeren /
 Die in Deugden opgequeekt /
 Zedig en eerbiedig spreekt

op een Leugenaar.

Geen ongelukkiger, als die zich wendt tot liegen,
 De Mond, die leugen spreekt, is 't allerschaadlykst quaad:
 In plaats hy andren wil, zal hy zich Zelf bedriegen.
 Zeg my wat mensch word meer veracht, bespot, gehaat?
 Is 't niet een zot, wiens mond g'wend zelf zyn eer te rooven?
 Want spreekt hy al eens waar, wie zal hem ooit geloven?

op de Leugen.

De Leugten is het vrnig zaad,
 Waar uit dat Zyn geboren
 De Bitter dood, de vloek, den haat,
 Gods Laster, Moord, en Toorn.

Men moet geen schelden met schelden vergelden.
 Als gy gescholden word en met de Tong gesteeken.
 Als iemands Laster mond uw Faam skeldt als ten Roof
 Zo wacht u, lasteren met lasteren te wreken,
 Maar schikt u Leeven zo dat niemand bem geloof.

Men moet zich wachten voor vuile reden.

By 't gebruik van vuile reden /
 Leerd men zelden goede zeden. of

Wees voor al in reden kuis,
 Als 'er kinders zyn in huis.

*want
 Naar*

Naar het bestieren,
Zyn de manieren

Versta je 't wel Ouders?

Men moet niet Agterklappen.

De Duifnis-Itar / die langs de straat
Den gantschen dag woerd hooztgebreden /
Alle onkruid / dzek en asche laad /
Om die weer telkens uit te geeden.
Zo neemt een achterklapper lust /
In ieders wanbedryf te werten /
En aantememen; niet gerust /
Dooz hy zulks breed heeft uitgemeeten /
En agter rug uit nijd of kwaak /
Geschandbleet heeft de beste zaak.

Op de Agterklappers.

Indien de Klappers en Aanbrengers in ons Land,
Om 't stoken van de twist, het blanke vel verlooren,
Men zag, schoon 't Kreeft-vuur niet aan onzen
Hemel brand,

De wegen grimmelen van zwart geverfde Mooren.
Op een Lasteraar.

Mogt ik naar mynen zin met Lab-
straaten leven.

En die hy geeft geboor gerygte
Straffe geven,

Ik ging ze bidden op: den Olf-
war by de song.

En die hy geeft geboor, ik by
zyn vordn hang

't Lot

't Lot van Gods Lasteraars.

*Wanneer men spreekt van God en zyne booge wegen,
Roept Mopsus die met God en Gods-dienst dryft den spot,
Aan dingen boven ons en is ons niet gelegen,
Recht heeft by: in de afgrond der Helles is tog zyn lot.*

Wacht u voor dronkenschap: want

De dronk berooft des menschjen geest /

Beraart den zelven tot een beest:

Maakt knische en hoerkerderf.

En goede lieden / wreed en sel /

De zwingers tot onnut geret /

Tot bloekers en tot zweerderf.

Anders.

De Ledigheid en Hooge moed,
Verzellen staag het druiven-bloed.

Het einde moet dan zorgen

Als 't goed op is, en 't geld verpooyt,

Verlekkertand, verpronkt, vermoolt,

Wat raad dan schier of morgen?

of

De Wyn en alle sterke drank

Maakt spotters en verwoekt krakeelen,

't Misbruik maakt wyze bersens krank

En zotte Liën in allen deelen.

ja

De Dronk woed alle huil betriff /

Als wraak en begthust en gelijf /

Als dobbelen en spelen;

Barst Woedslag uit een enkel woord /

Wroucht Leugen / Laster / Wrook en Wrood;

En rokkend oek tot steelen.

Op een dronkaart.

De leege vaten klinken meest;

Maar vaten vol van Bier of Wyn,

Die razen of ze dollen zyn:

Dat ziet men aan dat dronken heest.

Op een Snorker of verwaande gek.

Een Snorker, die altyd ging van zyn wysheid roemen,

Quam ik eens by geval een beele gek te noemen, Dit

Dit, zeide by, was valsch. Ik lach 'er dubbel mee
Is by geen beele gek? by is de helft van twee.

Kaale pracht.

**Wobaarby zonder goed /
Is een Ligchaam zonder boet.**

Schyn bedriegdt.

In schyn van vriendschap word de waereld ligt bedrogen
Maar hoewel dit gelukt; is 't echter list en logen. of
Gy blyft dezelfde man en houd oude zinnen,
Van buyten schynt ge een Lam en zyt een Vos van binnen:
Een eerlyk Man.

**Zo schaarsheid de Vbaardy der din-
gen zygen doet.**

**Zo is een vrylyk Man een onvbaar-
delyk goed.**

Ydele Klacht

De Ryke SOLI... is verlogen met zyn schyn :
Waar zal ik kermde de Wrek, met al myn Geld toeb blyven ?
Want houde ik 's in de Kas, zo wint het niet een dult,
En zet ik 's om een winst van 6 ten hondert, uit,
's Word ligt, ach! ach! ik schrik! my dieffelyk onsdragen!
Beleg ik 's aan een Schip, het bangdt aan losse Vlaagen!
Besteede ik 't aan een Huis, het loopt gevaar van Vuur!
Aan Weyland ook al quaad! dat is nu veel te duur!
Heer SOLI! 'k weet goed raad! waar toe dat ydel kermen?
Leg uwen Rykdom aan ten hutte van de armen:
Dat 's: geef het mildelyk, op woeker, aan den geen,
Die immermeer bedriegdt, en hondert geeft voor een.

Men moet de leering na de Neering zetten.

De Cyden klaagt Sextil en Heeringen verslechtert.
Zijn Wooningen nochtans / Gewaaden en gerechten /
En dunken my daarom te slechter niet te zijn /
Zijn Casels dragen niet / als Hoender-bout en Wijn:
Zijn Hutten wisfeldt hy in Huizen als Kasteelen:
Zijn Teem in louter Goud: Zijn Wollen in Fluweelen:
Andren de Tijd verslecht / gelijk hy kraajdt en krijt/
Waarom en steld hy niet de Leering naar den Tijd?

E L F.

ELFDE TRAP.
EENIGE CHRISTELYKE.
GEBEDEN.

't Gebed onzes Heeren.

Onze Vader / die in de Hemelen [zijt]. Uw
Naam werde geheiligt. Uw Koninkryke kome.
Uwe wille geschiede / gelijck in den Hemel [also]
noek op der aarde. Ons dagelijks Brood geef ons
geeben. Ende vergeef ons onze schulden / g. lijk ook
wy vergeeven onze schuldenaaren. Ende en leid ons
niet in verzoekingē / maar verlost ons van den booz-
zen. Want Uw is het Koninkrijk / ende de Kracht /
ende de Heerlykheid / in der eeuwigheid / Amen.

Morgen-Gebed.

Goebertierene God! dooz Uwe getrouwe waert /
die gy in dezen nacht / wederom over de wecken
Uwer handen / en dus ook over een ieder onzer gehou-
den hebt / zyn wy nog bewaardt dooz alle quaad: Ja
Gy hebt ons dooz een zoete slaap verquikt: En et
is alleen Uw nooit volpreeze Goedheid / dat wy
noch wederom het lieflyk Morgenlicht mogea
aanschouwen; daer Gy ons in den duisteren nacht
tot de eeuwige duisternis / dooz den dood / had kun-
nen doen overgaan. Laat het dan ook niet quaad
zyn in Uwe Heilige Oogen / dat wy U daer dooz
I van

van herten danken : biddenbe / dat ook Uw 'ziende-
lijk aanschijn / over ons / gelijk het natuurlijk Licht de
waereld bestraald / in deezen dag lichte : Leid en be-
stier ons / en alle onze daaden / op dat wy in alles
Uw eer mogen betrachten : wisch daer toe onze zonden
uit in 't Schuld-afdoenend kruis-bloed van den
Heere Jesus. Onze Vader.

School-Gebed

O Fonteyne der wijsheid ! by wien alle wijsheid
en kennis moet gezocht / en door wiens Geest /
ons / van natuur onwetend verstand / beschaafd /
batbaar gemaakt / en verlicht moet worden : Ei-
schenk ons dien Geest in het onderwijs / op dat wy
het zelve niet te vergeefs ontfangen. Geest ons een
geoeffend natuurlijk / maar boven al een Geesteljk
verstand te verkrijgen : bestier onze gedachten ; luig
onze herte tot een geduurige gehoorzaamheid : En
plant daar in voer al de bzeze des Heeren / als het
beginfel van alle waare wijsheid. Vergeest daer toe
de zonden onzer jeugd / uit vrye genade / om Christus
wille. Onze Vader,

Gebed voor den Eeten.

Genaderlike Welboender ! behaagt het U aan ons
Droek- en Mel-waardige Adams-kinderen /
noch wederom zo veel welbaden aan te bieden /
die tot ons Levens onderhoud dienen : dat het U
dan ook beliebe / ons deze gaven tot een gezegend
voedzel te doen verstrekken. Al etbyzonderst voed
ons met de spyze / die niet vergaat / waer by de
Ziele leeft tot in Eeuwigheid. Neemdt ten dien ein-
de alle onze ongerechtigheden weg / die ons Uw
dier-

bierbaare gunst onwaardig maaken / alleen om
 Uwē Zoonē wille / in wien wy al' biddende zeg-
 gen: Onze Vader.

Gebed na den Eeten.

Gy alleen zyt waardig te ontfangen alle Lof /
 prijs en Dankzegginge / goeddoende Vader
 in Christus! dat gy ons nu ditmaal met zo veel
 verbeurde gunstbewyzen hebt overladen: betwek
 nu oprechte dankbaarheid / op dat wy U moogen
 lieven / lobben en danken / tot in een nimmer ein-
 dende Eeuwigheid / Amen.

Avond-Gebed.

Langmoedige God! 't zy niet quaad in Uwē Hei-
 lige oogen / dat wy zondige schepselen ons hoop
 U nederbuigen / om U Lof offer toe te brengen / wijl
 Uwen opzigt ons deezen dag noch heeft bewaardt /
 daar wy dien nochtans in zo veel zonden hebben
 bezogen: En hebt ons in den zelve met Uwē goe-
 dertierenheden omringdt. Wy smekten U o' Wachter
 Israëls! dat het U beliebe / ons / nu de duisternis
 de Warde en de donkerheid de volken overdekt / on-
 der Uwē hand / als onder de schaduwē Uwer vleuge-
 len / te bedekken / op dat wy binnen de hutten onzer
 Wooningen / door Uwē bevestiging verzekerd / mo-
 gen rusten in de avelige uren van den nacht / dien Gy
 tot rust hoop de kinderen der menschen geschikt hebt.

Ja Heere! bewaar het Land: Bewaar de stad:
 Bewaar Oeverheden en Magten: Bewaar onze
 Ouders en Naastbestaande: Bewaar zo ons en al
 het onze: En doet ons ontmakende / U den Heere
 broeg zoeken met een hooij Moorgen-Offer: Dit

bidden wy om diens wille / dien Gy altijd hoorde /
en geest ons het kinderlyke recht / om U in syn
Naam aan te spreken als Onze Vader.

Die 't lust, kan deeze Gebeden de kinderen,
aanstonds na de vyfde TRAP, wel laten leezen.

TWAALFDE TRAP.

T O E G I F T

*Om de Psalm boeken voor eerst te bespaaren, kan dit
dienen: wyl men toch eerst de Nooten moet ken-
nen, zal men leeren Zingen.*

B Mol.

 <p>Uc re mi fa sol la ci ut re la fa sol sol fa mi re mi la la sol ut la ci ut ci fa mi re la la ut ut re ut ci la sol la ci ut ut ci la ci ut la sol la ut ut re re ut la ut ci la ci ut ci la sol la fa mi ut ci la ut sol la la sol re la ci ut ci la fa mi fa re mi ut la ut ci la re la fa sol la fa sol mi re ut la ut re fa mi re ut re</p>	 <p>Stem: 't Onze Vader enz. la la fa sol la fa mi re, la la sol ut la fa sol la, la ut re fa mi re ut re, re mi re ut ci la sol la, re ut la ut la la sol fa la fa la fa sol fa mi re.</p>
--	---

Duur.

l la ci ut re mi fa sol

ut ci la sol ut re mi ut

e mi ut la la ci re ut re

re fa mi re ut re fa mi fa

fa mi re ut re re ut re

ut ut re mi re ut ci ut

ut ci la ci ut re mi re

re re mi ut re ci la

mi mi mi la mi fa mi re ut

la ut ut ci ci ut re mi re

ut fa fa mi re ut ci ut

sol fa re mi mi re fa la sol fa

Stem: De 10 Geboden.

ut ut re mi mi fa fa mi re

mi fa mi re ut ci ut re, sol fa

mi re ci ut ci la sol, mi fa

mi re, ut mi re ut.

Psalm XVI: 1, 2, 3.

Bewaar mij toch o alvermoogend God! 'k Betrouw op

U; schenk hulp, verhoor mijn smeeken. O mijne ziel!

gij hebt vrijmoedig tot Uw God en HEER, uw Bondgod,

durven spreken: Gij zijt de Heer; Ik zal U nooit verzaaken,

Ofschoon tot U mijn goedheid niet kan raaken.

2 Maar 't heilig volk, dat op deez' aarde leeft, Dat heerlijk
volk,

volk, mijn lust, ontvangt al 't voordeel. De snoode schaar,
 die rijke giften geeft Aan andre goón, verzwaardt de smert
 in 't oordeel 'k Zal op 't altaar hun offerbloed nier plengen,
 Noch ooit hunn' naam op mijne lippen brengen
 3 Getrouwe HEER: Gij wilt mijn goed mijn God, Mijn
 erfenis en 't deel mijns bekers weezen; Gij onderhoudt gestaag
 het heuglijk lot, Dat Gij, zoo mild, voor mij hebt
 uitgelezen. De schoonste plaats mat Gij met ruime snoeren:
 O heerlijk erf! gij kunt mijn ziel vervoeren.

Pfalm XXV: 1, 2.

Heb mijn ziel, o God der goden! Tot U op; Gij zijt
 mijn God; 'k Heb op U vertrouwd in noden; Weer van mij
 toch schaamt' en spot. Dat mijn vijand nooit van vreugd Om mij
 opspring'; die U wachten Dekt nooit schaamt', maar die
 de deugd, Zonder oorzaak, itout verachten.
 2 HEER, al! maak mij uwe wegen, Door uw woord en
 Geest bekend; Leer mij, hoe die zijn gelegen, En waar
 heen G' uw treden wend; Leid mij in uw waarheid;
 leer Yvig mij uw wet betrachten; Want Gij zijt mijn heil,
 O HEER! 'k Blijf U al den dag verwachten.

Pfalm

Hijgend hert, de jagt ontkomen, Schreeuwde niet sterker
 naar 't genot Van de frifche waterftroomen, Dan mijn
 ziel verlangt naar God. Ja, mijn ziel dorst naar den Heer;
 God des levens ach! wanneer Zal ik naadren voor uw oogen;
 In uw huis uw' naam verhoogen.

2 'k Heb mijn tranen, onder 't klagen, Tot mijn fpijze,
 dag en nach, Daar mij spotters durven vraagen: „ Waar is
 „ God, dien gij verwacht?” Mijn benaauwde ziel verfmelt,
 Als zij zich voor oogen fte'dt, Hoe ik onder ftem en fnaaren,
 Feest hield met Gods blijde fchaaren.

Pfalm LXXXIV: 5. 6.

5 O God! oie ons ten fchilde zit. En ons voor alle ramp be-
 vrijd, Aanfchouw toch uw' gezalfden Koring. Een dag is in
 uw huis mij meer Dan duizend, daar ik U ontbeer: 'k Waar'
 liever in mijns Bondgods woening Een dorpelwachter, dan
 gewend Aan d'iidle vreugd in 's boozen tent.

6 Want God de HEER, zoo goed, zoo mild, Is t'allen
 tijd een zon en fchild; Hij zal genaad' en eere geeven: Hij zal
 hun 't goede niet in nood Onthouden, zelfs niet in den
 dood, Die in oprechtbeid voor Hem leeven. Welzalig,
 HEER, die op U bouwde, En zich geheel aan U vertrouwdt.

De

De Lofzaag van Maria, vers 1, 2, 3.

Mijn ziel verheft Gods eer: Mijn geest mag blij den Heer
 Mijn' Zaligmaaker noemen, Die, in haar' laagen staat, Zijn
 diensmaagd niet versmaad, Maar van zijn gunst doet roemen
 2 Want ziet: om 's Heeren d'ên, Zal elk geslacht voortaan,
 Alom mij zalig spreken: Wijn God, na ramp en leed,
 Mij groote dingen deed; Nu is zijn magt gebleken
 3 Hoe heilig is zijn naam! Laat volk bij volk te saam Barm-
 hartigheid verwachten: Nu Hij de zaligheid, Voor die Hem
 yreest, bereid, Door al de nagelachten.

① 84145 838

